

P. o. lat.

1656

u

38

P. o. lat. 1656²

11
RMANI
ESV.
V. M.
LÆ.

ciotti 1637.

P. O. lat. 1656²

11

L. n. p.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Wb/67/311

LACOBİ BIDERMANI
è Societ. IESV.
HEROVM
EPISTOLÆ.

ROMÆ
Formis Pet. Ant. Facciotti 1637.

MVTIVS VITELLES CVS
Societatis Iesu Præpositus
Generalis .

C*Um Epistolas Heroum, T. Iacobi Bidermani, eiusdem Societatis, aliquot è nostris, quibus id commissum fuit, recognouerint; & in lucem edi posse probauerint; facultatem concedimus, ut typis mandentur, si ita Reuerendiss. D. Vicefgerenti, & Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij videbitur. In cuius rei fidem has litteras, manu nostra subscriptas, & Sigillo nostro munitas dedimus. Roma 18. Ianuarij 1637.*

Mutius Vitellescus .

Reimprimatur, Si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sacri Palatij Apostolici .

A. Torniellus Vicefg.

Reimprimatur. Fr. Hyacinthus Lupus Magister, & Socius Reuerendiss. P. Fr. Nicolai Riccardij Sacri Palatij Apostolici Magistri, Ord. Præd.

ILLVSTRISSIMO

Dño Dño

CHRISTOPHORO

VV R A T I S L A O

de Mitrouicz ,

Domino in Brzezina, Dir-
ni , & Logouicz ,

Sacræ Cæsaræ Maiestatis Con-
filiario Camerario, & Regio
Locum-tenenti ,

*Ad Tabulas Regni Bohemia Sum-
mo Prasidi, &c. Patruo suo .*

VM anno superiori Ro-
mam peruenissem , &
multorum oculis ma-
nibusq. teri has HE-
ROVM epistolas viderem, argu-
mento suo styloque commenda-
tas ; cogitabam earum exemplar

ad TE, PATRVE Illustrissime,
 continuo transmittere: quem no-
 ram in litteris omnibus studiisque
 non solum eminere, sed iisdem
 etiam delectari in primis & pa-
 trocinari Verum erant eæ Episto-
 læ ita iam tum ab omnibus certa-
 tim direptæ, vt Italia tota, vena-
 lis earum copia non reperiretur.
 Igitur, officij erga te mei reti-
 nens, inij consilium de libello re-
 cudendo; vt eum, veluti rediui-
 uum, & locis compluribus ab au-
 ctore iam auctum, Illustrissimo
 nomini tuo inscriberem. Appro-
 bavit mentem hanc frater germa-
 nus è Societate IESV; hortatusq.
 est, vt maturarem; quo citius vtri-
 usque nostrum voluntas, & obse-
 quendi gratificandique studium,
 Illustrissimo charissimoq; patruo
 se commendaret. In quo consi-
 lio si vel capiendo audacior, vel
 exequendo tardior fui; facit Tua
 erga

erga me humanitas, Illustrissime
patrue, vt sperem me veniam,
etiam non meritam, impetratu-
rum. DEVS te mihi, fratribus, Re-
gnoque vniuerso diu sospitem in-
columemque conseruet. E Col-
legio Germanico, Romæ. Kalen-
dis Febr. CIO. IOCCXXXVII.

Illustriss. Dom. Tuæ

Obsequentissimus Nepos

Franciscus VVratiflaus
Baro de Mitrouicz
Coll. Germ. Conuictor.

PROGRAMMA AD ANGELVM TUTELAREM.

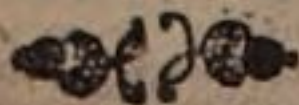
QVI quondam fragiles rudesq. CVSTOS,
Pouisti teneri clientis annos;
Et vestigia parua, debilesq.
Iuisti Comes expedire gressus:
Mox per devia tesqua curiosæ
Errantem pede libero Iuuentæ,
Seruasti, pius; vltimæq. cladem
Cauisti miserabilem ruinæ:

Nunc, ò nunc, ades ALIGER; tuisq.
Totis vtere viribus. Minantur
Iam clades aliæ; nouoq. magnæ
Incertant animum timore curæ.

En! filum secat ATROPOS; diemq.
Cæpit dicere Prætor: Ad supremum
Magni IVDICIS euocor tribunal:
Oranda est ibi caussa. Sordidatum
Tu caussa iuua in ardua clientem.

Prælusit meus interim libellus;
Et penna faciem illius tremendæ
Depinxit lacrimabilem palæstræ,
Errauit, liber inquis: illa quondam
Est multo tibi tetrior futura.

Ah cessa, bone Tutor; ah, palæstræ
Illius faciem efferare cessa.
Est nobis fera plus satis vel ista.

7

HEROVM EPISTOLÆ.

LIBER PRIMVS.

De Quatuor Nouissimis.

I.

ARGVMENTVM.

ALEXIS, cū à desponsa Virgine
clam profugisset, suis, vt rediret vr-
gentibus, gesturum se morem pol-
licetur; dum *consuetudo* prius, quæ
Romæ inualuerat, aboleretur. Quæ-
rentibus, quam consuetudinem di-
ceret; Homines ibi, respondit, *more*
consueſſe; Inhumanam vtique pa-
triam eſſe, quæ tam barbarum mo-
rem permetteret. Negantibus illis,
mutari hunc morem poſſe; aliam
ergo ſe patriam quæſiturum, ſcri-
bit, in qua conſuetudo tam odioſa
non ferretur. Lege Sur. Metaphraſt.
Martyrol. 17. Iul.

ALEXIS, voluntarius Exul,
mæſtis Parentibus,

De MORTIS horrore.

LITTERA, quæ veſtris mihi venerat
vda querelis,

Vda fuit lacrimis ter quoque facta meis.

Omnibus in verbis inerat dolor: ipſaq. pronas
Materies oculis ſufficiebat aquas.

A 4 Nam

Nam queritur, mæstos herede carere penates;
 Speratoq. orbos esse nepote lares:
 Et domino famulos squallere iacente: Nec vllū,
 Quo domus aspiciat nobilis, esse caput.
 Et partum proavis, atavisq. potentibus, aurum
 In quos condatur, non reperire, sinus.
 Adde; tot immensi flauentia iugera campi,
 Totq. iterum patrij culta virera soli:
 Totq. iterum valles, tot in altis mōtibus arces;
 Plenaq. fumosis atria imaginibus:
 Hæc & mille rogāt lacrimis vnā omnia magnis,
 Tam fastiditæ cui famolentur opes?
 Talia cum legerem, potui contemnere lecta,
 Digna q. vix oculis illa putare meis.
 Verū, vbi Patris ego mādara suprema, (iubēris
 Maturare citos ad sua busta gradus)
 Atq. deinde preces, & vultu damna capilli,
 Pectoraq. incussa legi ego tunsa manu:
 Nāduere pijs (fateor) mea lumina guttis;
 Turpe erat, in tali non lacrimasse malo:
 Nūquid crededam vestris fore idonea plagis,
 Vester ab hoc tactus si foret imbre dolor.
 Hactenus esse Pio licuit: morem q. parenti
 Ut lacrimæ gererent, par (nisi fallor) erat.
 Ultra parce pater, parce ultra tendere mater;
 Nec reditum porro me properare iube.
 Nā quæ caussa mihi fuit, inde ut abire luberet,
 Est eadem, lubeat ne remeare mihi,
 Atq. ea quæ fuerit (quia cogitis edere) dicam:
 Purgabitq. meam cognita caussa fugam.
 Vestra malū retinet (veniam date) patria morē,
 Qui verus à primis vsque inoleuit auis.
 Heu! morem inuisi mihi nominis! Odimus illū,
 Odimus: estq. oculis ille, animisq. grauis.
 Ille fugam suavit; reditum vetat ille. Reuerſi
 Protinus, exierit mos simul ille, volam.
 Hoc solum, dicetis, erat? Res salua; remotus
 Cras procul à patria mos erit ille: Redi.

EPISTOLA I.

9

Nos penes imperiū est; populiq. vrbisq. potētes,
Ciuibus & mores, & noua iura damus.

Restat, vti nutu, quis te mos læserit, edas:

Nullus ei tota cras erit vrbe locus.

Obsequar: hac reducē, genitor, me lege videbis.

Morem igitur, tollas vt citò, nosce citò.

Nuper, Auentina cum fortè quietus ab aula

Despicerem, Latio quā via iuncta foro est;

Obuia pompa fuit, lugubribus horrida signis;

Pulla habitu, tristi murmure, lenta gradu.

Parebant mæsti per lina madentia vultus;

Et gemitum, rupti pectoris antra, dabant.

Lurida præbebant piceam funalia flammam;

Inq. manu multis atra cupressus erat.

Terreor aspectu; & refuga ceruice, gementem

Damno, gemens illo nō minus ipse, gregem.

Ecce autem! medio sublimis in agmine lectus,

Senā sub hexaphoro subdita colla grauat:

Hunc super, effigies hominis composita iacentis

Extendit gelidos calce rigente pedes;

Fracta labat ceruix; humeriq. & brachia lāguēt;

Nec tenor in venis est, nec in offe vigor.

Stat macies, cecidere genæ; cutis arida pendet,

Nec calor in membris est, nec in ore color.

Auctorata silent Samij labra lege magistri;

Et nihil in surda proficit aure sonus.

Ipsa diem excludunt obductis lumina valuis;

Aeternaq. oculos nubila nocte premunt.

Clamāti, ò superi, quod mōstro est omen in isto!

Verbis, nescio quis, reddidit ista meis.

Cuius in hoc horres informi corpore formam?

Pulchrior Idalio nuper Adone fuit.

Cereus iste color, faciesq. simillima buxo,

Dentis heri Libyci nobile vicit ebur.

Hī quoque, (cōgeries, in honoraq. turba) capillī,

Aureus, in flauo vertice, cirrhus erant.

Qui digiti gemma teretes arserē Sabæa,

Iam magē Riphæo diriguere gelu.

A

Quamq.

Quamq̃. vides Aurem sēsu obbrutescere surdo,
 Stabat ad Orpheam nuper aperta chelyn.
 Lingua tacet, cātarat heri. Manus vtrāq̃. torpet,
 Vtraque Circensi in pulvere plaufit heri.
 Deniq̃. languet iners, immoto corpore, truncus;
 Saltarant agiles inde heri, & inde, pedes.
 Ille ita. Rursus ego: Cuium ferale cadauer
 Illud? an ē Codri nomen inane tribu est?
 Imō, ait, Augusta genus hausit origine. Cernis
 Quantorum titulis fulgeat vrna ducum?
 Contigit antiquos deducto sanguine Reges;
 Cognatamq̃. habuit Cæsaris aula domum.
 Diuitias fortuna pares cumularat. & vnum
 Multus anhelabat demeruisse cliens.
 At senio modō factus erat? Flos imō iuuentæ;
 Qui neque dum quinas norat Olympiadas.
 Optabant generum matres; auideq̃. vouebant
 Exciperet teneros vt oſa nata pedes.
 Ille duobus amor, heresq̃. parentibus vnus
 Occubuit: magnæ magna ruina domus.
 Has lacrimæ, quibus ora vides mananti, tātæ,
 Has gemitus caussas, has vlulatus, habent.
 Hic ego: Quæ iuueni tam dira noſerca beato
 Obfuit? exiguæ flammula febris, ait.
 Illa simul tacito præcordia contigit æſtu,
 Certa ſecuturæ nuntia mortis erat.
 Nemo laboranti potuit succurrere? Nemo.
 Nec pater infelix ipse? Nec ipse pater.
 Displicet, aiebam. Quid agas? ait; omnibus vsq̃.
 Displicet: & heri res tamen vsque solet.
 Ergo solet? neq̃. mors Iuene iſta quieſcet in
 Eſtq̃. timenda mihi forſitan? Eſtq̃. tibi. (vno?
 Me miſerū? exclamo: Quid enim tā barbarā mo-
 Hunc mea permitti patriā? Tolle pater. (rem
 Tu pater hunc morem, tuq̃. o mihi charior iſtis
 Luminibus, morem hunc, mater, abeſſe iube.
 Vos penes imperiū eſt: populiq̃. vrbisq̃. potētes
 Ciuibus & mores, & noua iura datis;

EPISTOLA I. II

Hic noua iura date; hic mores proscribite pri-
 Hic patriæ mores esse iubete novos: (scos;
 Nam nimius me terror agit; visumq. cadauer
 Illud, obest oculis semper inestq. meis.
 Effugiam, quacunq. licet, populumq. requiram,
 Nullus vbi à tali sit mihi more metus.
 Verum ego quò rapior? nōdū hæc mihi meta ti-
 Vltima monstrauit plus Libitina mihi. (moris
 Interea funus procedit, & ordine longo
 Compositi partes quisque doloris agit.
 Donec ad exiguæ foveam venere lacunæ,
 (Vix patuit senos tota lacuna pedes)
 Hic Iuuenem molli euoluunt (crudele) grabatos
 Primaq. direpta præmia veste legunt.
 Tum titulis urnam spoliant; ut imagine raptā,
 Vix etiam, fuerit quis prius, ipse sciat.
 Cetera nudatum, tegetis cum parte relictæ
 In scrobis angustæ vile cubile trahunt.
 Mox alij super atque alij discrimine nullo
 Inijciunt putrem, flebile pondus, humum.
 Nec fabulo vexare caput, neque puluere parcūt
 Lumina, nec molles lædere mole genas;
 Sed pedibus nares super, & super ora vagantur
 Cognatasq. premunt calce grauante manus
 Tū, ne quā redeat veteres prior hospes in æde
 Muniri obiecto marmore claustra iubent:
 Inscribuntque: Situs patris hic est filius orbis
 Maluerat situs hic ipse iacere pater.
 Hinc ego, quē tragici finē mihi funeris horror
 Poneret, exspecto. Terruit ille magis.
 Nam varijs vbi pompa vijs dilapsa, relictum
 In solo Iuuenem destituere loco; (nī,
 Nemo memor redijt: Gemitū pepulere cachin-
 Et lacrimas oculi dedidicere suas.
 Ora ferenantur; facies hilarata renidet,
 Nullaq. depositus pectora luctus habet.
 Cocclina sumuntur; rediuiua sonare iubetur
 Chorda; parat solitos turba soluta iocos.

Hic, mera, dicebam, mera certè in funere ducto
Edita sub pulla fabula veste fuit.

Ipsa suas genitrix egit non infima partes;
Pænè mihi totam Mimum ea sola dedit.

Nam, sine quo durare diem se velle negarat,
Hoc sine iam durat mille, valetq. dies

Ipsa domi extructo cubat inter Serica lecto
Stragula; sub gelida filius alget humo.

Ipsa habitat Mauris pendentia tecta columnis;
Assiduo nati spargitur imbre caput.

Aurea maternos pingunt aulæa penates;
Hunc fouet infirmi triste cubile situ.

Imperat ancillis famulantibus illa; capitq.
Perpetuas inter prandia lauta dapes;

Iste nec obsequijs colitur neglectus; & exfors
Nil de maternæ munere lancis habet.

Sedula quâ itidem nocturno tempore mater,
Obuia ne nati prodeat vmbra cauet.

Vsque adeo fieri potuit de matre nouerca,
Vt nati genitrix horreat ora sui? (morem;

Sed quid ego ista queror? Tenet hûc mea patria
Vt fugerem, hic causæ mos satis vnus erat.

Ac modò ne redeâ, prohibet reuerentia matris;
Territa conspectu nolo fit illa meo.

Talia tunc mecum suppressa voce loquebar,
Addebatq. meus talia plura Comes.

Dic, demû aiebam: Latebra quia funus in illa
Condirur; in quali cogitur esse statu?

Hic status, inquit, erit. Populatur lenta medullas
Pestis, & in saniem sanguinis humor abit.

Tabida membra fluûnt; labuntur ab ossibus ossa;
Teter in exanimi corpore regnat odor.

Viscera nudantur; ruptus vomit ilia venter;
Et iecur infamis vastat, & exsta, lues.

Tum verò impasti veniunt ad pabula vermes,
Dat quibus appositas illa popina dapes.

Impanidi dein, perq. sinus, perq. ossa colubri,
(Nemine quondam illos impediante) ruunt.

Buffones ipsi vacua stabulantur in aluo,
 Quam sibi natalem gens putat illa domum.
 Plura parabat adhuc: Per ego te, quisquis es, ho-
 Desine iam: Satis est, inquit, plusq. satis. (cū
 In ciues si iura tuos buffonibus ipsis
 Talia permittis, patria terra, Vale.
 Tuq. vale genitor; natoq. ignosce: nec artus
 Coge tuis escam vermibus esse meos.
 Terreor hospitio, & conuiuis terreor illis,
 Patria quos inter vestra cubare iubet.
 Antiqua, pater, hunc, & finibus eiice, morem;
 Omnibus, heu! oculis morem animisq. graue.
 Id simul effectum dederis, scribe ocyus, oio;
 Meque, redux visam vt testā relicta, voca.
 Hic, sine, me profugum patria tantisper ab illa
 Degere, & à diris finibus esse procū.
 Quem tua si nequeat mutare potentia morem;
 O pater, è patria tu quoque cede tua.

II.

ARGVMENTVM.

ADOLESCENTEM Romanū in
 amentia licentiaque perditum, Hier-
 onymus vltimi Tribunalis metu: ad
 vitæ mutationem inuitat: & quæ
 Epistola monet vnum, alios omnes
 terret. Lege vitam & epistolas san-
 cti Hieronymi.

HIERONYMVS ex Eremita,
 Iuueni Romano.

De VLTIMO IVDICIO.

VIVIS, & Affyrio pergis temerarie luxu
 Ducere continuos, Sardanapale, dies:
 Improbâq. oblectas Romanis ora theatri?
 Et, quicquid Circi pompa profanat, amas?
 Nectangunt animum meditatæ IVDICIS iræ?
 Nec mala, quæ talis parturit ira, t mes?
 Verte gradû, Iuuenis; non est tua semita, verte,
 Hac periere omnes, quotquot iere, via.
 Iâ mea, nō nescis, quid in hac tibi littera charta
 Nuntiet. At quis eam mittat, & vnde? rogas:
 Mittit eam Senior tibi Dalmata: perpete nimbo
 Accola Bethlemix qui lauat antra casæ.
 Ecce! Palæstinos deserta per horrida dumos
 Dum sequor, & Socias inter oberro feras;
 Aridaq. incusso ferio præcordia saxo,
 Et refero Mauram Solis ab igne cutem,
 Nec molles inter condi sino lumina plumas;
 Sed rude non strato quæro cubile solo:
 Hic mihi, seu potis Acheloius imbuit vndis
 Torvida (nā procul est Massicus) ora, liquor;
 Hordea seu mando plebeix tosta polentæ,
 Duratoq. grauem pane repello famem:
 Siue aliud quid ago, validis mihi vocibus æther
 Intonat: & tragicæ terreor ære tubæ:
 Terreor Heu quali marcentia buccina cantu
 Funera, de tumuli surgere mole iubet?
 Surgite, funerei rediuiua in corpora manes,
 Oranda est æquo caussa suprema foro.
 Surgite. Iam meritis arserunt oppida flammis;
 Obruta sunt vno templa domusq. rogo.
 Omnia regna cinis. Caret alite mobilis aër;
 Solaq. iam vacuos incolit aura lares.
 Amifere suas vidui maris æquora Phocas,
 Nec videt vlla feras Silva, nec arua boues.

EPISTOLA II. 15

Surgite. Iura dari sūmus iubet vltima Prætor;
 Sontibus ille forum flebile Prætoraget.
 Ecce tibi! nondum tuba finijt vltima murmur,
 Raucus adhuc tremulo stridet in ære sonus,
 Iamq. mouet tellus; maris æstuat vnda; dehiscūt
 Istius hinc omnes, illius inde, sinus.
 Pro latoq. Seges Cadmæia vertice surgit,
 (Tota nihil, præter vulgus inermes, seges)
 Non missura suos hastatum fulmen in hostes,
 Sed rea diuinos ante statura pedes.
 Nunquam alio tantæ coierunt agmine gentes:
 Horruit, à numero territa turba suo. (formæ
 Quæ miseris facies? quæ informi in corpore
 Conscia quis pingit luridus ora color?
 Frigidus ossa tremor, dolor ilia, guttura clamor,
 Atq. oculos fletus, pectora planctus habet.
 Iam perijsse sciunt, se iudice, quisq. Nec acta est
 Causa, tamen causa se cecidisse vident.
 Inde graues alius vocat in sua funera montes;
 Totus ab iniecta possit vt Alpe tegi.
 Atq. alius, Pelagi vouet omnibus esse sub vndis,
 Dum queat aspectu Iudicis esse procul.
 Irrita vota! Cauum Thaumantias Iris in arcum
 Iam coit: exstructo iam rubet aura throno.
 Iam tonitru cælum quatiente fatiscit: & omnis
 Aligerum ætheria prodit ab arce phalanx:
 Purpureoq. vehens cæli per inania curru
 Ipse triumphalique trabe Prætor adest:
 Qui rapidū pernix, quacūq. per æthera fertur,
 Spargit in infensas flammea tela tribus.
 Dāt procul Astra locū: trepidat Leo; cedit Oriō;
 Parrhasis ad veritas vrsa securrit aquas:
 Luna silet, pallensq. grauem confessa timorem
 Abditur: & radijs orbita Solis eget.
 Deniq. substructa cum sedit in Iride Prætor,
 Et stetit hinc Actor plurimus, inde Reus,
 Hei mihi! quas lites intendere sontibus actor
 Allet quibusque vti testibus ille solet?

Vastum aperitur ibi, monstrosa mole, volumen;
 Grandibus inscriptum parte ab utraq. notis;
 Omnis apex ibi pondus habet. Leget omnia
 quisque;

Qui nihil antè vnquam legerat, illa leget.
 Quotamen, heu! quo quisq. metu leget? omnia
 coram,

Quæ malè vel dixit, vel malè fecit, erunt.
 Perua sunt oculo penetralia pectoris omni;
 Abdita, quæ nunquam visa fuere, patent.
 Hinc metamorphosis miseranda! Videbitur albo
 Candidior Cygno, qui tibi coruus erat.

Quiq. tibi Cygnis erat albior omnibus, ille
 Iam tibi præ coruis omnibus ater erit.

Crimina nemo sibi reus exprobrata refellit.

Testis adest noxæ quilibet ipse suæ.

Quos igitur Iudex meliores dexter habebit,
 Eximias illos inter amabit oues.

Sed scelerum quos atra teget caligo, manebunt
 Dedecores inter, turba sinistra, capros.

Me miserum! quantas trepidare ibi cerno tiaras!
 Luget ibi sceptrum, purpura luget ibi.

Iulius abiectis metuens ibi supplicat armis,
 Nec focero maior iam cupit esse gener.

Destituit mutum Sapientia Graia Lyceum;
 Seq. videt linguæ Tullius esse rudem.

Nec sua Lucillum delectant prædia. Damna
 Crassus opes; cæliq. æmula testa Nero.

Artificemq. gulam mutatus Apicius odit;
 Et Siculum Verres Mentoris odit ebur.

Naso suos plorat, ploratq. Tibullus amores,
 Nec Ledæa memor cogitat ora Paris.

Sola metu virtus caret omni: Ea tuta tribunal
 Ambit, & à nullo fulminis igne timet.

Illam oculis Iudex inuitat amantibus vnâ,
 Sublimemq. leui nube sedere iubet.

Protinus aëriam capit inter nubila sedem

Illa, suumq. iubet se comitare gregem.

Ascen-

EPISTOLA II. 17

Ascendunt (miranda fides!) de paupere vulgo
 Lazarus, & misera pallida turba fame. (mis
 Quisquis opes contēsit, habet: quiq. vltima prius
 Prætulit, hac primum repperit arte locum.
 Quos mala Circeis nūquā vlla fefellerat herbis
 Illecebra, aut volucris noxiis igne puer,
 Hos æternus ibi potato nectare riuus,
 Nec defectur copia mellis alit.
 Suauior Orphea canit illis Musica; & ipsi
 Suauius Orphea voce lyraq. canunt.
 Palma manus, diadema caput, collumq. monile,
 Et digitos aurum, & gemmea pala grauat.
 Quosq. attrita prius lacero centone lacerna
 Texerat, e Tyrio stamine læna tegit.
 Suspicit hos oculo populus liuente sinister,
 Et positos illo ringitur esse loco.
 Hic natum excelsa residentem in nube tuetur
 Stratus humi, turba cum pereunte, pater.
 Ridet ibi flentem facies fraterna sororem,
 Inq. vicem ridet, fratre gemente, soror.
 Coniugis est coniux, comitis comes, hospitis ho-
 Immemor, & matris filia, neptis ani. (spes
 Sollicitum sua quemq. tenet fortuna: nec vllam
 Alter ab alterius cedere sentit opem.
 Quæ sæuam rabies agit hic inopina Neronem
 Iussu, Petre, tuos ante iacere pedes?
 Quos prius ille (nefas!) insutos pelle ferina
 Ante impastorum miserat ora canum,
 Aut oleo mersos ardere subegerat, (alta
 Sueuimus vt piceas vrere nocte faces)
 Inuidus aer o dum fulgere cernet in arcu,
 Et Septemgeminum Solis habere iubar;
 Infremet ore, gemēsq. Hos spreuimus, inquiet,
 Hos olim & ludos fecimus atq. iocos. (olim
 Credita mentis inops, deli. aq. turba: nec vltra
 Quam calcandus humi, res inhonora, cinis:
 Heu malè decepti! viden' vt radiante, beati
 Seminis, haud dubias præferat ore notas?
 Nos

Nos tandē, ah cæci! (sed tandē, & serō) videmus

Nos Hyperioniam nunquam habuisse facem:
Sed flexisse vagos, per & auia & inuia, gressos,

Vnde, lucrum est, fessos, grande, tulisse pedes.

Quid modò fastus opū, stolidæq. superbia vitæ
Profuit? ah vacui corporis vmbra fuit.

Vmbra fuit, fugitq. cita pernicius vmbra:

Sed brevis hæc quantū dedecus vmbra tulit!

Ipsa voluptatum Babylonia pocula, nobis

Hauista semel, quantam progenuere sitim?

Has Nero cum socijs; has altera turba querelas

Cum Socijs; atque has altera turba dabit.

Tum collecta diu, sic orsa nouissima, fontes

Ad populos perget Iudicis ira loqui.

I, mala progenies, terræq. pudenda propago,

I procul, atque oculis turba faceffe meis.

Dum mea torquebant vacuum ieiunia ventrem,

Vrebatq. grauis guttura sicca dolor,

Tu dapibus satiata tuis, depellere notam

Distuleras atro pane, rogata, famem.

Ebria tu, Bacchoq. madens, inimica negaras

De saliente meam fonte rigare sitim.

Nudus oberrabam, gelidisq. obiecta pruinis

Membra per hibernas dirigere niues:

Delicijs tu cincta tuis, ostroq. grauata,

Abnueras trita me refouere toga.

Deniq. me morbus, me carcer habebat, & hospes

Cogebar media sternere membra via:

Te thalamos inter, molliq. cubilia pluma

Tranquillus tenuit, nocte iuuante, sopor:

Nec tibi cura mei: Sed carcer, & hospes, & æger

Excidit ex animo, barbaras turba, tuo.

I, stygios pete, prona, lacus; vbi sulfure viuo

Bullit, & æterno pascitur igne focus.

Hæc vbi dicta dabit, centū vndiq. fulgura, centū

Fulminis in turbas vndique tela ruent:

Adfremet immani tonitru circumfluus aër,

Et maris horrendo mugiet vnda sono.

Disi.

Diffiliet laxata sinus, & ad infima rictu
Terra dehiscenti Tartara pandet iter.
Obuiaq. erumpet Leihæis flamma cauernis,
Vltor vtinuoluat corpora pacta rogus.
Inde omnes vno tellus sorbebit hiatu,
Aeternoq. teget clausa vorago situ.
Clamor ibi, stridorq. fragorq. dolorq. furorq.
Et facies, qualem nullam habet orbis, erit.
Quò feror? aut vbi sum? Tuba iam vocat vltimas:
clangor

Ille meas aures verberat, ille tuas.
Hinc per mēbra fluit mihi frigidus omnia sudor,
Cogit & assiduus me lacrimare timor.

Quaq. tuba quondam clangente resurgere co-
gar;

Territus hac, propè abest, vt minitante cadā.
Nec possum, fateor, nec, si tentem omnia, pos-
sum

Ora mihi, in tanto, sumere læta, metu.
Tu tamen, o Iuenum confidentissime, ludo,
Hac roboante, potes deditus esse, tuba?
Et fora per, plateasq. vagus potes ire per om-
nes?

Atque hilares iuncta ducere nocte dies?
Et testudineo securus stertere lecto?

Et Sybarita meris sternere sigma rosis?

Et latices prælo domitos potare Caleno?

Et volucrum assiduas strage nouare dapes?

Et Paphiæ ridens animum indulgere palæstræ

Ec Cyprios inter lætus ouare choros?

Et condire potes Sotadeo prandia cantu?

Et, quocumq. lubet viuere more, potes?

Ah! nimium nimiumq. potes. Minus incipe posse:

Et nimium exemplo define posse meo.

Iamq. gradum, (repeto) non est bona semita,
verte:

Hac periire omnes, quotquot iere, via.

III.

ARGVMENTVM.

EPVLONEM hunc Euthymius Ninensem vocat; virum luxu opibusque affluentem: qui, ut ut nonnullis fabula fuerit, sibi certè ipsi historia est, dum hæc Inferorum supplicia describit. Qua penna, inquis? Qua & Abraamo suam prius flammam sitimque descripserat. Luc. 16. Maldon. ibid. Spond. anno 33. num. 15.

EPVLO diues, quinque
Fratribus.

De INFERORVM Supplicio.

SI qua potest stygias à me traiecta paludes
Littera, in humanas vsque venire manus,
Ista, precor, veniat; notasq. feratur in ædes,
Vivit adhuc pat. iæ pars vbi magna domus.
Quinq. ibi cognato superatis sanguine fratres,
(Si nondum fratres vos pudet esse meos)
Mittitur, ut rebus mea prosit epistola vestris:
Nam prodesse meis, ut velit ipsa, nequit.
Hei mihi! quas veni miserabilis hospes in oras!
Quæ facies tetri, quamq. inamæna, loci est?
Vos procul hinc, moneo, procul, o diuertite. Ve-
Quà præiere mei, vos remouete pedes. (stros
Omnia

EPISTOLA III. 21

Omnia funestis operit nox atra tenebris,
 Horridaq. offusum retrò agit vmbra diem.
 Claudimur æratis circū vndiq. & vndiq. muris,
 Ferratasq. ligant vincula mille fores.
 Obsidet hospitium grauis illæ abile mæror,
 Et socia æternus cum legione dolor.
 Intus agit piceï rogos atra volumina fumi,
 Sulfureamq. domus tota Mephitis alit.
 Ignea densatis in ahenò carcere flammis
 Regnat, & Aetnæo plus furit, aura, foco.
 Vrimur hoc semper, semperq. renascimur igni.
 Quoq. necesse mori est, non licet igne mori.
 Pergite crudeles, Vulcania tela, fauillæ,
 Vosq. nimis segnes in mea fata faces,
 Pergite reliquias miserandæ abrumperè vitæ;
 Accelerata, duplum, mors mihi munus erit.
 Verùm ego quid flammæ, & ineluctabile tento
 Excidium votis sollicitare meis?
 Stant rata perpetuis incendia legibus. Omnes
 Aeternum in surdo perdimus igne preces.
 Ille meos ambit piceata lampade manes,
 Estq. mihi Tyrii velleris ille vicem.
 Quos prius Eois digitos incendere gemmis
 Mos erat, hostædis vstulat ille suis.
 Aurea cingebat teretes armilla lacertos;
 Nunc ignita pari pondere massa ligat.
 Hic, vbi deformi pendet mala vipera nodo,
 Ante mihi ex auro pendula torquis erat.
 Quid miserum Tyrio bis cocta fefellit ahenò
 Purpura, quid Coa stamina ducta colu,
 Si mihi purpureo fuit emtus hic ignis amictu?
 Emtaq. si Coa stamine flamma fuit?
 Ah, pereant cirrhi! pereant, mea probra, capilli!
 Fæminea comæ quos ego sæpe manu:
 Torna Medusæi nidos ibi monstra colubri,
 Deuotumq. sibi collocat Hydra larem.
 Circumeunt rictu, Briareia turba, trifauci;
 Perq. humeros errat, perq. cerasta sinos.
 Visus

Visus erat Tityi quondam mera fabula vultur,
Visa Ixioniae fabula Graia rotæ :

Cogimur inuiti iam credere . Pascere viuo
Ipse Prometheam viscere cogor auem .

Molior aduerso marmor reuolubile cliuo,
Sisyphius fertur quale rotasse labor .

Tantalus idem ego sum , vanoq̃ . fugacia morfu
Esuriens stygijs pabula fector aquis .

Idem ego pertuso capto irrita flumina cribro ,
Atq̃ . utinam pænæ summa sit ista meæ !

Mille aliæ torquent, aliæq̃ . aliæq̃ . Nec vllum .
Aut numerū, aut, pænæ copia, nomen habet,

Nec mirū, quod scribo meas nullo ordine pænas
In Phlegethonte suum non habet ordo locū .

Quicquid vbiq̃ . boni est , & quicquid amabile
vbique est ,

Id procul à stygiæ valle paludis abest .

Quicquid in orbe malum, aut miserum, aut mi-
serabile toto

Aut dirum , aut dictu triste videtis, adest .

Est tamen è poenis , pæna vna molestior illis,
Continua torret quæ mea labra siti .

Mille modis, & mille vijs ea sæuit; anhelisq̃ .
Assiduas addit faucibus illa faces .

Heu! quoties celebrata memor conuiuia ploro?
Poneret innumeras cum mihi mensa dapes?

Cum sua non caperet differtus prandia venter,
Et grauis aspectu Phasidos ales erat :

Prodiga cum fluerent peregrino signata luxu,
Quæ Sybarita suos crederet esse toros .

♦ Ebria tunc ibam spumantibus ora culullis
Mergere, & affuso me sepelire mero .

Et tepidus mihi potus erat, nisi vina viderem
Fusa per æstinas luxuriasse niues .

Hei mihi ! quàm luxu nunc vtor dispare! nullos
Tænario, nullos, in lare gusto cibos .

Et caruisse cibo , minus est plorabile: nullas
Hic habeo, nullas, quas sitis optet aquas .

Exti-

EPISTOLA III. 23

Extrema vel modico labra si mihi rore maderet,
Sole diu coctus ros licet ille foret,
Is mihi vel nectar, vel ad instar nectaris, esset;
Nec gelidi peterem vina falerna cadi.

Sed neque tantillæ mihi copia suppetit vndæ,
Imbuat vda mihi tactus ut ora liquor.

Nuper (ut ærumnæ specimen lacrimabile prodā
Vnde fuit vitæ tracta ruina meæ)

Nuper, ab inferno cum sicca fatisceret æstu
Lingua; per infernam non minus vsta sitim,

Institui mæstos è flamma attollere vultus,

Sicubi quæsitæ quis mihi ferret aquas:

Nemo ferebat aquas. Iterūq̃. iterumq̃. vocabam

Siquis opem ferret; nemo ferebat opem.

Ecce! per immensi demum chaos internalli

Agnita Thariadæ conspicio ora Senis,

(Ora verenda, niuesq̃. aspectu imitanti primas:

Indicium placidæ frons ea mentis erat.)

Conspicio; & quāta licuit mihi voce, per omnes

Auxilium natos, natus & ipse, precor.

Abnuat auxilium. Rursum precor: abnuat ille;

Terq̃. quaterq̃. rogo; terq̃. quaterq̃. negat.

Illa mihi, fateor, misero mihi, tristior ipsis

Tunc etiam flammis visa repulsa fuit.

Dum vacuas instauro preces; agnosco, receptū

Lazaron Abramio fortè cubare sinu:

Lazarō, ante meas, quē vos meministis, & ægrā

Et miserum; nuper decubuisse fores,

Cum gelido macies, & pallor in ore federet,

Nudaq̃. vix tegeret decolor ossa cutis,

Cum tenuem micam Cereris rogaret adescere;

Viderat è quadra quam cecidisse mea:

Viderat; à visa tamen ille faceffere mica

Iussus, ad impastam rettulit ora famem.

Correxere meum scelus, humanæq̃. iacentis

Saucia cæperunt lambere crura carnes.

Hunc ego Thariadæ senis inter brachia vidi:

Signa tamen formæ nulla prioris erant:

Sed

Sed facies astris lucentibus æmula fulsit,
 Prefferunt vegetum gemmea ferta caput.
 Pendebant niueo baccata monilia collo,
 Texta erat innumero tota adamante chlamys.
 Lazare, vociferor, iam nullius indigemica,
 Et dare iam melior, quam rogitare, stipem,
 Te per ego, per, quicquid habes iam ditior, oro,
 Huc stillam modicæ, quam potes, affer aquæ.
 Affer, & arentem summo tenus imbue linguam;
 Flumina, cum dabitur stilla, data esse feram.
 Ille nihil: sed vultum ardens auertit; & aurem
 Vocibus occlusit surdus utramque meis.
 Rursus ego; per, quicquid amas, miserere; bre.
 Porrige, dū nimio torreo rigine, manū. (uēq.
 Ille nihil. Senior tamē hæc: Quid inania perdis
 Vota, miser? Seras mittis ad astra preces.
 Digna luis meritis. Micam, crudelis, eidem
 Non dederas: stillam non dabit ille tibi.
 Ille famem passus, te commissante, sitimque,
 Te mera de plenis vina trahente cadis;
 Pascitur ambrosia nunc, te esuriente: merique.
 Nectaris illecebras, te sitiente, bibit,
 Dixit, & ex oculis sublimis uterque recessit;
 Spesque mihi æternam fecit adempta sitim.
 Andijt hos quæstus feralis ut aula tyranni,
 Et frustra factas à sitiente preces,
 Protinus infiliit legio Phlegethontis; & huius
 Plena tibi mellis pocula, dixit, habe:
 Immanemque picis liquidæ, plumbique diotam
 Panda reluctanti fudit in ora mihi.
 Parcite caupones funesti, parcite: Nunquam
 Hic ego post, nunquam me sitiisse querar.
 Inde Megæra suas, tria mōstra iubata, colubras
 Ingerit, inferno prandia cocta foco:
 Et totidem informes sanie stillante rubettas,
 Et tria Lerneæ sibila colla feræ;
 Hæc, ait, esuriens ede fercula. Parcite: nolo.
 Usque fui prima iam dape & usque satur.
 Cetera

EPISTOLA III. 25

Cetera quid referam miseræ ludibria vitæ ?
 Nil ea, quod placeat, nil, quod ametur, habet.
 Lectulus, ecce mihi quem molli tenere pluma
 Sueverat, & multa spargere verna rosa,
 Sternitur ardenti iuxtaq. infraq. fauilla
 Desuper est tegetis pruna Sicana vicem.
 Obsequio pars nulla domus famulante carebat,
 Atque erat intento plena cliente cohors,
 Hic, neq. qui nutus mandataq. curet, habetur;
 Et domini, in fumum versus; abiit honos:
 Vanuit omnis opam congesta potentia; req.
 Speq. rei, æternum vivere cogor inops.
 Mentiori æternum me nemo hic vivere cogit.
 Aeternum viuo cogor in igne mori.
 Ante, per hortorum violaria culta vaganti,
 Nexuit alternas flora vel Aura moras,
 Iam premit horædus nigrante voragine carcer,
 Lassatiq. terunt flammea tesqua pedes.
 Quid? quod Echionio præludere Musica cantu
 Sueverat, ad somnos officiosa meos?
 Qua sine, mæsta dapum mihi fercula visa fuere,
 Condiret positas nichelys illa dapes:
 Nunc miseræ stridunt vlulato carmine voces:
 Confusoq. gemunt barbaræ claustra sono.
 Horror ubiq. & ubiq. dolor, clamorq. fragorq.
 Quàm nihil hæc priscae musica vocis habet?
 Fingite vos pratis vegetos errare Sicanis,
 Atque meras inter vitam agitare rosas;
 Musica si vestris tamen auribus occinat ista,
 Musica millenas afferat ista necesse.
 Afferat o vtinam! mortem afferat omnibus illa!
 Tunc mihi, sit quamuis absona, suavis erit.
 Vos liquidos soles, vos astra minora, soletis,
 Lunaiq. statas semper habere vices,
 Et placidum rorem, & tepidi solatia veris,
 Deq. gelu alternos, deq. calore, dies.
 Cimmerijs caligo tegit nos spissa tenebris,
 Nec dat ad emia suam Luna, nec astra, facem.

Nos pro rore picem, piceumq̃. bituminis imbrē,
Et refinatæ sulfur habemus aquæ.

Orcus habet pro vere focum, soli q̃. sinuntur

Hi Zephyri in nostra flare Noti q̃. plaga.

Hinc versi in rabiē, nos dente laceſsimus artus,

Membra q̃. agit demens in sua quem q̃. furor.

Insequimur diris, Solem q̃. diem q̃. Deum q̃.

Et quicquid tellus quicquid Olympus habet.

Suppeditat maledicta dolor: pergit q̃. dolores

Suppeditare novos flamma, fitis q̃. novos.

Sed quid ego multis flāmam q̃. sitim q̃. famem q̃.

Et mala, quæ cruciant, exteriora, queror?

Pectora cognatus cum torqueat intima lictor,

Conſcia q̃. impastus viscera vermis edat? (nis

Plus satis hic mihi tortor erat. Sua cesset Eryn-

Addere flagra, meus plura tyrannus habet.

Has ego vibices, occulta q̃. verbera passus

Tum quoque, cum vitæ spes superaret, eram:

Sed toleranda mihi, nocituro robore, duxi;

Et stolidè patiens ad mea damna fui.

Me miserum! studijs quid iuuit inanibus horas;

In q̃. iocis solidos atteruisse dies? (nos,

Iam malè præteritos reminiscor & execror an-

Defleo q̃. amisso tempora ducta lucro.

Vnica detur adhuc reuocabilis hora; sub horæ

Vnius exigua, tentem ego quanta, mora?

Nulla laboris ibi detrectem tædia: nullum,

Quam graue cum q̃. ferā, ferre videbor onus.

Sera nimis voueo: Tempus q̃. dies q̃. negantur:

Vna q̃. quam voueo, non datur hora mihi.

Vos, quibus vsus adhuc horæ datur illius; horæ

Vsuram, exemplo ne violate, meo.

Sit q̃. mihi, mea pæna dolor: Sed fratribus illa

Perpetuus fiat, perpetuus q̃. Timor.

IV.

ARGUMENTVM.

SUSPIRIA hæc *Augustinus*, epistolæ vicem, ad Cælites mittit: quorum felicitate captus, eodem magnis desiderijs anhelat: & loci amenitate vbertateque descripta, nos vna secum, ad hauriendum *Perennis vitæ fontē* inuitat. Medit. S. Aug. & hymn. Petri Damiani.

AVGVSTINVS æger,
Cælitibus.

De PATRIÆ celestis desiderio.

HAec ego Cælicolis suspiria muta patronis
Flebilis è Libyco littore mitto cliens.
Ipse aditurus eram; coramq. rogare parabam,
Quæ mea nunc tacita littera voce rogat:
Sed via perq. auras, mediasq. per inuia nubes
Reppulit audaces terq. quaterq. pedes.
Quid superest, dixi, toties totiesq. repulso?
Ire ego qua nequeo, nuntius ire potest,
Ire potest certè. Properet modò; & omnia vobis
Deferat arcani sensa legenda mei.
Sed mihi talis vbi continget nuntius? Illum,
Illum ego, quæ fas est quærere, quæro, via.
Charta rogata, negat: Penna ipsa, perita volādī,
Tam sublime tamen posse volare, negat.

B 2 Quin

Quin adeò, voces, & verba morantia, lentos
Ad cælum mihi sunt visa mouere gradus.

Inueni demum SVSPIRIA. Vocibus iste
Nuntius, & pennis, aptior vnus erat.

Non alius poterat perniciosior ire per auras;
Nec liquidum cæli tam bene norat iter.

Appendix etiam portatur Epistola; nulla
Scripta manu; solito nec meditata stylo;

Estq. ea, non atro Lolliginis illita succo;
Sed, quanta est, lacrimis est perarata meis.

Hunc scio gratū oculis cælestibus esse liquorē;
(Nam Minij vobis est color iste vicem)

Tota dein gemitu Signatur Epistola nostro:
Signa meam fuerunt ista probare manum.

Nomen omitto. Satis fuit hoc subscribere: Nota
Aeger in Hipponi sede colonus ago.

Quid rogem; dictura breui SVSPIRIA questu,
(Si tamen à vobis illa legentur) erunt.

Pertæsū est (nec enim dubijs ambagibus vtar)
Pertæsum est longæ, qua traho fata, moræ.

Ex filij graue preffat onus, crescitq. ferendo:
Inq. annos viuo tristior, inq. dies.

Altera vita placet: placet illa, simillima vestræ,
Sidereos inter vita fruenda choros.

Fons vbi vitali saliens exuberat vnda,
Alternamq. liquor pellit, alitq. sitim.

Illo ego fonte trahor: mens illo è flumine viuā
Et sitit, & spreto nectare, poscit aquam:

Poscit, vt æternis labra proluat ebria lymphis;
Ebrietas vitij sola habet ista nihil.

Corporis obstantes ideò indignata recusat,
(Heu! nimis angusto carcere clausa!) moras.

Suspiciensq. procul, Supera illa palatia; tentat
Ad patriam extorres irrita ferre pedes:

Et miseris malè preffa modis, circūspicit; an sit
Vlla capeffendæ peruia rima fugæ?

Hei mihi! cur morso perijsti patria pomo?

Tam quoties lacrimis es renocanda meis?

Atque

EPISTOLA IV. 29

Atque utinam lacrimis etiam reuocabilis esses !
 Diffuerem usq. meas totus ego in lacrimas.
 Mille oculos, & mille genas super adderem ; &
 ipsis

Mille quod est oculis charius, atque genis .
 Nunc geminus dolor est, duplicant quia fœnore
 magno

Iacturam amissi tot mala parta boni .
 Quis pacem illius patriæ, quis gaudia, narret ?
 O pacem! o patriæ gaudia rapta meæ !
 Non ibi plebeie casa visitur vlla tabernæ,
 Nec premit augustum vile mapale solum :
 Grandia confurgunt sed ubiq. palatia Regum:
 Regibus optandas parsq. habet omnis opes.
 Isthmico stant ære fores: postesq. Smaragdus,
 Et preciosa domus limina fundat Onyx.
 Aurea tecta nitent ; paries micat illitus auro :
 Materiemq. suam cedere forma iubet.
 Atria beryllo crustantur; & aula pyropo :
 Porticus innumeri lucem Adamantis habet .
 Sternuntur radiante viæ plateæq. metallo,
 Lucentemq. frequens incola calcat humum .
 Argenti vilescit honos: gemmæ omnia, gemmæ:
 Has etiam viles copia mira facit .
 Nulla locum infestant vlllo contagia tabo :
 Nulla lues illic, quam LVA purget, adest ,
 Non ibi Sole diem torrente Canicula vexat ;
 Sævit & hiberno bruma ibi nulla gelu .
 Veris adest facies, quæ totum floribus annun-
 Pingit, & æternis induit arua rosis .
 Undiq. destillant opobalsama; lilia candent
 Et Crocus innocuo plurimus igne rubet .
 Passim prata virent, ridet Seges obuia passi-
 Et faciles riui, per sata, mellis eunt .
 Hic Nardi spiratur odos; hic rore beato
 Nobilis Elysium prodit aroma liquor .
 Parturiunt Violâ, & Caltham, & Colocasia cãpi,
 Et Casiam, & pleno sparsa ligustra thymo .

Hic itidem felix, ab onustis pendula ramis
 Poma fouet, Zephyro morigerante, nemus.
 Vitiferi colles, & dulcibus vva racemis
 Autumnum medio vere venire iubent.
 At neq. Luna suas; neq. Sol, ibi mutat habenas,
 Et variant cursus Astra ibi nulla suos.
 Totum ibi conspicuo dimanat lumen ab Agno;
 Et Lunæ, & Solis fungitur ille vicem.
 Nullam ibi habent noctes, nec habent vaga
 tempora sedem,
 Continui durant, continuiq. dies. (ues?
 Quid memorem, positos illa intra mœnia Citi
 Ipsi omnes vestem Solis ad instar habent.
 Gemmiferis omnes redimiti tempora fertis;
 Victrici ter, io, voce, Triumphæ, canunt.
 Et sua securi memorantes prælia, rident
 Omnia lethææ tela hebetata feræ.
 Sic, fuerint sæuo quæ decertata Nerone
 Prælia, tu, victo, Paule, Nerone, refers.
 Sic, tibi, Petre, tuâ, (quanta inter gaudia?) narras
 Spectatam in Iani colle fuisse Crucem.
 Tuq. tuam, Laurens, domita sartagine, prunam;
 Tuq. tuam memoras, Bartholomæe, cutem:
 Tuq. tuos enses, Cypriane, Sebaſte, Sagittas;
 Ignes, Agna; rates, Virſula; Thecla, feras.
 Sic alij atque alij, sua quisque trophæa, subacta
 Quæ statuere sibi de Phlegethonte, canunt.
 Scilicet, exuti cognato pondere, nullas
 A veteri possunt hoste timere minas.
 Quin etiam, quæ sunt ibi corpora, fida perenne
 Iam cum mente suum corpora fædus habent.
 Lædere pars partem refugit, sed compare voto
 Mutua iurata commoda pacis amat.
 Fæderis ut durent hæc gaudia; perpete mentem
 Vbere, vitalis vena liquoris alit.
 Quid, quod abest morbi timor omnisi & exulat
 omnis,
 Cedere ab intacto iussa Senecta loco?

EPISTOLA IV. 31

Maltus ubi q̄ vigori nihil illic debile: totam
 Iure suo sedem sola Iuuenta capit.
 Inde, nec vlla trium metuuntur pensa Sororum:
 Actio Morti illo non datur vlla foro.
 Vita sed æterno sancitur fædere; quod mors,
 Quàmuis rumpatur, rumpere nulla queat.
 Quæ porro patriæ est & quanta scientia? Nostis
 Omnia ibi, Ciues; omnia nostis ibi.
 Mentis adest acies, quæ fraudi obnoxia nulli
 Conspicuum veri lumen ubique videt.
 Non fugiunt animi vos sensa; nec abdita fallunt;
 Alter in alterius; quæ videt esse, sinu.
 Mens eadem cunctis, eadem omnia vota boniq̄.
 Quicquid habere potest primus, id imus ha-
 bet.
 Delicias quis deinde dapum, & bellaria narret?
 Temperat ambrosius res ibi quasq̄. Sapor.
 Nō epulas ibi parca manus; sed opima ministrat
 Fercula; de pleno fercula prompta penu.
 O quales epulas! o qualia fercula! sordent
 Omnia mortali prandia farta cibo.
 Ite vagæ, aërium volucres genus: æquoris ite
 Pinnigeri, & nullum rete time, greges:
 Sigmate cum tali conuiua recumbere cæpit,
 Iam nihil ad stomachum vestra sagina facit:
 Panis adest vnus; sed pane redundat ab vno
 Quicquid ubiq̄. dapum nobile gustus amat.
 Inde licet, quod cuiq̄. libet, decerpere: Sed
 Carpere cuique licet plurima, plura libet.
 Ipsa solet saturare fames: Facit ipsa, repul-
 Continua satias arte redire, famem.
 Talibus o epulis mihi fas accumbere! solæ
 Implebunt tales omnia vota, dapes.
 Iam, quod ibi, vocis variæ discordia concors,
 (O Superi!) & quanta temperat arte me-
 los?

Tale nec Aoniæ testudinis arbiter æquat;
 Nec Methymnæ Lesbica plectra lyræ:

Nec, quem Bistonio mentitur fabula cantu
Detinuisse pigra flumina surda mora.

Vocibus vnum illis & idē omnibus argumentū
Est DEVS : hoc solo Musica plena sono est.

Hunc iuuat assiduo, iuuat, vnū hūc psallere voto:
Materies suaves hæc facit ipsa modos.

Ecce autem! dum plena sonant hoc atria cantu,
Alternōq. domus plaudit, & aula choro,

Candidus e cæli prodit penetralibus Agnus,
Quò nihil ipsa Dei mitius aula videt.

Agmina mille illum iuxta, mille altera circum,
Altera vicino mille secuta gradu,

Candida turba, omnes, Cyprijs intacta sagittis
Virginis ora omnes, Virginis arma gerunt.

Quà se cumq. mouent, subitos vestigia flores,
Et calcata suas suggerit Hybla rosas.

Suauius hi carmen reliquis, imitabile nulli,
Voce, modos omnes exsuperante, canunt.

Pergite felices, o pergite, cepta chōraulæ
Carmina per longas continuare moras.

Quæ, si fortè nefas mihi erit cecinisse; profectò
Fas audire mihi, si faueatis, erit.

Sed quid ego hos riuos, neglecto fonte, laceffo?
Vnus inexhaustas ille propinat opes.

Inconnina DEVM spectant ibi lumina, in ipso,
Iam solita obtutus figere Sole suos.

Quas ibi res, quantasq. vident? Quod quisque.
videre,

Et, quod habere cupit quisq., ibi quisq. videt.

Quæq. oculi nunquam videre, nec audiit auris
Vlla, nec in mentis clausa fuere sinu,

Hæc ibi quisq. videt, gaudetq. ardetq. videndo.
Conspectoq. Deo, pæne fit ipse DEVS.

Felices animos, quibus illud cernere Numen,
Et diuina oculis ora videre licet!

Quis mihi, quis pennas properanti accommo-
det? Ibo,

Ibo per aërias, ad iuga vestra, plagas,

Inde

EPISTOLA IV. 33

Inde Hyadas supra, supraq. ero Pleiadas: illic
 Non Leo terrori, non erit Hydra, mihi.
 Indidem ab excelsa statione videbo rotari
 Sub pede cælestes non titubante globos.
 Quemq. ego suspicio nunc inter sidera Solcm,
 Ille mihi è cælo despiciendus erit:
 Et mea subtexet pallens vestigia Luna:
 Vos solum, ò, socias vos mihi ferte manus.
 Tuq. loci felix optati Numen. in istos
 Euehe cunctantem me, pie Christe, lares.
 Ardeo dilectos iam dudum inuisere cætus
 Inq. tua Ciues Vrbe videre meos.
 Ardeo, te dignas meditari, & dicere laudes;
 Quas utinam linguis dicere mille queam!
 Mille velim linguas, titulis impendere mille;
 Nec numerus voto par erit ille meo.
 Annæ, sis, voto: placitosq. reclude penates. (est,
 Quis sine, (parua licet sit) mora longa mihi
 Hanc etiam, ò, quamcumq. breuē, properantius
 Et breuiore diem currere luce, iube. (vrge,
 Functus uti statione cita, belliq. solutus
 Lege, triumphantes inter & ipse canam.
 Tūc ego tunc, gemitus, & lædia nota relinquēs,
 A lacrimis vdas esse negabo genas.

V.

ARGVMENTVM.

VALERIANVS Cæcilie sp
 sus, cælestem ephebum, sponsæ
 custodem, conspicatus; repente
 mortalibus valere iussis, mutat
 & Tiburtium Fratrem, ad eundem
 visendum, aduocat, pollicitus, viso
 B S cælite,

cælite, omne rerum humanarum
desiderium, ei perituum. Sur. &
Breuiar. Rom. 22. Nouemb.

VALERIANVS Sponsus,
TIBVRTIO, fratri.

De PVLCHRITVDINE Calitum,

Quam legis, ex hortis tibi littera mittitur il-
lis

Servat ubi nostros Sponsa iugata lares.
Mittere cogit amor. Nam quæ mea cūq. fuerunt
Gaudia, tota mei gaudia fratris erunt.
Fratris erunt certè. Et ditissimus inde videbor
Vnde meus de me plurima frater habet.
Sed mea quæ fuerint, Tiburti, gaudia, quæris?
Ipse veni, atque oculis, quæ tibi narro, vide.
Narro tamen. Tædis mihi nupta iugalibus, ibas
Virgo, suas cælo fundere sueta preces.
Insequor. Arcano suberat penetrale recessu,
Quo procul est omnis turba remota loco.
Hic ea, si dictis faciles, ait, arrigis aures,
Quæq. loquar, Samia lege tacere voles?
Pandam mira tibi. quæq. ipse fatebere, rebus
Quondam operæ præciū grande tulisse tuis.
Annuo; rem fidis committat ut auribus: unum
Si gnarum arcani te tamen esse sinat.
Gnarū, ait, esse sinam. Tum sic exarsa, modesto
Confudit niueas picta rubore genas.
Cælitibus magnis curæ sumus, optime coniux,
Depulit ut primo me mea lacte parens;
Aliger è superis exinde tuetur ephebus;
Quo sine nusquam vllum profero teste pedē.
Ille meos servat suspensio lumine gressus,
Ille omnes nutus, omnia verba, notat.

Sed

Sed vigil in primis, thalami penetralia curat,
 Tutus ut à Cyprio sit meus igne pudor.
 Ipse tuo, ipse meo formosior ore; sed arcet
 Undique mortales conscia forma procos.
 Virginis ora refert animosq. habitusq.: videri
 Nec nisi confimili virginis ore solet.
 Deniq. virgineis o qualia moribus offert
 Præmia? mortali vix capienda sinu.
 Sin temerare fidem, Gnidijsq. petita sagittis,
 Auderem humani fœdera malle tori,
 Tum capiti mala mille meo; thalamoq. minatur
 Altera mille; meo millia plura viro. (bi,
 Quare age, siue minas reuerere volucris Ephe-
 Grandia siue noui dona fauoris amas; (iux
 Mecum ades, & Virgo cum cōinge virgine com-
 Viue libens: Casto fœdere duret Hymen.
 Dixit, & os lacrimis perfusa rigauit obortis;
 Prensauiq. meos prona virago pedes. (sus,
 At mihi, nescio quis, per corporis Intima lap-
 (Has ubi nupta preces finijt) horrorijt.
 Mutatiq. omnes, vno velut impete, sensus
 Iusserunt thalami vota valere mei.
 Torus in aligerum rapiebar, ubi esset, ephebū.
 Hunc auidæ votum cernere mentis erat.
 Rumpe moras, dixi, meq. hoc, age, cælite viso
 Et Sponsum; & Castum, & quidlibet, esse iube.
 Illa, videbis, ait. Vix alter & alter abactus
 Inde mihi (centum rebar ego esse) dies,
 Ecce tibi! (o oculis, o centum digna theatris,
 Tiburti? o oculis forma videnda tuis!)
 Ecce tibi! clausum subit æthere lapsus ab alto
 CAECILIAE felix in penetrale puer;
 O qualis, Superi, qualis puer ille! Tegebant
 Obscurata suas astra minora facies.
 Parrhasis erubuit, latuit Cyllenius ignis,
 Et minus illustri Lucifer ore fuit.
 Serica velabant geuerosum vellera pectus,
 Fluxerat in nivos aurea læna pedes.

Gemmea mordebat Melibæam fibula vestem,
 Et chalamys ignota picta nitebat acu.
 Limbus Erythræis circumdabat ima lapillis;
 Totaq. diuinum forma probabat opus. (tum,
 Singula quid memorem) cum dixerō millia cenā
 Millia plus centum sunt reticenda mihi.
 Talia vestis erant. Sed formam corporis ipsam
 Quærere, Tiburti, desine: forma vetat.
 Omnia Mæoniæ si sint mihi flumina linguæ,
 Arpinasq. meo Romulus ore tonet;
 Illius exiguam vix sperem attingere partem;
 Dicere ni vero verba minora iuuet.
 Aurea Cæsaries humeros umbrabat; & auro
 Concolor, utroq. in tempore, cianus erat:
 Omnia naturæ, nihil artis: Eburnea ceruix;
 Collaq. non tacta candidiora niue:
 Frons radijs, vultus maioribus æmulus astris,
 Aemula natiuis bina labella rosis.
 Ambrosius color ora, vigorq. perennis habebat;
 Pinxerat impubes prima iuuenta genas.
 Lumina certabant Soli Lunæq. sed illis,
 Iudice me, primas Lunaq. Solq. dabant.
 Par linguæ vocisq. modus; par gratia gestus,
 Cæliteq. & digiti, & cælite digna manus.
 Deniq. cuiq. suus parti decor. omniaq. vnum
 Membra merumq. mihi visa fuit e iubar.
 Ta tibi Phidiaco cælatum marmore signum
 Omnibus artificum nobile finge notis,
 Haic tamen illud ubi cōpones marmor ephebo,
 Serdebunt oculis omnia signa tuis.
 Ille igitur tali specie ut puer adstitit ales,
 Vertit ad obtutus ora serena meos:
 Ignotoq. duas e flore rosaq. corollas
 Monstrat; & has sponsis porto duobus, sit.
 Texerunt manibus Charites cælestibus ambas;
 Par aliud nunquam Flora peregit opus.
 Nulle sole color, nullaq. ætate senescet,
 Inq. suo æternus flore vigebit odor.

EPISTOLA V. 37

Hæc placida mihi fronte puer. Sertoq. gemello
 Induit inde meum, Virginis inde, caput.
 Non ego Gnosiacæ quondam preciosa coronæ
 Maluerim capiti ferta data esse meo.
 Nā sensus simul ille meos odor imbuit, omnis
 Vannit humanæ conditionis amor.
 Mille mihi Siculis cantent Sirenes in undis;
 Mille meæ ceras iam sinus auris habet.
 Clamabit vacuum cæcus Puer esse pharetram,
 Matrisq. imbellem sentiet esse facem.
 Intemerata toris stabunt connubia: visis
 Cælitibus, cælebs viuere discit Hymen.
 O serò monstrata mihi spectacula! Dudum
 Debueram Pueri hæc ora videre puer;
 Tunc oculis & Arena meis caruisset, & insons
 Tentasset nunquam scire theatra pudor.
 Et neq. me Campus traxisset: & improba Circi
 Iussissem studijs ludicra abesse meis.
 Hei mihi! quanta meæ perijsstis tempora vitæ;
 Noxia dum Latio lumina pasco foro!
 Iam spectasse pudet. Veniā date lumina; mecum
 Vos ego sola dehinc astra videre finam.
 Astra videre placet, quibus huc mihi talis ab A.
 Et puer, & capiti missa corona venit. (Atris
 Indigenas ibi mille pares, & millia centum,
 Atque iterum centum millia, Campus habet.
 Fas mihi sit numerum, Superi, hunc augere! Vel
 vno
 Plus ego; vel centum è millibus vnus ero.
 His quoque Tiburti, precor, his superadditor
 alter,
 Per fratres numerus crescat vt ille duos.
 Tunc mea, quæ vel erunt, vel quæ mea cumq.
 fuerunt.
 Gaudia, tota mei gaudia fratris erunt.
 Fallor enim, aut certè simul hūc spectabis ephē-
 bum,
 (Et poteris; tantum, sit mora nulla, veni)
Ocyus

Ocyus & vani fugies tua gaudia Circi,
 Inq. mei, dices, nil placet vrbe Remi:
 Sola sed Astra placent, quibus huc mihi talis ab
 Astris,

Et puer, & capiti missa corona venit.
 Hæc, scio, Tiburti, longe q. h. s. plura dices,
 Illa videnda tibi cum dabit ora Puer.
 Et dabit illa tibi, non fallimur. Ipse rogabo:
 Audiet ille meas, Cæciliæq. preces:
 Audiet imò tuas; tali est puer indole; Castis
 Ipse, venire prius quam iubeatur, adest.

VI.

ARGVMENTVM.

DOROTHEAM Virginem, cum
 summa hieme ad eadem raperetur,
 Theophilus deriserat, quod illa, in
 spōsi sui hortulos tēdere se diceret.
 Ibi Sannio, mitteret ergo flores in-
 de fructusque sibi aliquos, horti sui
 fatus. Illa, missuram se pollicita,
 misit. Theophilus misso cælite, &
 viso flore, stupefactus; ipsos videre
 hortos concupiit. Ergo Christum
 confessus, ferro occubuit, & ad Do-
 rotheæ hortos peruenit. Spondanus
 anno 304. num 14. Sur. 6. Febr.

THEOPHILVS Aduocatus
DOROTHEÆ Virg. Mart.

De CÆLITVM Rosis.

QVos mihi misisti, cælestia munera, flores,
 Lectaq. de ramis mitia poma tuis,
 Illa tuus mihi (testo) heri, cum fortè vagarer,
 Detulit, ingenuo nobilis ore Puer.
 Detulit attonito. Nam nec satis, ille quis esset,
 Quæq. vel vnde forent, munera, gnarus erā.
 Ecquis enim, hiberno videat seu stantia vitro
 Flumina; seu cano prata ligata gelu;
 Seu iuga densatis nemorum squallere pruinis;
 Seu nivea pressum mole rigere solum:
 Ecquis ibi, teneros, hortensia munera, fætus,
 Aut hiemi ignotas speret habere rosas?
 Attulit ille tamen. Socij obstupuere; Rosæq.
 Et noua portendat quid mihi poma? rogant.
 His ego (da veniam, Cæli decus) omnia dixi:
 Rerum erat hic Series nulla tacenda mihi:
 Dorotheæ, dixi, venit hoc mihi munus ab hor-
 illius hi flores, illiusiste Puer. (tos
 Has ibi Virgo rosas, atq. hæc ibi mala (recētes
 Rursopes) omni crescere mense videt.
 Ille, nec hibernos, Aquilonia murmura, ventos
 Tædia nec nostri frigoris Hortus habet.
 Sed veris violas solet, autumniq. racemos,
 Et mera Pomonæ gaudia ferre, locus.
 Ipse tamen potui ridere, bonæq. puellam
 Esse inopem mentis credere, mentis inops;
 Cum traheret nexis illā inter vincula palmis,
 Dederet utiussæ, turba scelesta, neci;
 Ipsa, nihil delecta, viam carpebat; ad omnes
 Læta suæ mortis visa salire minas,
 Non minus, ac patrio solita est per littora ritu
 Ducere securos virgo Lacæna choros.
 Stant sociæ, & gemitu, quid vitæ prodiga, cla-
 mant,
 Quid properas? via quò desinat ista, vides
 Desis.

Definit irriguos, ait, hæc via lenis in hortos;
Pictus vbi æterno vere perennat ager.

Campus odoratas illic abit omnis in herbas;
Et croceis operit floribus aura seges.

Ambiguos ibi pugna tenet suauissima sensus;
Hos color, hos alia parte laceffit odor.

Hic violā tondebo manu, calthamq̃. thymumq̃.
Deq̃. rosa molli plena canistra legam.

Nec deerunt auidis argentea lilia votis,
Nec fugient digitos alba ligustra meos.

Sive Therapnæo generatum sanguine quæram,
Sive mihi florem quæram, Amarante, tuum,
Copia floris erit. Mihi suavis Amaracus illic,
Illic, si cupiam, mollis Acanthus erit.

Quid pyra? quid dulci melimela madētia succo?
Milleq̃. de ramis pendula poma suis? (bos:

Nulli aberunt fructus: Omnis mihi seruiet ar-
Vix penus innumeras vlla recondet opes.

Nam quod Hymettus habet, vel habent Phæa-
cia rura,

Id meus, & multò plus, meus hortus habet.

Definit in talem via, qua de quæritis, hortum.

Ista meæ non est meta pigenda viæ,

Sponsi inuitat amor. Iubet hac decurrere, si qua

In dotale velit sponsa venire nemus.

Maturemus iter. Comitum si fortè recuset

Vlla sequi; nostrum nulla moretur iter.

Finierat virgo. Stolidis ego protinus illud

Et nemus, & nemoris carpo roseta iocis.

O bona, clamabam, simul hos penetrabis in
hortos,

Implebuntq̃. tuos poma rosæq̃. sinus,

De calathis, rogo, prome tuis (nam copia restat)

Prome libens aliquas, & mihi mitte, rosas.

Nēpe ego delicias, cæli inter frigora, vernas,

Putida deliræ somnia rebar anus.

At non illa iocis itidem mihi talibus; Horti,

dubita, nostri dona videbis, ait.

Sic

EPISTOLA VI. 41

Sic moritura, mihi. Nec plura morata, resectum
Deposuit, fuso læta cruore, caput.

Aduolat exemplo Puer; os, oculosq. manusq.
Membraq., mortali pulchrior ore puer.

Aligeri extabant humeri color aureus alis,
Cæruleus manicis, vestibus albus erat.

Baltheus ambibat croceo stellatus acantho;
Picta cothurnatos texit aluta pedes.

Vimineus læua calathus pendebat ab vlna,
Quem Sindon phrygia facta tegebat acu.

Vtq. stetit, porrecta manu propiore canistra
Obtulit; & paucis, hæc tibi, dixit, habe.

Florea dotali quæ dona remittit ab horto
Dorothea; (ante tuo dona petita ioco)

Misit dona libens: Sed in ipso plura roseto
Et meliora tibi crescere dona, monet.

Erige te, felix; nec in vno munere fiste,
Tota sed illa oculis visera prata stude.

Dixit, & ætherias abiit sublimis in auras.
Quam cupij pennas tunc habuisse pares?

Vtq. oculos tandem puero à fugiente remouit;
Aggredior calathi dona videre mei.

Inuenio, quæ poma DEVS! Color omnibus auri;
Omnibus Assyrij roris inhæret odor,

Omnibus Ambrosiæ sapor. Et, si nectaris vlla
Poma ferunt succum, succum ea poma ferunt.

Mox video & velo summa de parte reducto,
Veras, hiberno tempore, veris opes.

Nec nostri modò veris opes, Meliloton, Anethum
Et Violam, & Thymbram, & quem parit Hy-

bla, Thymum,
Liliaq. aut Calthas aut, altera nomina, flores

Quos neque Corycius curet habere Senex;
Sed quibus Elysi redolent violaria campi;

Et quibus hic noster par nihil orbis habet.
Ite rosæ ite croci, morituri gloriaruris.

Alsera perpetuo prata colore virent. Quo-

Quorū ego cum flores tetigissem pollice summo
 Obuia tam grati copia odoris ijt,
 Vt, vel odoratæ segetis quod olentibus aruis,
 Vltus ab affiduo Sole recondit Arabs,
 Vel quod Trinacrijs exhalat floribus Hybla,
 Vel Corcyreus vere quod hortus olet,
 Vilius acciderit morientis odore lucernæ,
 Et putrida stagnat siqua Mephitis aqua. (tis,
 Nēpe, odor aut non est cælestibus vllus in horo
 Aut ibi siquis erit, certe ibi talis erit.
 Ergo valete mei, quondā agmina chara, sodales;
 Et, malè quod risi, vos bene amare, nemus.
 Sic ego tum Socijs, mirantibus omnia, dixi
 At, modò quid potero dicere, Virgo, tibi?
 Si mea lingua sui veniam temeraria dicti
 Speret, ego veniam supplice voce rogem.
 Nam risisse pudet, nimis, ah! pudet. Improbis
 illas

Quas pia misisti, risi ego, virgo, rosas.
 Sed quia prona graues cæli indulgentia culpas
 Excipit, & meritis est minor ira meis,
 Tu saltem, heu! ternos, mea lacrima, plecte ca-
 chinnos;
 Ac, nisi sufficiat lacrima, plecte cruor.
 Cōmerui. Huc ferrum, ferrum vibrare Tyrannio.
 Vester in hoc iugulo nolo sit ensis hebes.
 Non timet elatus moritura puella secures,
 Dum subeat sponsi florea rura sui:
 Sed quā non potuit perumpere sola, patentem
 Ipsa sibi vestro reperit ense viam.
 Nolo, puella mea sit fortior illa iuuenta;
 Fæmina quā præijt, quis timore ire viro? (stros
 Ibo vir, ibo. Tuos mihi mittere omitte mini.
 Nympha, dehinc: lectas mittere parce rosas.
 Cras ego monstrati nemoris violaria visam
 Ipse, & odora meo pollice prata metam.

Finis Libri Primi.

PRO.

PROGRAMMA

Ad S. FRANCISCVM

XAVERIVM.

LO'I OLAE comes & cliens, Bois
 Magnum gentibus, ultimæq. fuscis
 Exortum iubar Indiæ colonis:
 Cælesti placidos ab axe vultus
 Huc aduertere ne grauari: Magno
 Indignus LIBER indiget Patrono:
 Maiori tamen AVCTOR. Ille totos,
 Queis, Maura cute & ore nigricantem
 Portasti Aetiopem arduus, sibi alter
 Supponi rogat Aethiops, lacertos.

Quamquam non eget, æquoris minaces
 Portari per Atlantici procellas,
 Nec Scillas per, & inuias charybdes:
 Sed VITAE per inhospitæ, nocentes
 Plus mille infidijs dolisq., Syrtes.

Hic Atlante opus est, & hic patrono:
 Quem si non potis est habere vterq.
 Et Libri simul AVCTOR, & LIBELLVS;
 Prona est optio: Dum inuetur vnus
 Te, Francisce, suo AVCTOR à patrono,
 Toti fas erit interire LIBRO,

HEROVM EPISTOLÆ.

LIBER SECVNDVS.

De Priuatis quorundam
Calamitatibus.

I.

ARGVMENTVM.

EVSTACHIVS, familiæ cladem deplorat; qua ex opulento repente miser, cum coniuge liberisque profugerit; sed in fuga, Vxorem sibi nauta; liberos hinc leo, inde lupus eripuerint. Somniasse tamen se scribit, omnes incolumes recepisse. Somnium euenta non sperata comprobant Breu. Rom. 20. Sept. Sur. ibid. Baron. ann. 12.

EVSTACHIVS Pater orbus, Mauro Romano.

De LIBERORVM iactura.

NON cupis esse tuo pereunte Superstes amico,
Sed properas fato, Maure, perire meo.
O meritum meliora caput; Mihi sedula plâ&us
Rettulit, & gemitus nuntia fama tuos.
Diceris, abrupto me sæpe requirere somno,
Et mecum in fracto murmure multa loqui:
Atq.

EPISTOLA I. 45

Atq. alios, vbi sim? atq. alios, quis abegerit? &
 Illa meæ fuerit, quærere, caussa fugæ? (quæ
 Caussa fuit, qualem tibi coram aperire volebā;
 Sed meus impediit promere verba pudor.
 Nunc durata malis sunt pectora: quæq. pudebat
 Dicere tunc, absens scribere verba sinor.
 Caussa fuit, rerum facies mutata mearum;
 Aulaq. in informem regia versa casam.
 Abstulerat famulosq. lues; Libitinaq. feros
 Hauserat; & pecudum mors inopina greges.
 Et reliquas vexarat opes fortuna: breuiq.
 Redditus è Cræso diuite Cordus eram.
 Sed cecinere mihi prius hanc oracula sortem:
 Edita quæ tali fortè fuere modo.
 Qua præceps Anio rapitur, Nilumq. Latinus
 Aemula mentitur per Catadupa fragor,
 Stabat villa, meo domus opportuna recessu;
 Proxima Tiburtes inter, amæna, lares.
 Huic ego subiectas oculis dum examino valles,
 Et video Latij sparsa vireta iugis,
 Venandi subit ardor; & ocyus arma, viri, arma;
 Retiaq. & comites huc mihi, clamo, canes.
 Bella feris indico. Feris indicta, repente
 Bella, viri; & Iuvenes bella repente parant.
 Egredimur. Iâ villa procul, procul alta Catillæ
 Mænia: vicinum iam nemus vmbra dabat.
 Irruimus siluam, cinctosq. indagine saltus:
 Fouerat innumeras intima silua feras. (bes
 Tum dare signa duces: Iuvenū ruere ardua pu-
 Et latrare canes, & trepidare greges.
 Fit fuga: perq. omnes sternuntur inertia cāpos
 Agmina: pars iaculo, pars cane victa cadit.
 Nō leporē virgulta tegūt; nec inhospita dama s
 Culmina: Setigeros nec sua vallis apros.
 Hæc hominū cursus, hæc fertur odora canū vis;
 Prædaq. diversos, & sua quemque, rapit.
 Illic Capra iugis deiecta minacibus; illic
 Cingitur obiectis anxia Cerva plagis.
Iamq.

Iamq. adeo, dum quisq. ruunt in devia, Cernus
 Per nemus aëria fertur inane fuga :
 Fertur. Ego, Socij; vos cetera turba moretur :
 Hæc, aio, hæc nostra est præda petenda manu.
 Insequor inde ferox. Fugit ille ferocior. Et quæ
 Inuia cuiq. foret, peruia utrique via est.
 Sæpe feram ferro, iaculoq. volante laceſſo ;
 Irrita sed ferri vis iaculiq. fuit.
 Ultima lunato tamen ut direximus arcu
 Tela, fatigatæ iam prope terga feræ,
 Immani sese illa, supra Marpesia saltu
 Saxa (putes alis non caruisse) leuat.
 Bellerophonteï sic visa volasse caballi
 Ungula, Pegasus cum fodiebat aquas.
 Utq. pedem posuit sublimi in rupe, nec ullos
 Eminus à pharetra credidit esse metus :
 Restitit ; & verso directâ ad spicula vultu,
 Ardua, cornigerum tollit in alta caput.
 Hic video monstrum (monstrum admirabile!) fixam
 In medijs Cerni cornibus esse Crucem :
 Inq. Crucis summa fixum video arbore Numen :
 Sed plenum innumero vulnere Numen erat.
 Attonitæ cecidere statim, mea tela, sagittæ;
 Ceteraq. in manibus dirigere meis.
 Hæret in obiecta, suspensus, imagine vultus,
 Atque animum sensus destituere sui.
 Dumq. amens in hio: cæpere soluta repente
 Fatidici mecum Numinis ora loqui.
 Quæ mihi ! quæ (superi!) DEVS ille, & qualia
 cæpit
 Dicere ? verba ingens singula pondus erant.
 Da veniam : Non ipse tuus si commodet ora
 Tullius, illa Dei dicta referre queam.
 Inde tamen clades (nam cetera parco) futuras,
 Et casura meæ noram ego fulcra domus.
 Noram equidem : Sed quando forent casura,
 quibusq.
 Quotq. ea fulcra modis, tunc mihi nosse nefas,
 Interea

Interea ex oculis vbi visa recessit imago,
Fugitq. illa spei debita præda meæ,
Ise relinquo nemus, socijsq. ex valle receptis
Ad mea lassatos prædia verto pedes.
Bidenos ibi dego dies; cum lenta subegit
Hinc hominū, hinc pecorū funera flere, lues.
Mox aliæ ex alijs, capto velut impete, clades
Absumere meas, non leue fulmen, opes.
Iamq. super sola vxor erat, patrisq. gemella
Pignora; nondum annos pignora nata duos.
Quacumq. aspicio, merum ubiq. occurrit inane.
Visaq. res tota spesq. migrasse domo.
Erubuit fortuna meos mutata Sodales;
Erubuit cætus vxor egena suos.
Quid facimus, coniux? Aliū fuga fiat in orbem,
Externosq. inter vita trahatur inops.
Non dolet ignoti, peregrinos inter, egestas;
Pauperies noti diuitis, illa dolet.
Dixi ego. Nec dictis perterrita restitit vxor;
Quā mihi cūq. præis, hāc comes, inquit, ero.
Ergo iter ingredimur; plenæ quā cornua lunæ
Monstrauere breues ad maris alta vias.
Prole sed e gemina, patris vna sedebat in vlnis;
Sarcina maternos prefferat vna sinus. (pit,
Hanc profugi pompā stans littore cymba rece-
Carbasa veliuolo cymba datura salo.
Soluimus; & portus, Italasq. relinquimus arces,
Acturi fragilem per freta vasta ratem.
Interea crebris agitari fluctibus æquor,
Et fremere alternis ventus, & vnda minis.
Iamq. alijs, cæli vicinia tacta, procellis;
Atq. alijs tellus fissa patebat aquis:
Ipsa dies atra noctis circumdata palla
Omnibus instantis nuntia mortis erat.
Nos duplices Astris (quæ se tamē ipsa negabāt)
In simul effuso tendimus imbre, manus.
Auditæ post multa preces; tumidiq. resedit
Ira maris; cessit nox, redijtq. dies.

Prospicimus terrā . Sed barbara littora circum,
Barbariorq. omni littore nauta fuit .

Nam, simul exscendi, natosq. e puppe recepi.
Reppulit infidam à littore nauta ratem .

Respicio, natosne parens, vxorq. maritum
Ponè sequatur? Abest vxor, abestq. parens,
Illam obluctantē, superosq. hominesq. vocantē
Abstulit ex oculis perfida cymba meis .

Perfide verte ratem: thalami pars altera nostri
In refugo est cymbæ lintre relicta tuæ .

Cum dicto, in filio: puppimq. per æquora longe
Coningis ereptæ cæcus amore sequor .

Vxor & ipsa mihi longè occursum parabat
Nare per infestas, si fineretur, aquas:

Iniestæ vetuere manus . Neque nostra, carinæ
Aequabant celerem brachia lenta fugam .

Ergo redux, & inane querens, ad littora tendo,
Spes vbi depositæ bimula prolis erat .

Hic mihi, quos animo dicā incubuisse dolores,
Exciperem infanres cum sine matre duos?

Baiulus infelix! qua quemq. in parte locarem?
Indignit toto patris vterque sinu .

Diuidor: & geminam suppono infantibus vlnā,
Pondere, quæ nunquā est visa minore premi.

Atq. vlnā, vt geruli licuit mihi munere fungi,
Ferre ita nutricis mi licuisset opem?

Totus opem pueris, impranso patre, tulissem,
Functus vt altricis crederer esse vicem .

At neq. lætis erat, solitæ neq. copia pultis:
Sola sed in sterili creuerat alga solo .

Progredior lacrimans; Sabuliq. per inuia lassus
Non exploratum carpo viator iter .

Ventū erat ad vastum ripis decliuibus amnem;
Glandiferum in ripa stabat vtraq. nemus .

Pons nusquā, & nusquā vacuæ spes vlla carinæ:
Vnda erat inuento traijcienda vado .

Et facilem daret vnda viam, si remige corpus
Nare manu, medijs penfile posset aquis:

At

At pueris aperiret iter, quæ lymphæ, duobus
 Non capiet ceruix, si natet, vna duos.
 Ergo vel alternas timidi patris occupet vlnas
 Sarcina; vel neutri peruius amnis erit.
 Occupet alternas potius. Diuisa, seorsim
 Pondera, transferri forsitan vnda finet.
 Sic ego dimidium depono crepidine pondus;
 Dimidiumq. humeris pondus adopto meis.
 Nec mora: sollicitis vada quæro latetia plantis;
 Vix totum ex alta dum caput extat aqua:
 Et penetro aduersam traiecto flumine ripam;
 Atque ibi in herboso pignora pono solo.
 Mox timidum studio properante remetior amnē;
 At, miserè in medio perditus amne fui.
 Namq. ibi dum luctor cū gurgite; cæpit vterq.
 Vagire insolitum, ripa in vtraque, puer;
 Et lingua matrem titubante patremq. vocare.
 Erigor, atque oculis litus vtrumq. lego:
 Bellua plorantem in puerum furiosa ruebat
 (Monstra Lycaoniæ credo fuisse feræ)
 Quæ citius, quam ferret opē mea dextera, raptū
 Ad sua conuerso sustulit antra gradu.
 Insequor, & querulis dū vocibus omnia turbo,
 Pertur ab immani præda voranda lupo.
 Iamq. è conspectu, cum pignore bellua raptō
 Fugerat, heu! membris bellua passa meis;
 Quam, miser, ærumnas ego tales inter omisi
 Implorare hominum cælitumq. fidem?
 Hoc scelus, hoc, exclamo, meum est. Ego bellua
 Ipse meo; ipse lupi dirior ore fui. (nato
 Obiecto poteram defendere corpore, & vltro
 Pro pereunte nocens prole perire pater.
 Quis stupor, infantem desertæ credere ripæ?
 Debuit ille meo nusquam abijisse sinu.
 Cur ego non ambos vna ceruice subiui?
 Ferre simul geminum non prohibebar onus.
 Ipsa feros poterat pia sarcina sistere fluctus.
 Parsurus geminis fratribus amnis erat.

Talia vociferans, repeto vada fluminis: &, qua
Filius alter adhuc parte iacebat, eo:

Et mecum, hunc, dixi, certè hunc fortuna relinques.

Nā, fratre amisso & matre, superstes hic est.

Heu! nihil humanis fas quemquam fidere votis!

Sublata hæc etiam spes mihi resq. fuit.

Dum loquor, è densis, ecce! altera bellua silvis

Profilit, impexis bellua fulva iubis.

Non Massyla pares iuga, nec Getula, Leones

(Vtraq. monstrorum ditia regna) fouent.

Hoc magis, obstantes ego territus ire per vndas

Occupo, & ad ripæ valla venire prior. (lem

At nimis hæc etiā studia, heu nimis, irrita! Pro-

Præripit immanis, patre vidente, Leo.

Præripit, & pleno victor mea pignora rictu

Accelerat catulis pabula ferre suis.

Hic ego semianimis viduatæ in margine ripæ

Deposui vita triste labante caput. (fuso

Non aliter, quàm genua labant, cùm sanguine

Intima vitalis deserit ossa calor.

Vt rediere tamen longo pòst tempore sensus,

Et nemo est oculis visus adesse meis;

Hic tandē, hic totū, fortuna, exclamo, triūphas!

Quicquid erat, tolli quod mihi posset, habes.

Vna mihi Coniux, natiq. fuere gemelli;

Est data pars Nautis, pars data præda feris.

Maiorinè pater seruandus præda tyranno est?

Qui magis & Nautis sit ferus, atque feris?

Ah! mihi, quisquis erit minus, ah! minus ille
nocebit,

Quàm nocuere prius Nauta, feræq. mihi.

Fac, fodiat iugulum ferro; sensisse negabo:

Est modò fulminibus vita perempta tribus:

Nec nouus ad plagam superest locus. Hostis, vè
ultra

Esse grauis possit, Vivere cogat, erit.

Hæc ego supremis iterabam verba querelis,

Languida dum serus conderet ora sopor.

Pro-

EPISTOLA I. 51

Procubui vetulæ sub opaco tegmine quercus;
 De viridi lectum cespite terra dabat.
 Hic mihi prima quies oculis infusa, diurnis,
 Ordine mutato, lufit imaginibus.
 Credebam, excitos cursare per arua colonos:
 Ilignæ fuerant omnibus arma fudes.
 Clamor ijs diuersus erat, labor omnibus idem,
 Eripere impaſto furta reuulſa lupo.
 Ille ſcelus trepidare metu; prædaq. relicta
 Effugere agreſtes, per iuga nota, manus.
 At parte ex alia, Paſtorum cruda iuuenta,
 Plurima decurſa feruet anhela via;
 Altera dum iaculis, balearibus altera fundis,
 In refugium nanimus terga Leonis eunt.
 (Raptum ille immani puerum portabat hiatu;
 Aut meus, aut ſimilis certè erat ille meo.)
 Inſtat quiſq. ferox; dum ſedula deniq. ſænis
 Faucibus illæſum turba recepit onus.
 Ipſa deinde parens, natis onerata duobus,
 Soſpes ad amiſſum eſt viſa redire virum.
 Ego pater teneris dare molior oſcula natis,
 Conſortemq. mei clamo rediſſe tori.
 Illa ſuos narrare leui mihi murmure fletus,
 Rapta per infeſtas cum veheretur aquas;
 Utq. animam ſubitis efflarit Nauita pænis;
 Et ſteterit paſto tutus amore pudor.
 Illi ego, narratis, nihilo leniora, renarro,
 Me quibus infelix luſerit vnda modis;
 Denique, dum læti citroq. vltroq. videmur
 Talia de geſtis rebus vterq. loqui,
 Excitor: atq. oculis, vbi ſint ea gaudia? quæ
 Hei mihi! ſunt oculis gaudia rapta meis.
 Omnia ſomnus erat. Ita vir, bis coniuge rapta,
 Bis didici rapta prole perire pater.
 Ergone crudeles etiam vos luditis vmbrae?
 Suffecere ſuis damna diurna iocis.

II.

ARGVMENTVM.

THEODOSIVM Imperatorem,
cetera clementissimum, quod te-
mere septem hominum millia tru-
cidarat, grauitèr obiurgat Ambro-
sius: & exemplo Dauidis, vt faci-
nus patratum lacrimis eluat, ad-
hortatur. Ruffin. Theodor. Paulin.
Sozom. Ambros. eipst. 28. Baron.
ann. 390.

AMBROSIVS Theodosio
Imper.

De CÆDE Thessalonicensi.

Q Vi domitum Augustis moderaris fascibus
orbem,

Et mare cum terris omnibus vnus habes,
Ore serenato, quam mittimus, aspice chartam;

Nil ea, quod possit lædere, charta feret:
Ni medico lædat Podalirius vngvine; quando
Patria Pæonia vulnera sanat ope.

Nolo, Machaoniæ tamen artis opisq. peritum
Esse putes: Animi vulnera tracto tui:

Plus ea mortis habent: quantoque pericula ce-
lant

Altius, hoc artis dexterioris egent.

Non

EPISTOLA II. 53

Non renues molli fomenta medentia tactu:
 Sæua manus medici, ni premat vlcus, erit.
 Forfitan (ægotis quod quondā vsuuenit) ægrū
 Cæsar, adhuc nescis te esse, vel esse negas?
 Esse nega. Mihi fama tamen, quid nuntiet, audi:
 O vtinam, falsi nuntia, fama foret!
 Quæ super Aemathij circumflua littora ponti
 Erigit alta suum Thessalonica caput,
 Diceris, in pleno Circi admisisse theatro
 Inuisum superis terrigenisq. nefas.
 Spectatura tuos Circensi in puluere ludos
 Venerat abiecto ciuica turba metu.
 Iam Cuneos implerat eques; summaq. locarat
 In cauea lassos pulla catterua pedes;
 Iam bijuges audire rotas; iam læta videre
 Carceribus missos incipiebat equos;
 Hic alij Prasinæ palmam spondere quadrigæ,
 Hic alij Veneto malle fauere Sago: (tam;
 Ter propè contractam rota flexerat æmula me-
 Qua. erant auido iam tria capta sinu:
 Iam secura manus plausum tentare; locatasq.
 Insidias fructis nemo timere dolis; (les
 Cùm tuus, ecce tuus (quid enim formido!) Satel-
 Iussus ab arcanis profilit insidijs: (nes,
 Et Cuneos, mucrone ferox, bacchatus in om-
 Obruit armata vulgus inerme manu.
 Tollitur extemplo feralis ad æthera clamor;
 Et mera naufragij symbola Circus habet.
 Fæmina virq. pares iugulantur: frater eodem
 Quo soror; & natus quo pater, ense cadunt
 Infantes cum fonte luunt; cum Ciuibus hospe
 Patrono tenuis cum locuplete cliens.
 Pars dum tela fugit, rapidis perit obuia bigis
 Pars animam, Cuneis præcipitata, vomit.
 Et pueros nullo, & iuuenes, discrimine truncat;
 Decrepitosq. secant impia tela senes.
 Clamor vbiq. & vbiq. cruor; mixtæq. cruor
 Lacrimæ, & humectæ nimbo ab utroq. genæ.

Obijciunt alij gladijs fulgentibus aurum:
 Spretus apud gladios aureus umbo fuit.
 Ast alij veniam, moribunda voce, rogabant
 Ad veniam fur dus miles, & ensis erat.
 Quid, quod & insōtes (miserabile vulgus) in ipso
 Funere, cur pereant, dum periere, rogant?
 Et certè, mihi, Cæsar, adhuc (permiseris) ipsi
 Urbs tua cur pereat tanta, rogare libet.
 An, quia plebeius volucris furor impete, nuper
 Ausus erat fasces ludificare tuos,
 Cæsareumq. sacro maculare cruore tribunal,
 Debuit vno omnis funere turba rapi?
 Consule te, Cæsar: Tua te clementia, talem
 Ciuibus ob culpam, posse nocere negat.
 Quod nocuisse tamen potuit; fuit impetus ille,
 Et subitus, ferro præcipitante, calor.
 Non ego vāsanae facinus defendo iuuentæ;
 Crimen erat certè, nec leue crimen erat;
 Esse tamen (fas esto loqui mihi) crimine magno
 Debuerat Magni Cæsaris ira minor.
 Grandia non plectunt Superi periuria semper
 Fulmine, sed lacrimis sæpe piare iubent.
 Cum tua par Superis, & pæne sit æqua potestas,
 Cur etiam mores non finis esse pares? (sent
 Adde; quòd, & Socijs. (cum te per sacra rogaf-
 Omnia, perq. tuam, voce gemente, fidem,)
 Et tua prensanti mihi genua; Remittere, dixti,
 Quanta ea cunq. reis debita pæna foret.
 Actæ ideo grates (memini) tibi, Cæsar: & ægris
 Quam desperarant, reddita visa salus.
 Quis subitus promissa calor mutauit? ut iræ
 Iam semel obstructam panderet ira viam?
 Quemque datæ meruit veniæ clemētia plausū,
 Eriperet Circi tristis arena tibi? (bant
 Verum age, plectere reos: meruere. Perire iube-
 Cum fonte infontem, quæ noua iura, gregē?
 Nempe, decē ut luerent cōmissa piacula fontes,
 Præstitit innocuus funera mille cruor.

EPISTOLA II. 55

Atq. vtinam vel mille satis Libitina putasset?
 Sæua putaremus tela fuisse minus.
 Nunc septena vorax populauit millia ferrum:
 Erubuit factas ensis & hasta neces. (iram,
 Hoc, quid erat, Cæsar? quid erat; nisi, Cæsaris
 Plecteret vi paruum, grande patrasse, nefas?
 Græde nefas, Cæsar, lacrimisq. piabile magnis;
 Et, lacrimis (si res vera fatenda) tuis. (Iud,
 Nec graue sit lacrimas tibi fundere, Cæsar: & il.
 Quod leue credebas fundere, Sanguis erat.
 Si tamen ista negas, quamuis atrociam, fletu
 Digna; aliud dignum, quod lacrimeris, habe.
 Nā, dederim, (quod nemo dedit) licuisse perēptis
 Sontibus infantes iungere (nemo dabit)
 Quis monstrum ferat istud, vt aduena pauper &
 Cogatur populi soluere furta tui? (hospes
 Iam nihil in vacuo, nisi trunca cadauera, circo
 Obuium; & in tota viuum erat vrbe nihil,
 (Nam reliqui, notas pars quæsiuere cauernas,
 Pars sibi non lenta consulere fuga)
 Et necdum Libitina tamē compleuerat omnem,
 Quem tua finiera: cædibus ira modum:
 Deferant numero duo funera. Militis ingens
 Nēpe scelus, numerū non superasse, fuit. (res
 Ergo iubetur, adhuc tot mortibus addere mor.
 (Heu! nimis obsequij sedula turba!) duas.
 Aduena fortē Senex, cum Graijs baiulus ibat
 Mercibus in vacuo quærere lucra foro.
 Ponē gemella patrem comitatur pignora: rebus
 Carior appendix omnibus illa patri.
 Attigerant visu iam mæsta subuibia; iamq.
 Transierant, nullo, limina prima, metu:
 Barbara cum strictis legio ruit obuia telis,
 Sparsa cruentatas cæde recente manus,
 Mox cædes factura nouas. Ceu triste luporum
 Vastauit pauidas cum semel agmen oues,
 Sint, licet, à raptis iam fessa bidentibus ora,
 Obuia restinctam suscitât agna famem.

Haud aliter se turba furens subeuntibus offert,
 Edere mox geminas turba parata necesse.

Horruit occursum pater, & cum prole refugit,
 Ni foret obiecta clausa phalange fuga.

Quò furor hic, quò spectatus ait. Si quæritis hostes;

Nos pauci, & pauidi, & vulgus inerme sumus.

Aut spolia & prædas agitis? Nos paupere censu
 Vivimus; & nullas arca flagellat opes.

Condite tela viri sine causa perditis iras t
 Servetur Parthis iste Getisq. calor.

Hæc pater. Illi instare, merumq. sitire cruorem;
 Iamq. adeo in pueros cominus ire duos.

Ergo novare preces, lacrimasq. opponere ferro,
 Quamq. habuit, tota merce rogare Senex.

Irrita cæpta, novumq. in avaro milite monstrum!
 Nec positæ merces, nec valere preces:

Nec placare sitim lacrimæ potuere cruentam;
 Sedanda à iugulis illa duobus erat.

Vos per ego vestros, si cui sunt pignora, natos,
 Et per adhuc quidquid charius esse potest,

Vos precor, à natis divertite tela duobus:
 Vnus ero vobis nati utriusq. vicem.

Dixit, & in medios auidè pater infiluit enses,
 Vnius ut redimat pignora bina cruor.

Sed, patris vnius pactum Libitina cruorem,
 Respuit in geminæ prolis habere loco.

Sit, licet, vberior sanguis patre, dixit, in vno;
 Non tamen est numero mors satis vna meo.

Pro nato satis ergo, pater, potes esse, sed vnos
 Alter erit patri, cum perimere, comes.

Elige de geminis, quem cæso vivere patre;
 Elige, quem iubeas cum genitore mori.

Hic, misero sensum quem par erat esse parenti?
 Quem mihi? quem, Cæsar, par erit esse tibi?

Stare iubes dubiū gemina inter pignora patris,
 Et medium huc, medium huc, partē in utram-

que rapis.

Hunc

EPISTOLA II. 57

Hūc prior optet, an hunc illū eligat abdicet illū?
 Huius agat causam partis, an huius agat?
 Viscera, crede mihi, Metij, in diuersa fuere
 Vix per quadrijuges sic lacerata rotas.
 Hunc ego, clamat, amo: Sed & hunc amo, cla-
 mat. Vterque

Aequali patris est dignus amore puer.
 Atq. hanc de gemina si viuere prole iubebo,
 Hanc ego de gemina prole iubebo mori.
 Ergo iubebo mori? Superi, hūc à patre furorem;
 Et procul hæc animo tollite sensa meo.
 Viuere vtramq. volo. Sed viuere Cæsar vtrāq.
 Non finit: Est parti pars adimenda suæ.
 Quid moror ergo? Pius si non sinor esse duobus;
 Vnus erit, qui me sentiat esse pium.
 Festinata mihi sobolem optio vindicet vnam,
 Cunctanti perdat ne mora lenta duas. (illā;
 Sic ait; atq. oculos modò ad hanc, modò flexit ad
 Charior hæc oculis, charior illa fuit.
 Iamq. manus illi, rursusq. tetenderat illi:
 Inde retracta tamen rursus, & inde manus.
 Quas lites natura facis? Secum ipsa voluntas
 Dimicat; & quicquid vult modò, velle negat.
 Interea pueros in lite, quis explicet, illa
 Egerit in partem quantus vtramq. timor?
 Stant circum trepidi; nutuq. parentis ab vno
 Fila videt vitæ pendula quisque suæ.
 Ille senem lacrimis manantibus ambit, & ille
 Esseq. & ille suum clamat, & ille, patrem.
 Viuere vterq. cupit: Sed enim dū quærit vte
 Viuere, se fratri frater obesse videt.
 Vndiq. discrimen stat ineluctabile. Mortis
 Hinc Timor; hinc fratris vincere pugnat
 Amor.

Quid faciant? Dubij dū longa in lite morantur,
 Lis decisa breui militis ense fuit.
 Occubure pares. Doluitq. miserrima proles,
 Altera in alterius vulnere; neutra suo.

Hoc genitor viso, quid senserit; edere, Cæsar,
Non ego, non genitor, si velit ipse, queat.

Res, fateor, narrata, simul peruenit ad aures,
Sæpe cadente meas abluit imbre genas.

Et, nisi vana rei me fallit opinio, Cæsar,
Sæpe cadente genas abluet imbre tuas.

Nā leuius quid agas? Pro sāguine funditur vnda;
Cenferi an precium sanguinis, vnda potest?
Vnda nequit, mihi crede, nequit. Nihilo minus
vndam

Quam potis est oculus fundere, Cæsar, ama.
Purgat, & hærentem sensim abluit illa cruorē;
Nec, querulus pænas ut petat ille, finit.

Poscit enim pænas alioqui; & vindice cælo
Pugnat in asperfas illius ira manus:

Ira grauis; qualem latro senserat ille, recentem
Sanguine cognato qui macularat humum.

Ira grauis; qualem metuit Iesseius heros,
Fecerat Vriæ quem cruor esse reum.

Vnius ille fuit cruor; vnus ille cruorem
Continuis omni nocte piabat aquis.

Nec gemitu caruere dies: lunaq. silente,
Hoc etiam stratos diluit imbre toros.

Aemulus huius eras, faciendis cædibus? Idem,
Si sapias in lacrimis æmulus huius eris.

Imò, decet; lacrimis superes maioribus illum,
Quò, cæde in facta, te fuit ille minor.

Nam minor ille fuit; qui, per fera bella, doloso
Non nisi in vnus sæuijt ense caput.

At tibi, de populo concidere millia septem,
Quid nisi Circensem vidimus esse iocum?

Desine, Magne, iocos, hos ludere desine ludos;
Et mecum lacrimans seria, Cæsar, age.

Hæc moneo Ambrosius, Mediae qui moenia
Lanae;

Tempero: siue nefas est monuisse, rogo.
Non pigeat morem Ambrosio gessisse precanti:
Vult, minus has nulli, quā tibi, obesse preces;

III.

ARGUMENTVM.

EVTRAPIVS homo nefarius, & quondam ex infimo summus; cor-
 rasis Regum opibus, & collecto Cæ-
 sarum populiq. favore tanto, ut au-
 reas ei statuas ponerent: in ipso con-
 sularu ad ima relapsus, fascibus, opi-
 bus, honoribus exuitur: & ad cæ-
 dem quæsitus, in Templo (quod
 latis legibus ante violarat) asylum
 quæsit; mox obtuncādus. Ei Chry-
 sostomus, fortunæ, (quam non me-
 tuebat) inconstantiam ostentat Ni-
 ceph. 13. cap. 4. Claudian. Chrysost.
 Spond. ann. 399. num. 3.

CHRYSOSTOMVS,
EVTRAPIO Exconf.
 proscripto.

De FORTVNÆ inconstantia

VENIT heri attonitas inopinus rumor ad a-
EVTRAPIVM sacras ante iacere for-
 Oraq. pallenti monstrare simillima ceræ,
 Anxiaq. assiduo colla rotare metu,
 Et lacrimis turpare genas; & ad illa, supinas,
 Quæ modo calcarat, tendere, Tēpla, manus.

Pòst etiam, vt porta fuerit bipatente receptus,
 Semianimem fracto procubuisse genu,
 Tactaq. consertis prensare altaria palmis,
 Et tremulo insuetas ore mouere preces.
 Quæ mihi cū rumor memorasset; omittite, dixi,
 Conciliat nullam fabula vestra fidem:
 Nouimus Eutropium. Quis eo felicior vno?
 Diuitias magni Cæsaris vnus habet.
 Ille duos terret bisseis fascibus orbes,
 Cæsareq. est paullo Consul vtroq. minor.
 Idem, vbi quadrijugos agitāt Circentia currus,
 Audit, & applausus non capit ipse suos.
 Mille trahit sella comites sublimis eburna,
 Et latus innumerus stipat vtrumq. cliens.
 Vix fora sufficiunt statuis; & publica nusquam
 Vlla Corinthiaco porticus ære caret;
 Marmoraq. Eutropium, fastiq. libriq. loquūtur.
 Non habet, hoc fulcro stante, ruina locum.
 Hæc ego perstabam memorans: & sacra citato
 Cum socijs propero visere templa gradu,
 Et video, (heu! quāti video, documēta cothurni?)
 Eutropium nuda voluere corpus humo,
 Oraq. pallenti monstrare simillima ceræ,
 Anxiaq. assiduo vertere colla metu,
 Tactaq. consertis prensare altaria palmis,
 Et tremula insuetas edere voce preces: (est?
 Heu, quantū humanis, exclamo, in rebus inane
 Iam, nihil est, fieri quod potuisse negem.
 Ecce! suas Consul timet ipse, fugitq. secures!
 Lictorisq. videt pallidus ora sui!
 Et metuit fasces, & fulmina conscius horret!
 Et mala, quæ populis intulit, ipse subit!
 Est, fateor, nostris etiam, est, in rebus inanes
 Sed fuit in rebus maius inane tuis.
 Nā quid erant plausus, & opum portenta tuarū?
 Et tituli, & pleno signa reposita foro?
 Quid blandita tibi Melibæo purpura fucos?
 Quid nota merus fuerat spes ea resq. vapor:

EPISTOLA III. 61

Aut vapor, aut omni si vanior esse vapore
 Exoriens vel aquæ bulla, vel vmbra potest.
 Respice quot gladij tergū insectentur, & hostes?
 Mille tuam expectant vndiq. tela necem.
 Coniurata fremit manus, & violenta minatur.
 Si quid opis possunt ferre Theatra, ferant.
 Illa voluptatum consueta Sagina tuarum,
 Infamisq. suis illa palæstra probris,
 Et toties ornata tuo Circensia luxu,
 Et Veneto toties factio culta sago,
 Quia properant operaq. iuvant servare patronā
 Mutua! Age, atq. datam reddere coge vicem.
 Cessant, inquis; & est impensæ oblita fauoris
 Factio. Res alias deniq. Circus agit.
 Sanè alias res Circus agit. Nūc ille quadrigas,
 Pisæoq. actos pulvere laudat equos;
 Atq. alijs plaudit; Te verò sibilat: Imò
 Cum tibi Circus adhuc plauderet, egit idem.
 Non fallebar ego tunc inscius; omnia noram:
 Dictaq. erant à me non semel ista tibi.
 Sæpe, quid obsequio, dixi, lassaris inani?
 Verus emi tali non solet arte fauor.
 Fulcra caduca time: studium est mutabile vulgi:
 Crede mihi, non te, sed tua, Circus amat.
 Dixi ego: sed surdo cantata est fabula. Circi
 Charior & Cælo, & Numine plausus erat.
 Ergo age, sis, illosq. ad signa recurrere plausus.
 Nunc tibi, nunc arma & tela parare iube,
 Hinc clypeos obtende tuos; hic utere vulgo,
 Quasq. vides, Circi vince favore, minas.
 Nempe vapor fuit ille fauor. Fuerisq.: iuvabit
 Te parasitorum, ne perimare, greges.
 Nullus adest. Quiq. ante tuas obsederat ædes
 Creber adulator (respice) nullus adest.
 Absit & hic: poterunt tituli defendere. Nepe
 Dictus es, & patriæ & Cæsaris esse pater.
 Ah, titulos fragiles! ô scutum imbelles! retundi
 Obice tam vano spicula nulla solent.

Adde,

Adde, quod hos Cæsar titulos iā sustulit omnes:

Et patriæ patrem te vocitasse, pudet.

Ne quā etiam fieret te Consule vilior annus,

Tempora iam titulos erubere tuos.

Vtraq. te tabulis erasit Roma; probrumq.

Eutropij factis iussit abesse suis.

At potes ad statuas fortasse recurrere; quales

Isthmiaco multas viuere in ære vides? (bis

Curre miser: Steterant tua quo simulacra, vide-

Mota loco, & vacuo strata iacere foro.

Hic informe caput, fracta ceruice: resectas

Inde manus; truncos inde rigere pedes.

Quæritur Eutropius nunc ipse: Repertus, easdē

Diruta quas pænas signa dedere, dabit.

Restat adhuc, rutili moles congesta metalli,

Qua tibi vix Crassos passus es esse pares;

Restat, & Assyrij luxus consueta voluptas,

Qua nouus hic nobis Sardanapalus eras:

Hac potes, hac fera tela potes mollire. Quid
aras

Curris ad has? Aurum ferre spondit opem:

Hac ope dum fidis, cælum ruat omne, mouebis

Eutropio nullos vlla ruina metus.

Sic, puto, dicebas, cum quondam ego sana mo-
nebam,

Rumperet vt factus nostra medela tuos.

Ecce! fefellit opem fidissima gaza: nec auri

Copia promissam præstat amata fidem.

Quò fugias porro, miser? En penetralia Templi

Spreta tibi toties, iam tibi sola fauent.

Quæq. tuis nunquam fuerant altaria donis

Culta, tuum gladios in caput ire vetant.

Excipiuntq. sinu; longeque infesta coërcent

Agmina; & auelli nulla per arma sinunt.

Scilicet ARA suos his vindicat artibus hostes;

Quos prius infensos senserat esse, iuuat.

At tua quas referunt tibi iam Circensia grates?

Perfida patronis, quos habuere, nocent.

EPISTOLA III. 63

Hæc tibi si quoddā (& poterant) præuisa fuisset.

Humida iam lacrimis non foret ara tuis.

Flecte tamē mæstos etiamnū ad pristina vultus,

Et quæcunq̃, putas fida fuisse, vide:

Exclamare voles: verè est in rebus inane:

Tota merus fuerat spes mea resq̃ vapor.

Quid iuuat hæc, inquis, serò exprobrare? iuua-

Vt, quamuis serò, discere vera velis. (bit

Deniq̃, dum tactam procumbis inermis ad aram,

Vera, licet, nolis discere, vera doces.

IV.

ARGVMENTVM.

GILIMER totius Africæ Rex à Belisario victus, cum in arcem confugisset, fame ad eam necessitatem adactus erat, vt misso ad hostem Nuntio, triumphum sibi rerum gratiam fieri supplex postularet. *Spongia*, vt oculos lacrimis defluentes extergere: *cithara*, vt ea maiorem temperare: *atri panis*, vt famē, prius quàm moreretur, sedare semel adhuc posset. Impetrauit etiam ab hoste; illacrimante. Procopius lib. i. & de Bello Vvandal. Baron. an. 534.

GILIMER REX obsessu
Belisario Victori.

Da

De FAME, & arumna Regis.

Qui dolor ad Nomadum me barbara culmina traxit,

Ultima vbi Libyæ pascua Maurus habet,
Ille itidem voces, itidem ille madentia dictat
Verba mihi; ille stylum cōmodat, ille manum.

Vda proin maculis si squallet epistola; parce:
Non didicit verus scribere pulchra dolor.

Scripta tamē sic sunt, legere vt, Belisarie, possis;
Et, quæ non poteris, res leget ipsa tibi.

En, ego, qui Tyriæ domitor Carthagini, Afros
Vsq̃ meo pressi diues, & vsq̃ iugo,

Omnia qui libyci maris æquora classe tenebā,

Et longinqua etiam per freta terror eram;

Gilimer ille, tuis nunc vltima passus ab armis,
Hic miser amissis fascibus exul ago.

Fallor, & Exsiliij sum nomine abusus honesto;
Carcere, debebam dicere, claudor ego.

Carcer enim certē (vel si quid tristius illo)

Est meus, in tali quem colo rupe, locus.

Vndiq̃. vel saxis, vel ahenis moenibus arctor;

Semita vix oculis restat ad astra meis:

Respiciant quascunq̃. alias mea lumina partes,

Vndiq̃. quos metuant, arma virosq̃. vident.

Arma virosq̃. tamē minus est graue cernere: so-

Esse molesta foris arma viriq̃. solent. (lūm

Sæuior intus agit multoq̃. propinquior hostis,

Qui cruciat longa viscera sicca fame.

Inde ego Massylæ regnator gentis; opimas

Regia cui fuerat mensa parare dapes,

Cui volucrum stragem cæna olim fecerat vna,

Prandia cui magnæ funera cortis erant,

Ille fame iam victus, opem, Belisarie, parua

Oro; sed oratam, me nisi fallo, dabis. (oro,

Quanta rogē, exspectas? Tria sunt, quæ Gilimer

Et tria, quæ Regum nemo poposcit adhuc.

Gran-

EPISTOLA IV. 65

Grandior hæc, video præfatio terret. Ego orem
 Nempe, quod oratum à nemine Rege sciam?
 Quicquid id est, dices, magnū esse necesse pro-
 festo est,

Omnia si Regum vincere vota potest.
 At neque victorem promittere talia victo,
 Talia nec victum poscere dona, decet,
 Posce minora; dabo. Poscam, Belisarie, poscam:
 Ipse tuo dices esse minora metu. (rit)
 Prima mihi, fateor (quis enim pudor ista fate-
 Exigui PANIS, pro stipe, dona peto.
 Nam noua ter plenæ coierunt cornua lunæ,
 Cū Cereris nulla est micula tacta mihi.
 O semel illa mihi! semel, o, (neque summa pre-
 cabor)

Detur adhuc oculis illa fruenda meis!
 Tum ferus insultabo fami; victorq. videbor
 Fragmine conspecto panis, obire satur.
 Hæc mihi prima trium præstetur gratia: Reges
 Illam alios nunquam credo petisse prius.
 Gratia quam votis ego Gūlimer oro secundis,
 SPONGIA sit; madidas apta leuare genas.
 Mitte libens illam; Libyæ Rex indiget illa;
 Deficiunt lacrimas cetera lina meas.
 Assiduo vitata fluunt duo lumina riuo,
 Oraq. decurrens pallida nimbus habet.
 Ex opibus, gazaq. tamen de diuite, nullus
 Est mihi, quo tergam lumina, cento super.
 Vltiora mihi si fas orare; Sonoræ (erit.
 Postremum CITHARÆ, quod peto, munus
 Fortunæ minus est Cithara, inquis, idonea tali;
 Non placant surdam tinnula plectra famem.
 Aptæ meæ minus est (non abnuo) Musica vitæ.
 At comes esse mei funeris apta potest
 Ipse mihi, ante meum lugubria carmina bustū,
 Et querula lessum Præfica voce canam.
 Huc faciet Citharæ (neq. sum rudis illius) vsus
 Non alium fidibus nostra dat aula locum.
 Nec

Nec timor est, nimio tumeant ne gaudia cantus
Turbabit lætium crebra querela sonum.

Et mihi materies ego non sum tota querendi:
Sunt alij, quorum damna perinde querar.

Qualia cū scieris, puto, colla crimaberis ipse.
Et faciam certē, si finis, illa scias.

Mæstus heri patula prospexi fortē fenestra,
Cū vidi (ō oculis tristitia visa meis!)

Indole sunt magna mecū hoc in mōte Nepotes,
Iam duo lustra minor, plus duo, maior habet.

Eximia virtute pares, vultuq. decori;

Rege, Nepos alter dignus & alter, auo.

Fortuna fuerat sed vterq. indignus auita:

Non cadere in totam debuit illa domum.

Hos pede collato miseros concurrere vidi,

Et fera conferta bella ciere manu.

Clamor vtrinq. & vtrinq. oculis vberrimus ibat

Imber; & alterno sparsus ab ore cruor.

Quis, procul exclamo, pueri, hic furor? abstine
obuncas

A fratre, infelix, abstine vterque manus.

Surdus vterque mihi. Rursum, Impia bella Ne-
potes

Sistite, proclamo. Surdus vterque mihi est.

At mihi tam diri rabies & causa duelli

Non, nisi cum belli cognita fine fuit.

Quippe ferina duos (superi ora auertite) fratre

Cetera concordēs, egit in arma fames.

Abdita sub cineres, plebeia cruda farinae

Pars erat; exiguo massa coquenda foco.

Repperit hanc ut forte minor; plenā ille fauillae

Crudamq. esuriens ore patente rapit.

Nec panis, sed limus erat: tamen institit illam

Regius insueto mandere dente Nepos.

Ecce autem: aduertit maiorem nidor Ephebū;

In fratrem ergo furens esuriensq. ruit,

Semesamq. trahit cognata ē fauce farinam,

Et raptam, in fauces ingerit ipse suas.

Impa-

EPÍSTOLA IV. 67

Impatiens id ferre minor; dum rapta reposcit,
Fraterna exertis vnguibus ora ferit.

Mutuus inde furor pueris. Mihi plurimus inde,
Pectora qui posset rumpere athena dolor:

Qui licet è proprio mihi vulnere creuerit in-
gens,

Maiores ab istorum clade fameq. venit.

His, precor, ignoscas. Aus ut peccauerit, isti
Nec timere tuas, nec meruere, minas.

Si Libyes vel sceptrum mihi, vel pristina regni
Gaudia; vel Serum texta, togasq. rogem,

Vel similes illis, potui quas perdere, gazas,

Vel, quibus affueram, flagitem habere dapes,

Iure tuo mihi quæq. neges. Sunt carceris huius

Et sunt exilij vota minora mei.

Frustrula semesæ Cereris mihi parua poposcia

Da Regi, dederas qualia sæpe cani.

Nec soli dabis illa mihi. De fragmine paruo

Obueniet, ducta pars mihi sorte, minor.

De maiore duos ego pascam parte Nepotes;

Aut ne iterum pugnent, totum ego vtrisque
dabo:

Spectando saturabor ego: Citharaq. loquente,

Quæ comedent illi, dona tua esse canam:

Flens tamen illa canam. Sed flentibus arida
lapsas,

Quam dabis, ex oculis, spongia tollet aquas.

Mox ubi de Libyæ regnoque, & Rege trium-
phum

Aurea Romanæ per fora plebis ages,

Tu bijugis inuectus equis, me pone sequentem

Victor ad usque tui Cæsaris ora trahes.

Illum ego sublimi cum videro sede locatum,

Et pauidum armata cingere gente latus,

Auratumq. tholo radiante micare lacunar

Et positos supra picta tapeta pedes:

Stans ibi Rex Libyæ, manibus post terga reuin-

Infelix populi Sanna iocantis ero.

Tum

Tum mihi fortunæ species obiecta prioris
Materiem risus, quam modò ploro, dabit.

Quippe superba videns vèstri diademata regni,
Exulis, hefterna luce, grauasse caput;

Et citius, fortasse, dies quàm crastina vertat,
Posse etiam vestra sceptrà labare manu;

Democritus fiam, & ruptis clamabo cachinnis,
Iam, fortuna, tuos cesso timere iocos.

Nil vbi, quod ludas, reliquum est, ibi sæua; nec
aurum

Tollere nec sceptrum, nec diadema, potes.

Te metuant, qui regna tenent. Cui perdità iam
sunt

Omnia; nil porro, quid minitere, timet.

Sic ego ridebo, Belisarie; quando triumphum
Aurea Romanæ per fora plebis ages.

At fortuna suos vbi desultoria ludos

Egerit, infida circumagere rota:

Quate ego quos demens ludos vitare nequiuì,
Dum potes, ingenio tu meliore caue.

Scribere plura dolor, penna renuente, iubebat;
Sed scripsisse, tibi plus satis, ista, fuit.

Quamquam vt penna velit; renuet iam sæpia,
pridem

Diluta à lacrimis, albaq. facta, meis.

Interea è titulis crescet tibi gloria nostris,

Quos tua mox inter quisque trophæa leget.

Cassis ibi, & galeæ, & clypei, & thoraces aheni,

Fractaq. captiui multa sarissa ducis,

Laxatiq. arcus, & inermis theca pharetræ;

Non ita conspicuæ symbola laudis erunt,

Sicut erunt, Hinc Visa CERES; CITHARA
inde; madensq.

In medio, lacrimis SPONGIA plena meis.

Tunc neglecturi Signa omnes cætera, quærent,

Hæc tria præcipuè quid sibi signa velint?

Tu, Libyci dices hæc esse Insignia Regni.

Inuideat Regnum iam mihi nemo meum.

ARGV.

V.

ARGVMENTVM.

BELISARIVS Persis, Vvandalis,
Gothis gloriosè triūphatis, Roma
recepta, Imperio firmato; felicissi-
mus poterat videri, ni Imperatrici
gratificatus, nefarias manus Silue-
rio Rom. Pont. iniecisset. Nam inde
fortuna destitutus, & oculis à Iu-
stiniano priuatus, eo ludibrii deci-
dit; vt Cæcus, porrecta manu, sti-
pem à prætereuntibus mendicaret.
Crinitus. Volat. Pontan. alij apud
Baron. an. 561.

BELISARIVS Cæcus
Iustiniano Imp.

De CALAMITATE Cæcitat.

Ille tuos quondam, nō vltimus, inter amicos,
Dum traherent nostram vela secunda ratē,
Nunc etiam, hibernis lacerata carina procellis
Dum natat, & medijs obruta pugnat aquis,
Ille tuus (licet esse neges) Belisarius, oro
Pauca legas, alia verba notata manu.
Ipse mea scripturus eram sed cassa, volentem
Lumina seruitio destituere suo: (te
Lumina, (da veniā: non exprobro) lumina, quæ
Iudice, sunt ocalis nuper adempta meis.
Hinc

Hinc aliena manus; propriæ sed lacrimæ. Ab
istis,

Hæc, quæcumq̃. vides, facta litura venit.
Vnicus hic oculis vsus mihi testat ademtis;

Vnicus hic illis eripiendus erat.

Quem tamē vsus illi ne quā dediscere possint;

Hæc mea, quam cogor viuere, vita facit,

Quanquam ea, non video, cur possit vita putari,

Quæ nusquam visa viuere luce finit.

Fac, sine luce tamen, vitam mihi posse vocari;

Vita mihi dici non sine Pane potest,

Panis enim (quis credat!) abest Belisario: & illi

Qui modo messuerat Gargara, panis abest,

Quemque onerata dapum strue pascere mensa
solebat,

Arida iam queritur membra rigere fame.

Ah! dedimus, dāno dedimus non impare pænass

Præteritamq̃. fames expiat ista gulam.

Non accuso sitim. Nam, quæ fuit ante falerno

Pulsa mihi, gelida nunc releuatur aqua.

Obuia sunt vndæ salientis murmura; cæcisq̃.

Omnibus accessus pauperibusq̃. patet.

Si mea lege fames vti sineretur eadem,

Gratuitam illi vt opē ferret inempta Ceres,

Esse mihi locuples iam parte viderer vtraque,

Nec grauis orato ciuibz ære forem.

Sed quia venduntur Cereris mihi fragmina nu-
mo,

Et tamen est numis orba cromaena suis,

Flagito deuexi lacrimabilis accola cliui,

Assiduam turbæ prætereuntis opem:

Porrectaq̃. manu, qua quondā ego fundere millo

Prodigns assueram munera, capto stipem:

Et, *vestrā huc, ciues, huc, clamo, tēdite vestrā*

(Brachia si nondum diriguere) manum:

Induperator opē Belisarius orat, & assens

Assē & opē esuriens Induperator eger.

Hæc,

EPISTOLA V. 71

Hac, puto, voce tigres mollirem, hac voce Leones,

Et, tigre si qua magis, si qua Leone, fera est.
Te quoque præteriens si vocem senseris illam,
Sis licet iratus, molliet illa tamen;
Et gemitus non spontè dabis; lacrimansq.;
clientes

Fortè meos, dices, inter, hic vnus erat?
Vnus eram certè, nunquam inficiabor; & idem
Donec viuo, tuos inter ego vnus ero.
Si tamè, an fuerim tuus, ambigis immemor; edā
Symbola seruitij non dubitata mei.

Quære, Semiramio quis castra tumentia fastu
Ruperit? Eoo quis fera Bactra solo?
Clamabunt, se capta meo Babylonia ductu
Moenia seq. meo Bactra subacta manu.

Quære, tibi Reges quis cedere iusserit Afros?
Mauraq. sub pedibus sceptrâ iacere tuis?
Edomitos Reges Mauriq. vetusta Syphacis
Regna subacta meo Marte fuisse scies.

Quære, quis nfectos à moenibus egerit Hūnos?
Quis sua barbaricis fregerit arma Gothis?
Quis Tarpeia tuis Capitolia fascibus? & quis
Subdiderit Latium fascibus omne tuis?

Aufonibus, disces, Romæq. Hunnisq. Gothisq.,
Impositum esse tuum nostrâ per arma iugū.
Tunc ego nēpe tuus data tūc mea nomina fastis;
Inq. tua niveis vrbe vehebar equis.

Proximus à curru magni Belisarius ibam
Cæsaris; & nusquam, me sine, Cæsar eras.
Nūc vbi nulla Gothi, nulla Afri bella minatur,
Notitiæ, Cæsar, tu nihil huius eges.

Nec solum, nihil huius eges; sed triste perosus
Exulis inuisi nomen abesse iubes.

Hinc rebus fortuna meis illudere gaudet;

Quippe sequi vultum Cæsaris illa solet.
Blanda mihi fuerat, dum Cæsaris ora fauebant;
Duraq., mutato Cæsaris ore, fuit.

Et

Et fuerit! Quid multa queror? nihil illa fefellit.
 Ipsa mihi, hos ludos, dixerat, esse suos.
 Dixerat id, Cereris cum mucida frustra rogantē
 Ad me Getulum compulit ire ducem.
 Tunc ego, cum legerem, quas agri diues & auri
 Gilimer, humenti fuderat ore preces,
 Tunc poteram cauisse mihi. Tunc omnia, versa
 Damna mihi fuerant ista timenda, rota.
 Aerumnis modò disco meis, & sentio, nullam,
 Heu! nullam humanis rebus inesse fidem.
 Serò nimis, fateor. Quid enim cū perdita iā sint
 Omnia, ne perdam plura, cauere iuuat?
 Mille meos soliti nutus seruare clientes,
 Ante meas serui mille sedere fores; (les,
 Me stipare frequens (nec inermis turba) satel-
 Et comitum innumeri me comitare greges;
 Diffugere omnes, & verna, cliensq. comesq.
 Immemores domini verna cliensq. sui.
 Tecta mihi Phrygijs steterāt effulta columnis,
 Pensileq. è Mauro dente lacunar erat,
 Calcabatur onyx, pariesq. refulserat auro;
 Expauere meos picta a sarota pedes;
 Plenaq. fumosis pendebant atria ceris,
 Visaq. erat fumo cera superba suo.
 Tota tamen subitis sunt versa palatia ventis,
 Maximaq. est vna strage sepulta domus.
 Adde, tot infecti factiq. talenta metalli,
 Aera Corinthiaco tot liquefacta rogo;
 Quæ Crassi potuisse sitim sedare putares;
 Omnia fors vno sustulit illa die.
 Aspice bisse nos, Socio cum Consule, fasces!
 Iam nihil ex illis fascibus exul habet.
 Cerne triumphatos victa Carthagine Reges!
 Iam nihil ex victis Regibus ille tenet.
 Sic bona, quæ virtus mihi longa parauerat, vna
 Omnia fortunæ rapta fuere ioco.
 Ensis erat; (fulua qui pictus iaspide, fuerat
 Cingere, multorum terror, herile latus.)
 Hunc

Hunc mihi, dicebā, certē hūc, fortuna, relinques;
 Ut pia pro magno Cæsare tela feram.

Raptus & ille fuit. Fuerit! Cogemus, inermes
 Cæsare pro magno belligerare manus.

Restabant oculi; pars corporis optima nostri;
 Et, saltem hæc, dixi, pars mihi sospes erit.

Dixi ego: sed dictum rapidæ excepere procellæ:
 Pupulaq. est oculis eruta bina meis. (bris!

Heu subitas noctes! quantis cadit umbra tene-
 Vndiq. Cimmerio pingitur ore dies.

Nusquā Hyperioniae lucent mihi lāpadis ignes;
 Occulit ipsa suas inuida Luna faces.

Urgeor æterna caligine: nigraq. circū
 Omnia. Me solus non fugit iste color.

Inde vagus preno vestigia dirigo muro,
 Aut baculo incertos pono regente pedes:

Vnus hic & comes est, & cæci ante ambulo gres-
 Non alium nouit semita nostra ducem. (sus:

Sic regit ille tamen miserū vestigia, cæcum
 Ut sinat infido sæpe labare solo. (vlla

Tum, neque qui teneat titubantē, est verna: nec
 Sunt, quibus imponam debile, fulcra, genu.

Abstulit ira tui mihi fulminis omnia, Cæsar:
 Nec scio quid post hæc omnia, restet adhuc.

Restat adhuc vnum; memini. Tu tollere id vnū
 Parce, quod vnum ipsis charius est oculis,

Restat Amicus adhuc, oculis mihi charior ipsis:
 Hunc vnum, ut tuleris cetera, linque mihi.

Dū loquor hæc, medio recubantē cæcus amicū
 Quæro sinu. At raptus iam mihi amicus erat:

Fortuna labente, fidem mutauit: & illum
 Quo sine vix poterat viuere, nosse negat.

Do victas, fortuna, manus: nihil abnuo; vinc
 Rapta mihi iam sunt, quæ potueris rapi. (r

Nec mala plura tibi, superant, quæ, sæua, min
 Nec bona, quæ possis tollere, plura mihi.

Inde suis mea vita malis, non sponte superstes
 Molitur tacitam, quā data porta, fugam.

Apponetq. luero, mortis si copia fiat;

Illius instantes optat amatq. minas.

Dum tamen inueniat tanti compendia voti,

Forgite quæsitam vos, pia turba, stipem:

Induperator opẽ Belisarius orat. & assem?

Nullũ assem esuriens Induperator habet.

Sic meritum dices, qui coniurante iuuenta

Impulerim ciues in tua fata tuos.

Falleris o Cæsar; non hoc luo nomine pænas:

Expertem vitam criminis huius ago.

Nam, nihil vt videant aliud mea lumina; culpæ

Infontem istius me tamen esse vident.

Et, nisi noxa meam grauis videret altera mentẽ,

Conscia nullius criminis illa foret.

Nunc ego, non omnis sceleris me prædico pu-
rum:

Læsi, quod Magno Cæsare manis erat.

Extorrem, infelix, egi Siluerium. Ab illo

Crimine, res omnis est mihi versa retro.

Da veniam Tarpeie Parens! A vertice sacro

Debueram iussus abstinuisse manus.

Iniecisse pudet. Romani ignoscite: vestrum

Impius inuasi nullo ego iure caput.

Nec scelus excuso, fieri quod fæmina iussit:

Iusserit: à titulo est maior inerte pudor.

Qui prius ora virum terrere ducumq. valebam,

Vna repente mihi fæmina terror erat.

Inde meum scelus, inde dolor. Siluerius ultor

Criminis est: oculos eruit ille meos.

Sed pænis satiare Pater mitissime sumptis;

Læsaq. pacari Principis ora sine.

Tuq. libens ultro tua mittere fulmina cessa

Cæsar; & augusta mitis, ab arce tona.

Cæcus vt inteream repetito funere, non est,

Non opus est, trifido me feras igne petas;

Rem perages nutu: meq. illo, siue labantem

Sternere, seu lapsum me releuare potes.

Et,

EPISTOLA VI. 75

Et, spero, releuare voles. Decet ista potentes
 Gloria: nil mihi nomine maius habent.
 Ipse tuis etiam (quod vidimus) hostibus vltro
 Tu solitus sæpe es parcere, sæpe soles.
 Materies veniæ neque prima nec vltima fiam:
 In medijs aliquem mi dabis esse locum:
 Et, quem pauperies diram perferre coegit
 (Heu! mala, vix seruis perpetienda) famem,
 Lenior hunc atro tu pasci pane iubebis,
 Aut, si quæ dapibus decidet esca tuis.
 Si tamen hoc etiam dignū esse fauore negabis,
 Cæcus, vt ambesi fragmine panis alar;
 Hunc saltem oranti supremū impende fauorē,
 Aere parata tuo condat vt vrna Senem.
 Et patere, hæc illic in paupere carmina saxo,
 Aut hoc, aut simili scripta tenore, legi.
Emeritus victi domitor Belisarius orbis.
Hoc totū à Magno Casare marmor habet.
Cetera quisquis habet, cū sese credit habe-
Cogitet, exemplo perdere posse meo. (re,

VI.

ARGVMENTVM.

CONRADINVM, Sueuorum
 Regem, vix quindecim annorum
 adolescentem, Regna paterna bello
 repetentem, hostis vicerat: & è fu-
 ga, cum Friderico Austrio æquali
 retractum, Neapoli in vinculis a-
 quamdiu habuerat; donec lata ca-
 pitis sententia, vtrumque obtrun-

caret. Ipse pridie, quam plecteretur, has ad Matrem Viduam, Sueuorum Reginam; dedit; cum lacrymis legendas. Lipsius. exemplis polit. lib. 2. cap. 14.

CONRADINVS, adolescens, moriturus, orbæ Matri.

De suo CARCERE, & morte.

HInc, vbi Campano Siren vicina Veseno
 Rauca Dicarcheæ murmura frāgit aquæ,
 Ite breues elegi, Septemq. remota Trionum
 Arua, per Ausonios vsque subite sinus.
 Mater ibi viduos seruat Regina penates,
 Et dolet aspectu se procul esse meo:
 Ite, precor, querulæq. meum portate parenti,
 Ipsa parens mitti quod sibi nolet, Aue.
 Imo merum portate Vale: nam missa fuisset
 Multa salus matri, si foret vlla mihi.
 Dum tamen hinc iris, pede vobis claudicet vno
 Versus, & hac lentam neçtite parte moram.
 Nā iuuat ignorare diu, cum mæsta propinquat
 Non expectatæ nuntia charta rei.
 Pōst quoque, trāsmisso cum venerit Appennino
 Sera ad maternas littera nostra manus,
 Parcite præcipiti simul omnia fundere lingua:
 Tota cadat subitis ne domus icta malis.
 Prima sed obscuris memorate ambagibus: vdas
 Quæ faciant nullo credita rore genas.
 Inde aliud super atque aliud. Dum deniq. luctu
 Exsuperante, genis omnibus imber eat.
 Verba præibo. Dies vix primo Sole rubebat,
 Plena viris acies, plena fremebat equis:
 Iamq.

Iamq̃. aberant teli non amplius agmina iactu,
 Mugijt immenso cum tuba rauca sono.
 Nec mora miscentur confertis ensibus enses,
 Et clypei clypeis, pes pede, virq̃. viro.
 Vulnera Vulneribus p̃santur, sanguine s̃agnis;
 Et nece, quam timuit, vindicat ira, necem.
 Intumuit vulturnus aquis; st̃npuitq̃. colore
 Non proprio st̃uctus Cuma rubere suos.
 Et mea Parthenope, Siculiq̃. Triquetra profūdi
 (Agnita quondā atavis vtraq̃. Regna meis)
 Eminus attonito trepidabant pallida vultu,
 Protinus alterutri pr̃æda futura duci.
 P̃æne triumphato iam victor in hoste videbar;
 Cū vertit subitas Sors inopina vices.
 Incipiunt nutare meis in partibus: & mox,
 Cornibus impulsis, cedere fusus eques.
 Inde fugam sperare pedes; ruere omnia: Cāpos,
 Et nemora, & prata, & littora victor habet.
 Ipse (fatebor enim) numero desertus ab omni
 Non explorato tramite carpo fugam.
 Austris à tergo Fridericus inhæret: & vno,
 Nescio quo, profugi condimur ambo specu.
 Hic ego tot Iuvenes inter fidissime, dixi,
 Digne loco, & socio prosperiore comes,
 Cernis, vt à nostris fortuna recesserit armis?
 Terga premit, clausumq̃. omne habet hostis
 iter:
 Quid superest in rebus opis? qua fallimus arte?
 Vix satis hæc vnum fida erit vmbra diem.
 Proditæ turba sumus. Vel enim lux craftina co-
 get,
 Vel (nisi lux cogat) coget abire fames.
 Res aliud tentare monet. Saga proijce mecū,
 Proijce Sidonio vellera pota cado.
 Rustica nos villo circundabit endromis hirtō;
 Pellibus inuersis fallere forma solet.
 Nox erit auxilio. Quid multa? Repertus agaso
 Et tegete informi, & paupere veste iuuat.

Oebalij contrà nos tegmina tradimus ostri,
 Et phrygia textum tradimus arte Sagum.
 Purpura non potuit vendi mea pluris: Et emtus
 Maiori nequijt cento fuisse lucro.
 Nam fuga sub tali secura patebat amictu,
 Quà breuior Thuscū trames ad æquor erat.
 Picta phaselus ibi, gemino cum remige; iam iam
 Candida Tyrrheno vela datura mari.
 Cursus ei, Hetruscas Alphea ab origine Pisas;
 Moenia consilijs non inimica meis.
 Conscensurus eram. Sed nusquam copia nauli.
 (Huc recidisse meas vnda videbat opes.)
 Vnus in articulo digiti mihi manserat imi
 Anulus; exiguus mole, sed arte grauis.
 Gemma Pyropus ibi fuluo quam pala metallo
 Clauserat, intacta docta flagrare manu.
 Hæc mihi (Trinacrijs minitanti finibus arma)
 Tradita, materni in pignus amoris erat.
 Et tamen hâc nautis (genetrix irascere) gēmam
 Hanc, stolidus, naulo deficiente, dedi.
 Utq̃. dedi, perij. Me, eheu, me perdidit illa,
 Tam dilecta licet, perdidit illa tamen.
 Quippe oculos rapuit species Eōa pyropi,
 Dignandusq̃. manu nobiliore lapis,
 Nec mea bardiacō quadrabat forma cucullo,
 Cumq̃. suo discors endromis ore fuit.
 Ergo latere dolos conclamat turba: videndum
 Continuò, quales, qui genus, vnde domo?
 Prendimur: & larua cognoscimur ambo reuulsa,
 Illi signa nocent Austria, Sœua mihi.
 Vincula mox teneris induntur ahenea palmis;
 Et duo victori tradita præda sumus.
 Inde triumphati, patriæ Sirenis in urbem
 Retrahimur; proavis moenia fida meis.
 Hei mihi! quantū illo nunc differo Conradino,
 Quem comitata suum est Sœuia terra ducē?
 Qui modo complerā populos terrore Latinos;
 Ittoraq̃; armato Parthenopea metu:

EPISTOLA VI. 79

Et caput imposita sperabam cingere lauru,
 Victoremq. inter signa referre pedem;
 Idē ego regnata iam captus in vrbe triumphor;
 Quemq. habuit patris Regia, carcer habet.
 Atque vtinam solo sæuaret carcere victor!
 Interualla meus posset habere dolor.
 Nunc miseris alterna iocis iniuria ludit;
 Alternis iterum terret agitq. minis
 Deniq. (cur spatijs ego inanibus vltima vito!)
 Vltima sunt oculis subiicienda tuis.
 Pōst quā longa Satur tulerat fastidia carcer,
 Et mora victori longior omnis erat, (dunt;
 Plurimus, ecce, fores fragor impulit: ostia ce.
 Adstitit armata cum legione Senex.
 Territus ingressu Fridericus, viximus, inquit,
 Conradine; ferunt omina visa necem. (les
 Tristia signa viden' viden' arma virosq.? Satel.
 Nil, nisi decretæ symbola mortis, habet.
 Cōtrā ego; Parce metu: fieri imō benignior ho.
 Incipit: immunes carcere abire finet. (stis
 Esse ferus nescit Ludouici Sanguis: vt audit
 Ipse pius; fratrem sic docet esse piū.
 Quod voluit, dū vicit, habet: nunquā ille cruenta
 Sæuiet in pueri dedita colla manu.
 Adde, quod arma puer, quāquā infelicia, sūpsi,
 Arma tamen studui sumere iusta puer.
 Nō peregrina vagus mihi littora prædo petiui,
 Sed mea quæ moriēs dixerat esse pater. (que
 Si tamē aut meus hic fuit, aut patris, error; vtrū-
 Iam diuturna mei carceris vmbra luit.
 Plura sibi nunquam petet ipse piacula victor:
 Viuere sed gratum me sibi teq. volet.
 Nuper vt Eoo germanum ē carcere vidit
 Pacto ad liligeros ære redisse lares,
 Barbarico laudasse fidem memoratur in hosti
 Clementesq. feri Regis amasse manus.
 Aemulus has laudes imitabitur ipse: nec villo
 Carolus in pueri sanguine sæuus erit.

Talia causantem, spes, heu, quàm vana! fefellit:
 Tradita sunt rapidis vota ferenda notis.
 Ecce! Nigram interea submota veste tabellam
 Promit, & hæc tristi fulminat ore Senex:
 Venit summa dies, & ineluctabile tempus:
 Mors rata iam patulas excubat ante fores.
 Cras, vbi Sexta sonū Temesei excluserit æris
 Hora, meus præco lege iubebit agi.
 Ferrum viriꝑ. caput iugulo cedente reuellet.
 Hæc duo damnatis fata duobus erunt.
 Dixit; &, ambobus Senior sine voce relictis,
 Obdidit æratas post sua terga seras.
 Hic mea quis verset præcordia sensus, omitte
 Quærere: de sensu conijce nostra tuo.
 Carceris angusti, rima fallente, dehinc scit
 Valuula; vicinum cernitur inde forum;
 Applico dimidios oculorum proximus orbes,
 Quis nouus aduersa turbet in vrbe fragor?
 Conspicor excelsum tabulati assurgere molem,
 Lugubreꝑ. in media crescere pægma via.
 Funereo circum paries operitur amictu,
 Tensaꝑ. sunt toto pulla tapeta solo.
 Ambit athena locum manus vndiꝑ. Ponitur illic
 Cippus, & extremo bina feretra situ (trū,
 Nēpe erit hoc nostrū, exclamo; Friderice, thea.
 O mihi plus oculis frater amate meis!
 Hæc aula mea pingenda cruore, tuoꝑ.
 Parturiunt strages ista feretra duas.
 Parturiāt: Bis ego, bis cædar ego vnus. Ego vno
 Implebo geminas funere sandapilas.
 Solus ego bellum, solus, duce nemine, moui
 Extera Campanis arma virosꝑ. plagis.
 Si scelus est, mouisse; luam scelus ipse. Recedāt,
 Prælia quos insons ad mea traxit amor.
 Parcite victores sociorum à sanguine: totus
 Transeat hanc vester per mea colla furor.
 Nā tua quid meruit, Friderice, iuuenta? Nocere
 Nec potuere tuæ, nec voluere, manus,
Solus

EPISTOLA VI. 81

Solus amor, socioq. fides seruata, nocentem
 Fecit. Habet laudem tam pia culpa suam.
 Ah! miserande puer; mihi fors vbi lætior esset,
 Pars tibi de regno cederet æqua meo:
 Meq. nouum Pyladæ sequeretur nomen; at ipsū
 Maior Orestea te noua fama fide.
 Nunc, vbi mutatis exterrita suppara ventis
 Abstraxere meam per vada cæcaratem,
 Tu sequeris, Syrtes per, & vltima quæq. soda.
 Dignus amicitia prosperiote puer: (lem,
 Tu tamen & talem sequeris. Fortuna profugit
 Tota; tamen, tota tu fugiente, manes;
 Et mecum pereunte peris. Ne fabula Nisum
 Laudet & Euryalum, tu, Friderice, facis.
 Audiet hoc annis melior voluentibus ætas,
 Claraq. de pueris fama duobus erit.
 Finieram lacrimis hæc omnia. Plura loquen
 Cum socijs nullam mi dabat hora moram.
 Cetera seruabam tibi tempora, mater. At ann
 Mille ea si fierent, vix satis illa forent.
 Debuit hora tamen satis esse vel vna, iuberent
 Vltima qua matrem verba valere meam
 Vltima: Nam properant momenta rotata, meūq.
 Incipiunt vesper condere & vmbra diem.
 Inde grauem, & tristi patiar caligine noctem.
 Hei mihi! quæ tetricæ somnia noctis erunt!
 Occurrent animo simulacra minantia; lictor,
 Carnifices vncus, vincula, furca, rotæ.
 Hic acies nudæ iam iam vibranda machæræ;
 Hic aderunt querulæ tristia signa tubæ;
 Hic geminas tortis alij post terga lacertis
 In nodum adducto stringere fune manus,
 Hic ego met collum nudare videbor; & imo
 Non surrecturus ponere genua solo.
 Forsitan occurre, laceros effusa capillos,
 Tu quoque, & in gladios, mater, & arma rues:
 Iratiq. pedes prensabis iudicis; omnesq.
 Implebis lacrimis, me miserata, sinus.

Miscebisq. preces ; medio dum funere raptum
 Me patrio reddas exhilarata lari ,
 Talia fortè mihi per noctem somnia ludent ,
 Somnia, si demas vltima, vera nimis .
 Mox, vbi deserto Tithoni Aurora cubili
 Nascentem ostendet sole rubere diem ,
 Aspectabo vigil mea somnia . Vera sonabunt
 Aera, strepent armis septa virisq. fora ;
 Horridus accurret (iã non mera somnia) lictor ,
 Et socios enses carnificesq. trahet .
 Victima postremus sequar ipse : gemensq. ma.
 Omnis ab aspectu fœmina virq. meo. (debet
 Solus ab occulta victor (neque credo) fenestra
 Pascere velle mea dicitur ora nece .
 Pascat. & è nostro discat pallere theatro ,
 Versaq. fortunæ terga timere suæ. (aulæ;
 Est mihi Cæsar anus : Siculæ est pater arbiter
 Et proavis tellus paret libera meis:
 Nomina vana! Genus succurrit imagine nullas
 Cæca inter titulos lumina lictor habet.
 Nec patris ille videt, nec aurorū sceptrā meorū:
 Et rigida Suevos præteritaure duces.
 Quis stabili durare loco sperabit; in isto
 Si mea conspiciat fulcra labasse iugo? (patris;
 Fulcra labant certè . Nusquam vlla potentia
 Nusquam implorati nobile nomen aui .
 Sola vocata mihi (sed & hæc per somnia) mater
 Nil profecturam ferre laborat opem .
 Parce fatigatas genitrix impendere vires:
 Vt venias verè, serò nimis venies.
 Utq. etiam venias in tempore, fabula agetur,
 Cuius ego, ô Mater, non bonus actor ero.
 Hanc quoque te madido legisse fatebere vultu:
 Quid faceres, eadem si tibi visa foret?
 Ergo vale; & sine te permitte, vt fabula agatur:
 O vtinam sine me fabula posset agi !

VII.

ARGUMENTVM.

Cum SOSA Lusitanus ex India sol-
uisset, iamque BONÆ Spei pro-
montorium flecteret, tempestas co-
orta, Nauim diuitijs onustam affli-
xit. Ibi annona vndis corrupta: so-
ciorum alij naufragio hausti; alij
fraude circumuenti, armisque, &
vestibus exuti. Vxor cum liberis fa-
me extincta: ipse Sosa à feris la-
niatus. Maffæus hist. lib. 16.

EMANVEL SOSA, nau-
fragus, Lusitanis.

De CLADE ex Naufragio.

VOs ego SOSA meos, ò pectora fida, Soda-
les,
Patria quos tuto seruat Ibera sinu,
Vos ego Memnoniæ nauifragus hospes arenæ,
Ad mea ferali funera voce voco;
Funera: Nam vitæ superat mora paruula, verbis
Quæ neque supremis tota sat esse potest.
Illa tamen legitis dum verba suprema, finetis
Pectora me lacrimis vestra rigare meis.
Sic gemitu inclusum modico laxabo dolorem.
Hæc mora continui parua doloris erit.

Nec tamē aggrediar cladis mala singula nostræ
 Pandere; plus vno singula digna libro;
 Me potius passum semel omnia & omnia dicam,
 (Inquinat hic nostram fabula nulla fidem)
 Nam neque terra mihi, neque lymp̃ha, nec aura
 pepercit:

Aptus eram causis SOSA perire tribus.
 Certavit natura minis, dubiumq̃ reliquit,
 Sæuior aura meis rebus, an vnda foret.
 Vicit Terra duas; Comitum, quæ sola meorum
 Innumero plenum funere litrus habet.
 Mille per infames Sabuli squallentis aceruos
 Offa relicta feris alitibusq̃ iacent.
 Vix mihi ter deni, socijs de mille, supersunt:
 Barbarica periit cetera turba fame.
 Ultima iam cogit penuria carpere dumos,
 Quærereq̃. agrestes per mera tesqua rubos.
 Inuenisse vnam tria post ieiunia glandem,
 Est, Luculle, tuas pæne comesse dapes.
 Nulli etiam fontes, labra nulli arentia riuī,
 Sordida sed mixto recreat vnda luto.
 Quæritis, vnde sit hæc feritas tam barbara ter-
 ræ?

Imbuitur gentis moribus illa suæ.
 Credite; dirorum gens est minus aspera fratrum,
 Quos fouet in Siculo Trinacris Aetna specu.
 Tutior intrarem Getulas nauita Syrtes,
 Massylæ peterem tutior antra lææ;
 Littora quàm tetigi fallacis inhospita gentis,
 Nullus vbi sceleris perfidiæq̃. timor.
 Forsan, & hoc aliqui cupient ediscere, nostram
 Littora quis tulerit casus ad ista ratem?
 Appulimus nō sponte ratem: sed fluctibus actos
 Exposuit tali fracta carina loco.
 Me miserū! quid prima iuuat momenta doloris
 Intempestiuo pingere velle stylo?
 Pingo tamen. Fessus rerum, domitisq̃. superbis
 Auroræ populis, diuitijsq̃. satur,

EPISTOLA VII. 85

Defensaq. DIO; (magnis vbi cladibus Indum
 A metuente meus reppulit arce Socer,)
 Exarsi, patriæ iam dudum tactus amore,
 Deserto Hesperium visere Gange Tagum.
 Hoc socij, hoc optabat idem, cum pignore bino,
 Illa mei consors Eleonora tori.
 Expedior: celsamq. argento diuite puppim,
 Quaq. alia est felix India, merce grauo.
 Nec deerant gemmæ, nec Eöis raptus ab vndis
 Vnio, (dignandum pollice Regionus)
 Vix omnes rostrata (ingens licet omnia posset
 Cetera ferre) suas ferre valebat opes
 Vnda querebatur molem, pertæsa: nec ipsam
 Insoliti patiens ponderis æquor erat.
 Prouehimur pertu tamen; & pede carbasa facto
 Corripiunt iussam per vada salsa fugam.
 Iam procul ex oculis discesserat India nostra
 Et vicina Bonæ luxerat ora spei.
 (Mentior: Ora mihi fuerat dicenda sinistra
 Ominis illa; Spei non erat ora Bonæ.)
 Ecce! nigræ coeunt trepidante sub æthere nubes
 Et rutilum inuoluit nox violenta diem,
 Inde micare feri ruptis è nubibus ignes,
 Et fremere irato murmura rauca polo;
 Euriq. Zephyriq. manus, Boreæq. Noti q.
 Ardua per latum bella mouere salum.
 Ingeminant fluctus, scopulisq. illisa rebellant
 Aequora, & infenso plus furit vnda noto.
 Expauere nouas fridentia vela procellas,
 Et nusquam auditas Tethyos antè minas,
 Iamq. regi indocilis, nō arte, sed impete fertur,
 Per coniuratas territa puppis aquas.
 Tollimur alterno nunc vsque in sidera fluctu;
 Hei mihi! quos mōtes, cū tumet, æquor habet!
 Alterno rapimur nunc vsque in Tartara lapsu;
 Hei mihi! quas valles, cū cadit, æquor habet!
 Tres sine Sole dies, & tres sine fidere noctes,
 Tresq. aliæ noctes, tresq. abiere dies.
Dum

Dum lacerata suos ruperunt vela rudentes,
 Ludibrium ventis vela relicta suis,
 Turbine mox fracti ceciderunt robora mali,
 Exanimemq. ruens abstulit vnda ratem.
 Hic clamare viri, trepidiq. pauescere nautæ,
 Et dubias inter, vota vouere, preces.
 Proijcimus tū quisq. suas, & mergimus vndis
 Quas auidi nuper quæsieramus, opes.
 Fului adeo (quis credat?) honos ibi viluit aurī;
 Nec suus est Onychi, Sardonychiq. valor.
 Fastidita natat spretum inter laspis Achaten,
 Et cum beryllo vile Smaragdus onus.
 Nunquam ita diuitias me spernere posse putarā,
 Mortis vti didici spernere posse metu.
 Euacuata ratis gaza tam diuite tutum
 Sperabat modicis iam fore rebus iter.
 Parcite vel vacuis cælestes puppibus iræ,
 Parcite, nil vltra quod repetatis, habent.
 Quicquid erat, dedimus: Superest, quam cerni-
 tis, vna;
 Effugiat vestras ista carina manus.
 Hæc ego cum lacrimis. Rapit hæc tamen omnia
 ventus;
 Omniaq. hæc, ventis durior, vnda rapit.
 Dū loquor, ingentes agit vndiq. & vndiq. rimas
 Navis, & in medijs fissa dehiscit aquis.
 Hic, neque si calamis vtatur dextera centum,
 Chartaq. vel votis suppetat æqua meis,
 Expediam, miseræ lamenta immania turbæ,
 Aut varium visæ cladis inibo modum.
 Omnia turbantur clamoribus: obruit alter
 Alterum; & auxilio fæmina virq. caret.
 Hauritur rapido pars gurgite naufraga: partem
 Detulit in Libycum paruula cymba solum.
 Triste, licet, fuerit, comitum vidisse meorum
 In numeros illa morte perire greges,
 Euasisse tamen vicina in littora viuos,
 Tristior, hac ipsa morte, medela fuit.

EPISTOLA VII. 87

Nam quibus aura Noti, quibus ira pepercerat
 Exitium inuenti littoris ora tulit. (vndæ,
 Vix emersa cohors tumidis è fluctibus, ægros
 Arenti in sabulo constituere pedes, (bes,
 Cum furua Aethiopum magno ruit agmine pu-
 (Nullum Erebi quoddam nigrius agmen erat)
 Pars iaculis arcuq. ferox; pars horrida fundis;
 Vibrabat quernas pars numerosa fudes.
 Obruimur numero. Tamen arma capeffimus, &
 Possumus, hostiles pellimus arte metus. (qua
 Pellimus. At facilem deserto in littore victum
 Qui mihi, qui socijs suppeditaret ager,
 Nullus erat. Discurro vagus, portumq. requiro:
 Portus in ignoto littore nullus erat.
 Quid iuuat hostiles igitur pepulisse pharetras,
 Si fugiente potest hoste necare fames?
 Aut, quid ab æquoreis iuuat euasisse procellis,
 Arida si torrens enecat ora sitis?
 Enecet ora tamen sitis, & penuria perdat,
 Nam merui. At Socios non meruisse puto;
 Non meruit tædis desponsa iugalibus vxor;
 Et pueri certe non meruere mei.
 Parce fames istis: quibus aura pepercit & vnda,
 Hos orata, mihi perdere parce, fames.
 Dixi ego; sed surdæ. Nihil illa remittere: Nus-
 quam
 Vllus in ingrato littore adesse cibus. (mis.
 Cogimur ergo; datisq. alimenta paciscimur ar-
 (Nunquam alias tanti res fuit emptæ mihi.)
 Hostibus arma damus, quæ sola reliquerat
 æquor;
 Sed tamen accepta tradimus illa fide.
 Omnibus vna viris generosior obstitit vxor,
 Arma viri, ingeminans, arma tenete viri;
 Nulla fides hosti; fraus barbarâ fallit inermes:
 Arma cibos nobis arma retenta dabunt.
 Præpotuit væ sana fames; victiq. cruentis
 Hostibus, accepta tradimus arma fide.

At Ventī rapuere fidem. Gens impia pōst quam
 Discinctum Hesperio viderat ense latus,
 Eluso gaudia metu; nudauit Achiuos,
 Quos personato texerat ore, dolos.
 Iniectaq. manu, nostris modō sēuior armis,
 Pulsatum totis finibus agmen agit,
 Et cunctas auidē spoliato à corpore vestes,
 Inuida quas nondum miserat vnda, rapit.
 Nec mihi, nec socijs trama vlla relicta tegēdis;
 Inde oculos refugit quisq. timetq. suos.
 Vmbrā omnes noctemq. petunt: castusq. subire
 Alterum in alterius non finit ora pudor.
 Abdita se Coniux sabulo defodit in alto,
 Quæq. nequit sabulo condere, crine tegit.
 Ad latus hinc atque hic miserabilis accubat in-
 fans,
 Atq. inopem, plorans, matrē alimenta rogat.
 Quid faceret genetrix? pueros qua pasceret
 esca?
 Ambrosiam, si quā posset habere, daret.
 Pectore si rupto, vel pascere sanguine posset;
 Prodiga materni sanguinis illa foret. (natis:
 Quod super vnicum erat; geminis dedit oscula
 Hæc cibus, hæc inopis fercula matris erant.
 Quis mihi sensus ibi? genitor cū bina viderem
 Pignora iam certa iamq. perire fame!
 Ipsa perinde parens anima defecta cadebat,
 Quamq. ego nō poteram ferre, rogabat opē.
 Ergo, licet mea fracta fame mihi genua labarēt,
 Vix etiam vt plana stare liceret humo,
 Mouerunt me dira tamen lamenta, putarem
 Vt iuuenile meos robur habere pedes.
 Silva procul vasto squallebat opaca vepreto;
 Horrīda, & obstructa, vix adeunda, via.
 Huc feror: & si qua rudis hæreat arbore fætus,
 Si qua vel in sterili, quæro, sit herba solo.
 Nocte, dieq. nemus dū peruagor omne, reporto
 Vix demum, gemini munus agreste pyri.

Lætus

EPISTOLA VII. 89

Lætus & hoc : curro, veluti si læta referrem
 Alcinoi facto plurima poma sinu.

Me miserum ! Cur lenta nimis vestigia fixi ?

Nec properata meos impulit aura gradus ?
 Debueram mollem citus euulsiſſe myricam,

Aut teneram è prima fronde tulisse comam ;
 Forſitan annona vitam producere tali

Fas erat, & paucos fallere fata dies.

Nunc ego dum lætus remeo, tria cerno meorum

Non apportato, funera facta, cibo.

Quartum ego (quo ſine me, gnati, ſine Coniuge
 Coniux

Quo properi ruitis ?) quartum ego funus ero.

Tardum etiam quartum eſt : ſegnem excuſate :
 futurus

Primum egomet funus, ſi licuiſſet, eram.

Talia lamentans, dum littora & æquora teſtor ;

Nudaq. crudeli peſtora plango manu ;

Labor inops animi, tenebrisq. repente coortis

Deſtituunt ſenſus luxq. colorq. meos.

Et geminos patrio ſuperobruo corpore natos :

Pondere credo illos hoc voluiſſe tegi.

Erigor à Socijs. Iterum inde iterumq. relabor ;

Cumq. tribus cæpi terq. quaterq. mori.

Vt ſenſus rediere tamen, vultusq. dolori

Non potuit lacrimas ſuppeditare novas ;

Intuor adſtantes, vt erant ; gemituq. reſpreſſo

Mandata ad ſocios hæc referenda dedi.

Vos ego Soſa meos, ò nomina chara, ſodales,

Quotquot adhuc eſtis, vos ego Soſa precor,

Viuite contenti proprijs, quas Bætica vobis,

Quasq. Tagus patrio flumine veſtat opes,

Neu petite Heſperio peregrinum Nerea velo,

Eoo cupidi cymbam onerare lucro.

Hei mihi ! qui vobis hæc ſuadeo ſerus amicis,

Cur eadem ſuaſi non prior ipſe mihi ?

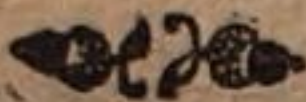
Lætus Vlyſſeo vobiſcum ego gaudia portu

Nunc agerem ; noto gaudia tuta ſinu.

Saltem,

Saltem, ibi pane famem, viliq. leuare polenta
 Sperarem, & liquido pelleretonte sitim. (rē;
 Aut morienti oculos qui claudere posset, habe.
 Quiuē rudi cōpus condere vellet humo.
 Hic, neque littorea moriturus humabor arena;
 Sed rapiunt Afræ corporis ossa tigres.
 Nec me terra sitim lymphæ recreare lacustrī,
 Nec finit inuenta pascere glande famem.
 Iamq. iterū vires, dum scribimus ista, labascunt,
 Destituuntq. ægram brachia lassa manum;
 Et noua diffusis oritur caligo tenebris;
 Scilicet agnatam nuntiat vmbra necem.
 Nil moror: Amissis vna cum coniuge natis,
 Res me nulla iubet viuere, multa mori.
 Vos tamen exsequias absenti soluite Sosæ;
 Istud & in vacua scribite carmen humo.
Ne Sosæ cineres hic quare, nec ossa
viator;
Nā locus hic, Sosæ nil nisi nomen habet.
Cetera Memnoniæ rapuerūt omnia tigres,
Et præ Memnonia tigrīde, saua fames.
Diues opū fuerat, gēmaq. grauatus & auro;
Hinc spoliū terris æquoribusq. fuit.
Nunc illi ex opibus reliquū manet omni-
bus vnum,
Cinibus exemplum possit ut esse suis.

Finis Libri Secundi.

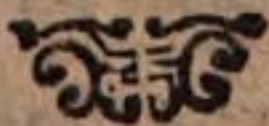

91

PROGRAMMA

Ad B. FRANCISCVM BORGIAM.

QVI partas Proavis opes & Arcas,
Et CERAS & Imagines, & Aulas,
Et quas Sidonio recocta vestes
Fucat Purpura nobilis veneno;
Et quos prodigus alteros parabat
Fortunæ sinus hinc & hinc fauores;
Et mille altera, iufferas cupitis
Quondam cedere PAVPERVM lacernis:
Perge hunc, BORGIA, perge amare morem;
Et præ carmine Nobili Maronis,
Hos amplectere PAVPERIS libelli,
Vultu non nimis abnuente, versus.
Iam mortalibus expeditus aulis,
Calcas sidera; perditasq. gaudes
Tam largè tibi fœnerasse gazas;
Dum spreti DVCIS, vnicus, priores
Pensavit titulos BEATVS, omnes.
O magnum tituli lucrum abdicati!
ILLVSTRIS minus esse credereris
Iam, FRANCISCE; nisi approbante Cælo
ILLVSTRISSIMVS esse desijsses.

HEROVM EPISTOLÆ

LIBER TERTIVS.

De Miscellaneis.

I.

ARGVMENTVM.

A S O T V S hic, profuso per luxum patrimonio, suam porcis pascendis operam locavit. Sed cū ibi ne fures quidem domandæ fami sup- peterent, animum ad paternæ domus fortunas reflexit: memor, quæ rerum copia vel vernulæ ibi abundarent. Patri suas ærumnas describit; &, quondam filius, locum sibi vel inter mercenarios deposcit. Euang. Luc.

FILIVS Prodigus, Patri.

De CALAMITATE famis.

ORDIA R unde meas, Genitor longæue,
querelas,
Illa paternarum vera Charybdis opum?
An tacitus lacrimas, & singultantia fundam
Verba prius? Mixtas his an vtrisque preces?
An potius calamo chartaq. madente, fatebor
Conscius, ex filij probra pudenda mei?
Sed

EPISTOLA I. 93

Sed calamos chartasq. manus cunctata recusat,
 Et meditata fugit scribere verba rubor.
 Scribere dira tamen renuentem cogit egestas,
 Illa rubore meo est fortior, illa manu.
 Scribo PATRI. Titulo iā littera peccat in ipso:
 Inscribenda meo rectius esset HERO.
 Nam quid ego Patrē voco, degener indole? vita
 Hoc mea me genitum patre fuisse negat.
 Fac tamen, agnoscat genitor; res abdicat ipsa,
 Peccatum est, tali dicere Patre satum. (tur:
 Sed peccare iuvat: veniā hæc mea culpa mere-
 Patris enim debes nomen habere pater.
 Solus ego titulo cessabo priore vocari
 Filius: & famuli nomen onusq. feram.
 Hei mihi! cur abij? cur ditia recta reliqui?
 Omnia cum patria mi periere domo.
 Inq. vicem subiere nouæ, mala tristia, plagæ;
 Quas mea me prohibet dissimulare fames.
 Iam ferulæ subducta manus; nucibusq. relictis
 Edomitos ætas apta regebat equos,
 Cū cupij terras, alio de Sole calentes,
 Noscere; materni iam satur orbe soli.
 Instigabat amor; stimulosq. addebat amor
 Degener, ad mores facta, inuenta, meos.
 Sed numos poscebat iter. (Nam diuite Patris
 Asse saginandus venter asotus erat.) (sco:
 Ergo ferox (meminisse pudet) bona patria po-
 Plangebās genitor pectora; posco tamen:
 Acceptoq. amens semisse; lariq. patriq.
 Et fratri, siccis dico valere genis.
 Vt fastidito miser à Genitore recessi,
 Hospitaq. incautos intuli in arua pedes,
 Continuò comites, & pectora ficta, sodales,
 Armarunt oculos ad mea damna suos.
 Aurea mirantur pendere monilia: & ambas
 Vndiq. gemmata luce nitere manus.
 Et Tyrio missas, Serumq. à littore, vestes;
 Quasq. patris dederat gaza, tuentur opes.
 Hæc

Hæc precium fecere mei. Sociæ inde cohortes,
 Et parasitorum, prodiga pompa, greges;
 Hi stipare latus, operam hi præstare togatam:
 Gens ultro in clades officiosa meas.
 Deniq. quicquid agi placuisset, quicquid omitti,
 Unicus ista mihi turba Senatus erat.
 Ergo dies epulis Saliaribus æstuat omnis;
 Continuatq. suas fessa culina dapes.
 Potaq. coguntur peregrino exstinguere luxu
 Non expectatam Cæcuba vina sitim:
 Nec cyathis bibimus, modicisq. infusa culullis;
 Ebria sed totis mergimus ora cadis.
 Luditur interea pereuntibus alea numis;
 Et iacitur rarus Senio, sæpe canis.
 Ne mea damna tamen sentire Canicula cogat,
 Obstat Arionis tinnula chorda lyrae,
 Pectine quæ blando dū plurima personat, omnē
 Auocat à damnis sensū animūq. meis, (fari?
 Inde chori, & choreæ. Pudet, ah pudet, ultima
 Maior etat, fierent cūm reticenda, pudor.
 His primi cessere dies, cessere secundi,
 His studiis alter mensis, & alter ijt.
 Sol duodena suo iam Signa peregerat ortu,
 Bisq. etiam Senas æmula luna vices:
 Nec dum nota mihi violatæ damna crumenæ,
 Nec ioca fortunæ, quæ struerentur, erant:
 Cūm subito ventis defecta carina secundis,
 Restitit in medijs interijtq. vadis.
 Nam, simul exhausti mihi copia vanuit auri,
 Deq. omni reliquum mi fuit asse nihil,
 Mutavit fortuna fidem. Fugere Sodales,
 Et parasitorum deseruere greges;
 Prætereant veteres, oculo nictante, clientes,
 Et semel affari, quem coluere, piget.
 Iam nosci mihi nemo cupit, iam noscere nemo;
 Iam dare promissam nemo rogatus opem.
 Tunc ego, quid fieret postremo deniq. sensi,
 Pœnituit, patria, tunc abijisse domo,

Tunc

EPISTOLA I. 95

Tūc odiſſe choros, & inertia damna choraulas,
 Et procul Orpheas velle fuiſſe cheles.
 Serò nimis ſapere Phryges. Iam rebus adeſis
 Parcere conſilium ſegne; & inane fuit.
 At nondū iſta meæ mala ſūt extrema querelæ;
 Altera me telo fors grauiore ferit.
 Ecce nouæ ſubeunt agitatæ Mænades oestro,
 Vnanimēsque in me, turba pudenda, ruunt.
 Hinc digitos gēmis, hinc colla monilibus orbāt;
 Hinc prædam è Tyiæ vellere veſtis agunt:
 Expulſumque domo, grauibꝰ riſere cachinnis.
 Stultitiæ fuit hæc debita pæna meæ.
 Debita pæna fuit, ſed non fuit vltima: plecti
 Pluribus, vt ſaperem, debuit illa modis.
 Pallida compenſant veteres ieiunia menſas,
 Et macie lenta vindicat ora fames.
 Impraſus traduco diem; ventrique ſoporem,
 Pro veteri cæna, præparat atra Ceres.
 Quid faciam porro? Per compita publica tendam
 Gratuita inſuetas pauper ad æra manus?
 Quique meas rapuere dapes, mendicus ego horū
 Mucida ſemeſque fragmina panis edam?
 Erubuit ſua probra fames. Conſultius illi
 Viſum, apud ignotos eſuriſſe, fuit.
 Omnibus ignaris, damnoſam prodigus urbem
 Deſero, & obſcuri teſta requiro ſoli.
 Deuenio poſt longa fugæ diuortia, ſerus
 Hoſpes, ad antiquæ vile mapale caſæ.
 Hic gelidæ valles; hic, edita culmina, montes;
 Cetera non felix occupat arua ſeges.
 Frondea ſiluarum circum querceta ſuſurrant,
 Et pluit innumera fertile glande nemus.
 Tum miſer audebam, poſita formidine, primam
 Poſcere; iam nulli cognitus hoſpes, opem.
 At mihi, cum Cererē lingua titubante precarer,
 Quam rudia ad tales verba fuere preces?
 Vtique dein' fructum dedit atri villica panis,
 Quam rudia ad tales ora fuere dapes!

Cre-

Credita massa mihi terræ fuit illa subactæ,
 Aut si quid terra nigrius esse solet.
 Sed didicit condire fames sua fercula: mollit
 Corna, grauesq. vetat dentibus esse rubos.
 Et morsu spoliare docet nemora; inq. ferinos
 Irruere, stomacho non renuente, cibos.
 His vbi me sperare fames meliora vetabat,
 Cæpi operam in vili corte locare meam.
 Nec tamen aptus eram, aut validas librare bi-
 pennes,
 Aut ruere impacto putre ligone solum.
 Aut sociale iugum domitis aptare iuuentis,
 Finderet vt putrem vomer ahenus humum.
 Pascua restabant. Ego fortior illa; pedoq.
 Pascua Setigeros in sua ducos fues.
 Quis mihi tunc sensus, socijs si forte viderer
 Talis in immunda stare subulcus hara?
 Ipsa suam quoties hic forma notauerat umbrā,
 Lugubris est umbra territa forma sua.
 Et mea iam nullis onerantur tempora cirrhis;
 Lurida cæsaries, & sine lege coma est. (ro,
 Quosq. humeros torques hamato prefferat au-
 Scortea nunc vili pondere pera premit.
 Et quondam armillis, gemmisq. grauata, colur-
 num
 Circumfert baculum, pōdus agreste, manus.
 Quiq. Rosam calcare prius violamq. solebant
 Aut aliquid Viola mollius, atque Rosa,
 Illuue pleni Saxeta per horrida, perq.
 Aspera coguntur currere tesqua, pedes.
 Calcatis refero vestigia læsa vepretis,
 Et malè vitatis crura notata rubis.
 Tum, nimio vertex Hyperionis vritur æstu,
 Aut madidum lapso torpet ab imbre caput.
 Viq. fatigati gemuere laboribus artus,
 Et saturum è pastu depulit umbra gregem,
 Triste cubile parat lassis humus obuia mēbris,
 Limacra ieiunus corripit ora sopor.

Hic verò, ipsa famē mihi somnia noctis acerbāt,
 Fingere præsentes, nec dare, sueta cibos
 Sæpe sinu, tostæ depromere frustra farinæ,
 Atque anidē impresso mandere dente iubent;
 Sæpe pyrū videor prono mihi poscere morso,
 Quærereq̃, amissam, vel reperire, nucem:
 At saturum hac fingunt dape dum mihi somnia
 ventrem,

Deliciasq̃. breues dentibus vmbra facit,
 Excitor infelix, epulisq̃, fugacibus inesto,
 Veraq̃. nocturna de dape frustra peto:
 Nulla nucū species, mensæ pyra nulla secundat
 Mobilis illuso fugit ab ore Ceres.
 Improba nox, dapibus miserum quid inanibus
 implet!

Non satis ærumnis lux erat ipsa meis?
 Dū queror, ecce, dies radijs properatibus vrget
 In sua consuetos ducere rura greges,
 Surgo, manūq̃. pedo, peramq̃. accōmodo collo;
 Notaq̃. cum Socia rura reuiso fame.
 Actus ibi sine pane dies; in prandia glandem,
 Et lecta in cænam de vepre mora, parat.
 Mox eadem cum nocte fames; eademq̃. perēnis
 Siue oriente die, siue cadente, redit.

Ah, quoties vili desidero furfure pasci?
 Sed neque de vili furfure pastus adest.
 Ergonē, quæ gregibus præbētur pabula brutis,
 Non eadem esuriens pabula pastor habet?
 Non habet. Utq̃. habeat; voti miserabilis escas
 Quis dignas lacrimis omnibus esse neget?
 Verum ego iā tantis vota irrita perdo querelis:
 Dura vel ad siliquas sit mihi terra suas.

Interea patria, memini, quàm largus in aula
 Mendicis pateat seruitijsq̃. penus.
 Victus ibi, atque ingens operas annona sagina
 Et mediastinos copia panis alit,
 Fastiditq̃. satur plebeiam verna polentam,
 Nec spatium venter, quò sua condatur, habet.

At peregrina meas tenuant ieiunia vires;
 Inq. dies cogit fata timere fames. (illos,
 Quid moror ergo amens, nondumq. reuertor ad
 Quos malè deserui, patre querente, lares?
 Ire iuuat; iuuat. Ite pedes. Patria illa, meusq.
 (Ah, meus!) est, ad quem vos iuuat, ire pater.
 Vtraq. caesa moram iubet omnem abrumper.
 urgo,

Et patriam, & patriæ visere pergo patrem.
 Non feret ille meos macie pallefcere vultus,
 Nudaq. brumali membra pauere gelu.
 Forfitan, & lacrimis manantibus ora rigabit,
 Viderit ærumnæ cum simulacra meæ;
 Occurretq. libens; & victus amore paterno,
 Coget in amplexus me prior ire suos.
 Nolo tamen NATI veteri me nomine dicat:
 Excidit à nati conditione Nepos.
 Sed famuli tantum, vel Serui nomine dicar:
 Dummodo sim PATRIS, quidlibet esse volo.

II.

ARGVMENTVM.

PETRVS, è spelunca, in qua se-
 se amarissimè deflebat, ad B. Vir-
 ginem scribit: & lacrimans, de
 scelere confessus, Matris patrocini-
 um apud offensum Filium, pre-
 catur. Euangel.

PETRVS Pænicens,
 B. Virgini.

De

De CHRISTO, ter negato.

Accipe VIRGO, mei Genetrix dilecta Ma-
gistri,

Mittitur è latebris quæ tibi charta meis.
Illam oculo dignare pro; licet impius auctor
Miseriti auctoris nil habet illa sui. (re,

Quid velit, expectas, quidq. oret epistola? Per-

Quam prope sola mihi tu potes, orat opem.
Mater es, affer opem: læsi tua pignora, læsi:

Auxilio Matris tam graue crimen eget.
Culpa fuit lacrimis si digna perennibus vlla,

Dilueret totis quam neque Nilus aquis;
Illa fuit, fuit illa, mea (nihil abnuo) linguæ,

Illa fuit linguæ culpa pudenda meæ.
Hæc lacrimas, hæc poscit aquas. Satis esse nec
Istri,

Nec satis immensæ Tethyos vnda potes.
Nō potes esse satis, scio non potes! indiget omni

Quæq. fuit, quæq. est, quæq. erit, auctor, aqua.
Qualis, ais, tua culpa fuit? pudor impedit illam

Prodere, Sed pudeat prodere, Culpa fuit.
Sit mihi, ter dixisse, satis. Quid sæpius vrges

Dicere; lingua nocens fiat vt vna quater?
Tu tamen, vt crimen, quod prodere lingua re-
cusat,

Noueris; inuitam scribere cogo manum.
Cogo. Repugnat enim manus ipsa, timetq. fate-

Sed quāuis renuat scribere, cogo tamen. (ri,
Hei mihi! quis mentē rapuit timor? Ille magistr-

Quondam indiuiduus nocte dieq. comes,
Præuia qui sueram celeri vestigia passu

Ante alios (animo nil trepidante) sequi,
Sive per apricos, excelsa cacumina, montes,

Sive humile in planis vallibus esset iter,
Qui simul audaces, ipso duce, figere gressus

In liquidis memini me didicisse vadis:

Pollicitus medios incurrere nuper in enses,
 Obuiaq. impavidum mittere in arma caput;
 Ille ego nunc (miserū!) profugus iurata reliqui
 Agmina: Sunt domini prodita castra mei.
 Nox erat, & plenā tremula face DELIA bigam
 Cæperat in medijs cæli agitare plagis;
 Corpora nos mæsti virides abiecta per herbas
 Sternimus: irrepit lentus in ossa sopor.
 Ter conatus eram languentia tollere cælo
 Lumina; ter vigiles prefferat umbra genas.
 Audiri interea fragor & crebrescere; circaq.
 Omnia nocturno plena sonare metu.
 Excitior somno. Circū, arma viriq., facesq.,
 Et bellum; & bello tristius omen erat:
 Ipse ibi se Iudas ante arma virosq. ferebat:
 Quid, miser, hoc, Iuda, clamo, quid agmē aget?
 Ille nihil contra; sed pallidus occupat ambas
 In diuina (scelus!) mittere colla manus.
 Osculaq. impingit cælestibus impia malis,
 Et trepido sæuum murmure dicit Ave.
 Inde alij super atque alij feriuntq. trahuntq.
 Vnanimis captum, turba rebellis, herum.
 Hic ego, nescio quò, per & auia & inuia lapsus
 Indecorem vano tento pauore fugam.
 Et veniam fuga fortè aliquā meruisset. At illud,
 Quòd redij, crimen, quàm fuga, maius habet.
 Nam redij pulsa, vt licuit, formidine; & hostes,
 Non observatus, quā præiere, sequor. (lo:
 Sed procul, hen! lōgo procul insequor interval-
 Quosq. petunt illi, clam peto & ipse, lares.
 Debueram Scyllæ porius, vel inhospita Thracū
 Testa, vel Hircanæ lustra subisse feræ!
 Ac, nisi læua mihi mens illa nocte fuisset,
 Abditus in fætæ tigridis antra forem.
 Nā domus illa mihi crudelior omnibus antris,
 Sænior & lustris omnibus, vna fuit.
 Nix ingressus eram; video atria feruere turbis;
 Et media structos nocte calere focos.

EPISTOLA II. 101

Affocior; gelidoq. repello à corpore frigus:

Sed maiora meæ frigora mentis erant.

Portè puella foco digressum vt viderat; hic est,

Certe, ait, hic IESV est de grege miles, hic est.

Falleris, exclamo, malè; falleris improba. Numquam

Vllo ego sub IESV me meruisse scio.

Sic ego. Sic alius lateri vicinior: Audax,

Tun', ait, istius te comitem esse negas?

Esse nego, dixi; verbum ò lacrimabile! dixi.

Et stupuit gemino territa lingua probro.

At satis est iam, lingua tace; caue lingua, ter esse

Perfida: Crimen erit iuge, fuisse semel.

Frustra ego. Voluor adhuc, scelerumq. per vltima longè

Ad stygium præceps vsque barathron agor.

Eccel ruunt alij diuersa parte; probantq.

Testibus vnum omnes pluribus, esse reum.

Ille, timor te prodit, ait. Galileus es, alter

Inquit, & ex illo te grege lingua facit.

Rursum alius; medijs errâtem in collibus hor

Vidi ego te, IESVM cùm caperemus, ait:

Excusare nequis: plus teste grauaris ab vno:

Res habet hic nullum dissimulata locum.

Quid facerè? demens per sidera cōscia, nusquā,

Nusquam oculis visum, iuro, fuisse meis.

Atque adeò vindex, inquā, mihi terra dehiscat,

Inq. meum recidat fulminis ira caput.

Pluraque periurus (pudor est meminisse) furebam:

Spretaq. casuri est fulminis ira mihi.

Sic ego, quem vini sobolem laudare Tonantis

Ausus de Socijs omnibus vnuseram,

Iam neque dignabar mortalē agnoscere, cuius

Credarer extrema parte fuisse comes.

Tertia finieram stolidæ periuria linguae,

Et mea ter fuerat iam temerata fides,

Cùm cristatus adest, cortemq. exsuscitat, ales;
 Finitimumq. iugis nuntiat esse diem;
 Tunc oculis depulsa meis caligo, patratum
 Exhibuit, frustra nocte regente, scelus.
 Et subiere ægram, sed ferò, oracula mentem
 Edita quæ domini voce fuere mei:
 Excubias dum lucis auem cantare secundas
 Audieris, ter me, Petre, negabis, ait.
 Ast ego; passurum me (magna & vana locutus)
 Mille prius plagas spondeo, mille neces.
 Spondeo: sed galli didici Thraso denique cantu
 Vera nimis domini verba fuisse mei.
 Nam neque mille neces, neque plagas mille mi-
 natus,
 Intenta ferri cuspide, miles erat:
 Sed, trepidum, verbo me fæmina debilis vno
 Impulit ignava vertere terga fuga.
 Quis mea tunc, (Superi!) rapuit præcordia
 sensus?
 Nusquam erat exsanguis viuis in osse calor:
 Protinus egredior; lunamq. perosus, & astra
 Vito; mei testes quos pudet esse probri.
 Et vagus, inuentæ subeo spelæa cavernæ:
 Viuis ibi tumulto non, reuente tegor.
 Hic lacrimis maduisse iuuat; iuuat ora perenni
 Flumine, & infames vsque rigare genas.
 Hic cæli solisq. expers, damnabo tenebris;
 Lumina; & æterna membra domabo fame.
 Quæq. ter errauit, pænas dabit improba mille,
 Milleq. cum dederit improba, mille dabit.
 Hic vlulans, gemitu suspiria mixta ciebo,
 Et feriam cruda pectora dura manu.
 At matutino cum cantus ab alite posthac
 Obstrepet, in promptu lacrima maior erit;
 Donec ab assiduus exesa liquoribus ora
 Permutent oculos perpete nocte suos.
 Fabula Graiorum fuerit, Sypyleia mater,
 Saxea quam nimius vertit in ora dolor:

EPISTOLA II. 103

At Solymis ego vera dabo documenta; perenni
 In lacrimas verti posse dolore petram.
 Interea, pia Mater, opem, quam flagito, præsta,
 Et veniam à nato quam rogo posce tuo.
 Hoc precibus dabit ille tuis: neq. vota parentis
 Irrita abire suæ filius vlla sinet.
 Ipse genu prensare velim, pronusq. verendos
 Terrarum dominos accidere ante pedes:
 Sed prohibet pro dire pudor; diuinâq. coram
 Vsurpare oculis fontibus ora, vetat.
 Adde, quod accessum mihi circumfusa negaret
 Impia lictorum carnificumq. cohors.
 Nam talis rabies agit illam & tanta cohortem,
 Quanta nec Armenias incitat ira feras.
 Incubuerè sacris pugnorum pondera malis,
 Oraq. sacrilegas sustinuerè manus.
 Illa eadem sputis, & olentis pure salinæ
 Oblita, vix formæ signa prioris habent.
 Fluxa coma est, lacerisq. caput lugubre capillis
 Squallet, & euulsis barba soluta pilis.
 Infinita vomunt spurcæ conuitia linguæ,
 In patrijs Erebi scommata nata focis.
 Ipse tamen muto stat ibi patientior Agno,
 Ignarus populi de feritate queri.
 Hac facie poterat rabiem exarmare Leonum;
 Hac poterat Pardos, hac domitare Tigres.
 Hac quoq. dum ruerem grauiâ in periuria præ-
 ceps,
 Hac, inquam, intuitus me simul ille fuit,
 Amisere suas periuriæ territa vires,
 Et vetuit linguam dicere plura dolor.
 Saxea quin etiam rupit præcordia; versaq.
 Indole, de petra currere iussit aquam.
 Currere iussit aqua: neq. desinet illa. Madebunt
 Hac oculi semper, donec erunt oculi.
 Quondam etiam, sculparuè, licet, pingaruè, ma-
 debunt.

Ora mihi: & lacrimis semper IMAGO fuer.

III.

ARGVMENTVM.

A L I P I V S adolescens, in amphithearum à socijs pertractus, oculis aliquamdiu fortiter clausis assederat: sed repentino clamore concussus, cum suspexisset, furorem hausit; quo deinde ad spectacula per se ipse ruebat. Resipiscens, hisce litteris suum periculum apud Augustinum deplorat. Confess. S. August. lib. 6. cap. 8.

A L I P I V S resipiscens,
A V G V S T I N O.

De PROFANIS Spectaculis.

PArs animæ, Augustine, meæ; Patieris ut
aures

Pauxillum obtundat nostra querela tuas?
Non aliena querar. Sed ego, te iudice, solus
Et reus, ipse meæ litis, & actor ero.
Me miserum! quæ causa duos violenta sodales
Tam procul & terris, & procul egit aquis?
Te libycus rigua delectat Bagrada ripa,
Spectat ubi Tyriam Punica Byrsa domum.
At mea me patrio rapuerunt Carbasia porta,
Et tulit in Latium ventus & vnda solam,
Tibris

EPISTOLA III. 105

Tibris vbi infuso dominos Aniene Quirites
 Alluit, & Septem est edita Roma iugis.
 Hei mihi! cur sine te Tarpēia culmina vidi?
 Indignit ductu nostra iuuenta tuo.
 In Sicula poteram diuerrere tutius Aetna;
 Non ibi sœua magis lustra Cyclopi erant.
 Et nocuisse minus potuissent littora, Nautas
 Attonitos cantu sueta ligare suo. (nes
 Infidet hic Siren iuga blandior omnia; & om-
 Occupat illecebris infidijsq. vias.
 Nexuit ista mihi laqueos; & nulla timentī
 Damna, suis peperit grandia damna dolis.
 Namq. ego, (qui Circi deceptus amore, peribā,
 Dum rota quadrijugis acta volabat equis.)
 Te reruli renocante pedem; cessiq. monenti;
 Et iussa est oculis meta valere meis.
 At Capitolinos dum rursus obambulo colles,
 Romaniq. tero Martia septa fori,
 Alter ibi incautum, rapuit me turbo. Nec alter
 Augustinus ibi, qui renocaret, erat.
 Agmine densato iuuenum globus obuius ibat,
 Flauia qua surgunt Amphitheatra via..
 Munus ibi populo crudelis Arena parabat,
 Mutua fœdaret quo ferus ora cruor.
 Iam fora concursu plateæq. viæq. calebant:
 Inde frequens plebes, inde ruebat eques.
 Implentur cunei: Podio pars spectat ab imo:
 Pars Caueæ summa de statione videt.
 Hic aliquis nostrum, reliquis audentior; Imus
 Vna omnes, superest dum locus, imus, ait.
 Excipit alter, eo. Mox alter & alter, eamus.
 Atqui ego vobiscum, parcite, nullus eo.
 Ibis enimuero. Neque tu damnabis id vnus
 Quod populo toti munus Arena dabit.
 Non lubet ire: Gerā vobis ego cetera morem &
 Nunc mihi nec lubet illō ire, nec ire licet.
 Rumparis, incet, ibis. Et inter verba minati
 Verbera; luctantem, quō voluere, trahunt.
E 5 Ducite,

Ducite, clamo; pedes si libertate carebunt;
 Nostra sui certè lumina iuris erunt.
 Illicet ingressos, media inter equestria iussit
 Lectius aptato quemque sedere gradu.
 Sedimus. Arrecto Socij in spectacula vultu,
 Hoplomachosq. dari, Pioniraposq., vidēt. (ci:
 Mox, sua quæ pavidò præludat parmula Thre-
 Mox, sua quæ Samnis ventilet arma, notant.
 Hinc Mirmilloni qua retia parte minentur;
 Inde Secutorem qua petat arte Tridens.
 Confusiq. fauent, irascunturq.: Cachinnos
 Plausumq. alternò turba furore ciet.
 At meus interea labor est, diuertere mentem,
 Et matura oculis obdere vela meis.
 Aut intenta libro defigere lumina; & illic
 Seria priscorum voluere facta virum,
 Scripserat Euganeo quæ quondã pota Timauro
 Penna, Antennorij docta ministra Titi.
 Hæc mihi Barchinos Itala inter signa furores
 Rettulit, & luscì Punica bella ducis.
 Et Trebiã, & Latio stagnâtes sanguine Cannas,
 Et Fabij lentas, hoste vagante, moras.
 Hæc oculos tenuit ludo meliore voluptas,
 Et gladiatorum mille mihi instar erat.
 Inde diu nusquam mihi sica furentis Arenæ
 Visa; diu strages obuia nulla mihi.
 Donec ab effuso populus clamore cachinnum
 Sustulit: Hoc Dorylas, hoc Periander habet.
 Tunc mihi quis ceras Ithaci de naue petitas,
 (Opportuna meis auribus arma) daret?
 Tunc egui, tunc nemo dabat. Suspecta tegebam
 Lumina nequicquam: proditus aure fui.
 Illa tegenda fuit. Quia dum reboante theatro
 Vox eadem toties ingeminatur, Habet,
 Insequiturq. fragor: simul omnia visa moueri
 Me circum; inq. suo nemo manere loco:
 Excidit hic oculis constantia. Clausa resigno
 Lumina; visurus, quid noui Arena ferat;

Et video Dorylam (quem pinguior antè Sagina
 Pauerat, ac multus ventre grauarat adeps)
 Extentum recubare solo: dum crassus hianti
 Vulnere manaret, non minor amne, cruor.
 Is populi imbellem renuens orare fauorem,
 Indecorem pressi pollicis odit opem;
 Victoremq. iacens iritat; & ocyus ensen
 Porrecta iuguli mergere parte iubet.
 Nec mora, sæuit atrox repetito vulnere victor,
 Et punctim immerso trajcit ense gulam,
 Triste nefas oculis, dignumq. perennibus vadis
 In mera plaudentis gaudia plebis abit.
 Quid misera de plebe queror? vicinior vrget
 Materies. Probro torqueor ipse meo.
 Nam veluti magnis aucti torrentibus amnes
 Prata per, & nulla per sata lege ruunt,
 Mox solidas quercus, & celsa cacumina pinus,
 Grandiaq. insueto pondere saxa rotant,
 Raptantur fragiles etiam inter magna myricæ,
 Nec seruare locum victa genista potest.
 Sic vbi diffusus per hiantia vulnera, (nunquam
 Ante mihi viso,) bullijt amne cruor,
 Aeneadas rapuit magnos furor: abstulit idem
 Me calor: & magnâ pars ego parua sequor.
 Continuo tædis mihi pectus Erinnyes atris
 Cingere; & arma oculis arma placere meis.
 Claudio repentè libros; & prælia lecta perosus,
 Ad fera, quæ possim cernere, bella ruo.
 Iam Mirmillo placet, cristæq. insignia Piscis;
 Et iactum Gallo rete cauente placet. (so
 Threcibus applaudo prior; & mox pollice ver-
 Pinnirapos, icti cum cecidere, premo.
 Me, gladiatorum genus omne ab origine; No-
 menq.
 Et famam, & vires discere; & arma, iuuat:
 Quas numeret palmas; quot vulnera quisque:
 Merenti
 Quam dederit tardus cuiq. lanista rudem?

Tota dies teritur Cauæ inter, & inter Arenæ
Dedecora: & longam se negat esse dies.
Nam licet edantur spectacula plurima, votū est
Plura dari. Saturum copia nulla facit.
Crescit amor ferri: Cumq̃. auctorata quieuit
Sica; auctoratus gaudia Culter habet.
Diuisere diem Mats, & Diana: suoq̃.
Ille gregi alternas seruat, & illa, vices.
Hinc matutinas Gladiator surripit horas,
Tempora Venator posteriora, mihi.
Quando Cleoneum venabula fixa Leonem
Excipiunt: rabidam quādo machæra Tigrim;
Luctantesq̃. reos immanibus obijcit vrsis,
Aut alios alijs terret Arena feris;
Tunc oculis, tunc ore libet, tunc corpore toto
Indulgere; measq̃. esse putare dapes.
Et iocus est, strages, faciunt quā cornua Tauri,
Dum vacuas iactat vanus in astra pilas:
Empta furore placent; rabidi cum vera bisontes
Prælia, venantum pacta cruore, gerunt.
Nec satis, illa semel spectasse: redire voluptas
Vsq̃. pedes, oculos vsque videre iubet.
Sic, Iuuenū quò turba prius violenta nequibat
Pertrahere, huc, animo sponte ruente, feror.
Adscitasq̃. traho mecum ad spectacula turmas;
Et doceo, exemplo quemq̃. perire meo.
Hei mihi! quā subita mutata libidine mēs est?
Ante, minus sitiens nemo cruoris erat.
Horrot erat, pavidas cū, me spectante, bidentes,
Aut fessos traheret carnificina boues.
Visa Thyestea dape res immanior, olim
Sontibus illatam cernere posse necem,
Nunc, etiam infantes vbi barbara sica trucidat,
Rideo; & innocuum gaudia funus alit. (odi;
Hinc ego me (fateor) primæ memor indolis,
Diffimilemq̃. mei nunc nimis esse pudet.
Tu quoque si videas talem, Augustine; Negabis
de socijs ante fuisse tuis.

EPISTOLA III. 109

Non ego talis eram; dolet, Augustine. Precanti

Parce modò; & nunquam post ego talis ero.

Atque adeò, mecum si Romam nuper ijses,

Talis ego nunquam, credo, futurus eram.

Sed dum lenta tuos illic Carthago moratur,

Implicuitq. meos hic sibi Roma pedes,

Incepere tuas fungi bona fidera partes,

Et faciles lapso supposuere manus.

Meque mihi; & longi post intervalla furoris,

(Quod propè pluris erat) restituere tibi.

Namq. vbi sacrilegæ, soli q. intentus Arenæ,

Nullam operam studijs, queis dederam antè,
dabam,

Fortè quiescenti cuneis in equestribus, illud,

Quod quondam memini te monuisse, subit.

Vt mea, Circensi nimio plus dedita ludo

Ad solitos vellem vertere sensa libros.

Verti ego tum certè; & Piseo à pulvere vultus

Conuerti ad fontes, Aonis vnda, tuos.

Vtq. prius bijuges tua vox vilescere currus

Iussit, ita Hoplomachi nunc iubet arma mihi.

Nec mora, infla sequar. Cauæ execranda fa-
cessat

Fuscina; damnati parmula Threcis eat.

Vana Secutorem tollant spectacula; cesset

Ferro agitare suas fera Diana feras.

Quæ plaudēte prius me fecit Arena, relinqua

Exspectent lacrimas Amphitheatra meas.

Deniq. vos socij, caput horum & causa malorū

Ite, meisq. omnes moribus este procul.

Plus satis est, hæsisse semel. Vestra omnia, quan-

(Heu quantū!) in falso nectare virus habent

Vosq. alij, quos aura meæ vehit æqua iuuentæ,

Hoc Zephyro vestram flante inhibete ratem;

O iuuees. Vbi triste minis furit æquor apertis,

Cautior iratus nauita sulcat aquas

Subtrahit Aeolijs maturè lintea flabris,

Et puppim tota prouidus arte regit.

Hinc

Hinc fragilis vastas, Nereo mirante, per vadas
 In patriæ portum salua carina subit.
 Ast vbi decepto blanditur remige pontus,
 Et Zephyri nullos incutit aura metus,
 Vela volant; clauoq; obdormit rector emisso,
 Mersa perit cæco cymba repente vado.
 Tunc facies mentita maris, tunc illa Fauoni
 Ira, per infidias dissimulata, patet.
 Sera quidem Nautis, qui, subsidente carina,
 Iam coram & scopulos, & vada cæca vident:
 At vobis non sera; quibus licet æquora longè
 Discere; & è nostris vestra cauere malis.

IV.

ARGVMENTVM.

BERNARDVS rebus humanis
 valere iussis, plures è fratribus se-
 cum abducebat: relicto ad patris
 sororisq. solatium, NIVARDO,
 etiamdum puero; cui omnem he-
 reditatem soli obuenturam osten-
 tabat. Puer, questus sibi *terram*, fra-
 tribus *cælum* relinqui, cum Bernar-
 do exoptulat: simul de arcta custo-
 dia, è qua erumpere cogitet, vt
 fratres imitetur, commemorat.
 Sur. in vita S. Bernard. 20. Aug.

NIVARDVS, è Custodia
 paterna, BERNARDO
 fratri germano.

EPISTOLA IV. III

De DESIDERO imitandi.

CVia sit hæc, lacrimis insignis, epistola, quæ-
ris?

Inq. tuas à quo venerit illa, manus?
Est calamo, Bernarde, tuiperarata Niuardi;
Et tibi de patria, clam patre, missa domo.
Clam patre. Nam vigiles senis (vt timet om-
nia) vultus

Vix mea, quicquid agam, fallere cura potest.
Ille meos servat suspensio lumine nutus:

Nec studio servat cauta minore soror: (ter
Atq. ego ne fratres sequar æmulus, altera & al-
Excubijs obstant fœmina, virq. suis.

Non odio, sed amore, nocent: vnoq. relinqui,
Post quàm omnes alij deseruere, timent.

Sæpe suos genitor, cano mihi vertice crines
Exprobrat, & Pylia tempora fœta niues:
Et tremulos artus, & genua labantia monstrat,
Et quicquid senium triste coloris habet.

Hæc per, ait, quæcūq. precor, miserere relictis;
Nec, mihi quod reliquum est de patre, tolle
mihi.

Sex modò mi fuerant, felicia pignora, nati:
Vix hodie nomen restat inane patris.

Ac, nisi tu numeri pars manseris vltima tanti,
Cras, patre de toto, nil mihi patris erit.

Si tamen vsq. adeò fraterna per omnia, certū est
Ire tibi, & patrijs tam procul esse plagis;

Ne propera; super alter adhuc est mensus, &
alter,

Alter vix imò atque altera forte dies,
Cum mea tu solito curabis funera luctu,
Et super iniecta contumulabis humo;
Tum propera, quacumq. voles, nullo obice; tu-
tamq.

Ipsa tibi capito per patris ossa fugam;

Nulla

Nulla ego voce querar: calcato impunè sepultū:
Exiguum intererit, pectus an ora premas.

Ignoscetur & hoc, Oculis vbi fortè paternis
Insultare tuos senserit vna pedes,

Quicquid erit, patiar: Spiranti animāq. trahenat
Dum prius hanc operam gratificare Seni.

Has vbi mille preces, & mille mouere querelas
Desijt: has pergit mille mouere Soror.

I, licet, i, pertæse tuos: fuge dure, Parentis
Ora, filex: Oculis est grauis ille tuis.

Et grauior fortasse Soror. Cognata relinque
Limina; ad ignotæ littora gentis abii

Longa vbi te generis capiant obliuia nostri;
Sitq. Soror, lacrimis nulla molesta suis.

Si tamen vlla pij superest tibi gutta liquoris,
Admittitq. breues auris athena preces,

Te Soror, hanc per ego oro fugam, quam præ-
cipis, vnam.

Me patremq. tua lædere parce fuga. (ambo;
Lædimur ambo: parum est; ab eadem occidimur
Vna ea funeribus caussa duobus erit.

Scilicet in fratres pius vt semel esse pateris;

Impius, in patrem, meque, bis esse voles?

Quin agis, & mihi te patriq. Niuarde, reseruast?

Hac potes, hac vna, bis pius esse, mora. (stæ

Te penes omnis erit, generisq. domusq. vetu-

Gloria: te patrius verna cliensq. colet.

Solus & hæc (viden' inquit) & hæc opulentus
habebis;

Nec minuet census æmula turba tuos. (res,
Fratre cares; certusq. domus non pauperis he-

Quæ bona sufficerent pluribua, vnus habes.

Finge, alium iam iamq. domo fugisse! rediret

Quilibet ad tantas, non reuocatus, opes.

Tu prece, tu lacrimis locuplete retētus in aula,

Diffugere ex aula tam locuplete paras?

Nēpe Soror merui! Merui fortasse, quid vrget?

Aio, tuum certè non meruisse patrem.

Talia

EPISTOLA IV. 113

Talia vociferans, passis soror ægra capillis,
 Vngue fero frõtem sauciat, vngue genam.
 Quæris in hac quid festus agam, Bernarde, pro-
 cella?

Num lacrimata meam subruat vnda ratem?
 Iactor adhuc, medio veluti cum nauita ponto
 Per coniuratas velificatur aquas:

Et procul à portu, quem vos germana tenetis
 Pectora, maturam postulo frater opem.

Maturate: videt scopulos mea cymba, tremittq̃.

Et Pelagi Syrtes, & vada cæca timet. (pimz
 Vix scio, quâ pavidam liceat modo flectere pup-

Quidq̃ miser fugiam vix scio, quidq̃. petam.

Vos mihi, qui Clara securi in Valle sedetis,

E vestra fieri valle iubete Pharon,

Et proferte citam de claro lampada portu,

Vt mea monstratam sentiat vmbra facem.

Vincula tûc obstet adamantina; Dædalaq̃. omnes

Implicitet ambiguo tramite Creta vias;

Quâ dabitur mihi rima, ruâ; patremq̃. sororēq̃.

Effugiens, fratres quâ præiere, sequar.

Hæret adhuc (reminiscor enim) vox illa, supre-
 mum

Qua mihi dixistis turba abitura, vale, (bos

Hæret adhuc. Dû fortè pares vagus interephe-

Mitto pilâ, aut celerē turbine verso trochû,

Aut nuce, nescio quos, aut cursu exerceo ludos

(Qua pueri totos fallimus arte dies)

Hæc ego dum secors, ridenda crepundia, sector, [1683]

Et pueros inter ludere pergo puer,

Seria tum vobis animi, tum seria cæli

Cura, sed excluso fratre minore, fuit.

Iam coniuratum, spretis mortalibus, agmen

Pectora ad æternas transtuleratis opes;

Iam fuga, iam tacito vobis quæsit recessu

Et Nemora, & Claræ gaudia Vallis erant;

Iam genitoris amor, calidasq̃. remiseraat imber,

Fuderat ex oculis quem soror ægra suis:

Iamq̃.

Iamq. dies suberat, qua vos mutare paternos
 Expectata diu iusserat hora lares;
 Tunc ego ter centum Fabios exire putabam;
 Visa nec est numero vestra minore cohors.
 Quid facerem? cecidere manu mihi tela, pilæq.
 Et trochus, & ludi tota palæstra mei. (quæ:
 Et lacrimans, Sine me, Sine me, quo tenditis? In-
 Sanguine de vestro me quoq. sanguis habet.
 Noscite concordē, & fugituri iungite fratrem;
 Appendix vestræ parua cohortis ero.
 Seu petitis vicina iugis siluestribus antra,
 Horrida sint quamvis antra, subibo prior.
 Seu procul Eoos sedem inter quæritis Indos,
 Quærenda est sedes & procul Inda mihi.
 Nil metuo scopulis habitabo colonus in ipsis,
 Seu locus usquam vllis durior est scopulis.
 Quæ vos cumq. domus capiet, domus horrida
 quamvis
 Illa sit, illecebris plena erit illa suis.
 Hæc ego si verbis totidem non omnia dixi,
 Omnia sunt lacrimis pluraq. dicta meis.
 Tum simul iniectis fraterna in brachia palmis
 Distinui vestras sarcina parua manus.
 Ter reiectus ego, ter ego violentior hæsi,
 Terq. novas vires ipsa repulsa dedit.
 Deniq. Guido meus (Guidoni ignoscite) blanda
 Oppugnare meam cæperat arte fidem.
 Nos procul imus, ait, tectisq. Niuarde, paternis
 Cedimus; inq. alio quærimus orbe locum.
 Tecta laremq. tibi, tibi culta relinquimus vni
 Prædia, frugiferi iugera mille soli. (scet
 Vnus habes, quas cernis opes: nihil ista repo-
 Turma: frui toto tu patris asse potes.
 Nos iuuat ire; Vale; manuumque hæc vincla re-
 mitte:
 Arctius his patris stringere colla licet.
 Hæc iterumq. iterumq. meus dū Guido canebat,
 Plus solito, blanda voce disertus erat.

EPISTOLA IV. 115

His puerum speret quis posse resistere donis,
 Sæpe solent visæ quem superare Nuces?
 Me nequiere tamē nec sparsa papauere verba,
 Nec promissarum fallere fucus opum.
 Nam mihi, nescio quis tacitè nouus omnia labi
 Membra per; & subitus tota per ossa calor,
 Et nusquam in puero puer esse; sed omnia miro
 Versa modo, in sensus mecum abiere novos.
 Egregium, exclamo, donū & memorabile! vobis
 Aurea seruentur sidera, Terra mihi?
 Et mihi, sēsus inest. Quid inanibus æra lupinis,
 Quid Cæli à Cæno differat aula, scio.
 Terrā habeant quicūq. sibi: mihi sidera seruent:
 Plus satis, hoc solo mi dabit asse pater.
 Omnia quin etiam vos cetera tollite: sola
 Hac fieri vobis parte iubete parem.
 Sic ego vociferans, dū fratris inhæreo palmis,
 Visus eram vestræ iam comes ire viæ.
 At mea tum nullā metuentia brachia fraudem
 Auulsit vestro vis inopina sinu:
 Inuitumq. patri puerum, fratremq. sorori
 Rettulit. Hic clausas seruat vierq. fores.
 Interea castris procul arceor; ardua pugnat
 Maior vbi nostræ pars, meliorq. domus;
 Et cælū precibus, lacrimisq. perennibus vrget,
 Vimq. audita Deo cælitibusq. facit.
 Felices! quos arma tegunt adamantina, quando
 Iusta triumphanda cum fuge bella gerunt.
 Surgite concordēs, & me quoq. iungite. Discam
 Vt pia cognato cum grege signa sequi.
 Tuq. prior, fratrum si cetera turba moretur,
 Tu, Bernarde, tuam mi prior affer opem.
 Exorare Senem blando potes ore parentem;
 Non rennente pias audiet aure preces.
 Fac tamen ille preces vt ferreus abnuat; ille
 Vincetur lacrimis, fratre iuuante, meis. (bo, (bd)
 Finge nec his flecti: quid agam, Bernarde? Doce-
 Et patre tunc aliquid charius esse mihi.

ARGV.

V.

ARGVMENTVM.

THOMAS Aquinas fratrum infidijs exceptus, in arce custodiebatur. Vbi impuratam Sirenem cum effugere nequiret; correpto titione, quem focus suffecerat, fortiter abegit. Pugnam hic omnem Alberto Doctori suo renarrat; adolescentibus cunctis æmulandam. Sur. Vita S. Thom. 7. Mart.

THOMAS Aquinas, è Carcere,
ALBERTO Magno.

De SVA pro Castitate Pugna.

Vinctus, in obscuro fraterni carceris antro,
Exaro captiva paucula verba manu,
Plura velim: sed dura metu custodia terret;
Vix etiam ista finit scribere pauca locus.
Nam mea qui curat Lynceas ad ostia custos,
Non exorandas obserat ære fores.
Omnia tuta timet. Sed enim, quæ crimina, tali
Reddiderint dignum carcere, nosse cupis?
Accipe. Calcatis ego iam mortalibus, ibam
Subdere diuino libera colla iugo:
Inscia mater erat. (Nec enim, si gnara fuisset,
Magna erat inceptis fulcra darura meis.)
At

EPISTOLA V. 117

At mihi Parthenope, mihi tunc Sebethidos undæ
 Hospita mutatam ripa dedere domum.
 Hic ego tiro nouis affuescere legibus; & qua
 Sacra mihi præiit turba, meare via.
 Donec ad Aonios, Musarum gaudia, colles
 Mittor, ubi doctis Sequana ludit aquis:
 Inde Alberte, tuo studia ad sublimia ductu
 Facturus properos (spes erat ista) gradus.
 Ecce tibi! patrio temerè vicinus Aquino,
 Non expectatas labor in insidias.
 Vis armata viam stricto occupat ense; minisq.
 Inde duos comitum pellit, & inde duos.
 Solus ego, iniectis vepreta per inuia vinclis,
 Abstrahor, à Socijs præda relicta meis.
 Abstrahor: & valido circumdatus aggere, cæpta,
 Qua tecum optaram, viuere lege vetor.
 Obstet amore parens, vteriq. molesta labores
 Exprobrat; & lactis meminisse iubet.
 Accedunt geminæ, lacrima pugnante, sorores:
 Spemq. suam, querulo carmine, remq. vocât,
 Ariete maiori quatunt mea moenia fratres;
 Et noua, nescio quo, bella furore mouent.
 Duro tamē, matremq. puer fratresq. triumphos
 Blanda q. vim nullam tela sororis habent.
 Ergo nihil metuens, porro fore lenia duxi
 Vincula: nec durus iam mihi carcer erat:
 Cum subito crepuere meæ (quas indita more
 Fecerat insueto clauis hiare) fores:
 Ingreditur (superi, terris auertite monstrum!)
 Ingreditur, stygio fœmina digna lacu:
 Thaidis illa Soror, vel Thaide nequior; ausa
 Ferre Dionæas in mea damna faces.
 Terreor aspectu; Venerisq. à nepte reuulsus,
 Suppetias hominum cælituumq. voco.
 Defuit humanus capto fauor omnis: & omnem
 Hinc locus, hinc custos ferre negauit opem.
 Illa ter, illa quater pede calcitrante repulsa,
 Reppulit; iratum terq. quaterq. pedem.

Sæpe suas, & sæpe, manus inferre paranti;
 Sæpius iniectas ipse repello manus. (nys
 Quid misero restaret adhuc? Animabat Erin.
 Impia Tartaream perpete folle pyram.
 Sæuibatq. calor. Fuga nusquam erat vlla; nec vs.
 Tam validas contra tuta latebra faces. (quã
 Aemula Nicetæ tentassent vulnera dentes,
 Si sperata pari vulnere palma foret.
 Nuda volutassent lacerantibus ossa vepres;
 Area Nursinos si daret vlla vepres.
 Si, Bernarde, tuas cælo glaciante paludes,
 Aut, Francisce, niues fas habuisse tuas;
 Tecum ego frigentes voluissem nudus in vndas
 Nudus in hibernas tecum ego abire niues.
 Aut ieram præceps de caligante fenestra,
 Si daret in præceps vlla fenestra viam.
 Nunc vbi nulla fuit dictarum copia rerum:
 Siqua mea capiam tela, requiro, manu: (sis;
 Quæro; sed omnis abest, qui cominus arceat en-
 Qui procul insidias arceat, arcus abest.
 Saltem aderunt, dixi, Silicis mihi fragmina du-
 ræ. (lex.
 Quæro manu Silicem: Nusquam erat vlla si.
 Torris adhuc, moriente foco, restabat. Is, hasta
 Et lapis, & gladius, tunc mihi, & arcus erat.
 Corripio: tædæq. hostem fumante laceffo:
 Totaq. cum sparsis crinibus ora cremo.
 Non tulit hæc calamifera Venus: sed Mænados
 instar
 Summa per, incerto, fugit & ima, gradu,
 Non expectata face territa. Liber ego illa
 Peste, citas verso cardine claudo fores.
 Detersoq. oris sudore; Supinus ad astra,
 Incolumes Superum munere, tendo manus.
 Tum subitus defecta mihi per lumina fundi
 Semnus, & illabi lenis in ossa quies.
 Ecce fatigantes visæ discedere nubes;
 In gremio in medijs nubibus esse puer.

EPISTOLA V. 119

Is propere cælo descendere iamq̃. propinquus,
 Ante meos nutu stare fauente pedes.

Nunquam obiecta mihi species formosior vlla;
 Nec facies oculis blandior vlla meis. (nis;

Candida vestis erat: croceis coma pendula cins
 Frons, radij; stellæ, lumina; vultus, ebur.

Fascia cingebat latus aurea; cuius adunca
 Fibula, celati pars adamantis erat.

Hanc vbi cælestis lateri detraxit ephebus;
 Immortale, mihi, donum, ait, istud habe.

Cingulaq̃. ambitis circumdedit aurea lumbis.
 Nec visum Zonæ pondus inane fuit.

Omnis enim flagrante calor de corpore cessit;
 Conualuitq̃. nouo tacta medulla gelu.

Excitor; atq̃. oculis otheo vigilantibus omnem,
 Prefferat aligeri quem modo planta, locum.

Hei mihi! Nullus adest oculis vigilatibus Ales;
 Quodq̃. datū est somni tēpore, munus abest.

Sed patiar, donata mihi si fascia desit;
 Munera dum maneant interiora mihi.

Et mansura reor. Nec enim donantis Ephebi
 Dicta volent pactam fallere verba fidem.

VI.

ARGVMENTVM.

CAROLVS V. exemplo memo-
 rabili, Imperium abdicarat, vt re-
 liquam vitam in Dei obsequijs tra-
 duceret. Qua de re ad Franc. Bor-
 giam scribit: laudatq̃. eius confi-
 lium, quo & ipse iam antea curis
 mortalibus renuntiarat. Historia
 Suri;

CAROLVS V. Cæsar,
FRANCISCO
Borgia.

De ABDICATO Imperio.

CAROLVS ille, suos qui fulmina nuper
in hostes
Suerat, & in Cines spargere dona suos,
Tam solitas Regni discedere pectore curas;
Sceptraq. pertæsa iussit eburna mano;
Et Martem positis inglorius exiit armis;
Calcatasq. inter viuit egenus opes:
Et fastiditis nudatus honoribus, Aulam
Damnata, & angusti septa mapalis amat.
Tam subitam rerum faciem, Francisce, mearum
Quæ noua mutarit, discere caussa, cupis?
Illa eadem; quæ caussa fuit tibi nuper, vt Aulæ
Ipse tuæ fugeres tædia, caussa mihi est.
Nam tua, conspecto non dudum funere nostræ
Coniugis informis terruit ora color,
Cum prius illa oculis mortalibus immortalis,
Dignaq. vel superis credita forma foret,
(Talis enim fuerat, qualis cum mala decorus
Inficit alterna candida parte rubor.)
Sed Libitina simul Lethæa decolor vmbra
Aurea funesta contigit ora manu,
Natiuum absterxit generosa à fronte nitorem,
Et veteres texit lurida forma genas.
Pallida mærebant fugiente rubore labella;
Implebantq. duos lumina cassa sinus.
Omnia mortis erant: nec ibi color vllus in illo
Funere quem posses noscere testis, erat.
Tum perhibet, riguisse tibi, Francisce, capillos;
Et tenuisse oculos te, sine voce, tuos;

EPISTOLA VI. 121

Et fragilem formæ ambrosiæ expauisse ruinam;
 Et vanam in magno stemmate fuisse fidem.
 Hæccine, tot proavis illa edita Regibus? illa
 Cæsarei consors est ISABELLA tori? (tur;
 Est illa, est, ISABELLA quidē: sed ut ipsa roge-
 Ipsamet esse illam sese ISABELLA negat.
 Languet adoratū populis caput. Aemula Lunæ
 Lumina, Cimmeria nocte sepulta iacent.
 Frons in honora (meris quondā prætexta Smara-
 Oraq. sunt oculis ipsa timenda suis. (gdis)
 Hen: magnū humanis in rebus inane! Quid vnus
 Vertere mortali suevit in ore dies?
 Hæc ibi voluebas animo, Francisce; fuitq.
 Principium vitæ, mors aliena, tuæ.
 Nam fragiles exosus opes, æterna caducis
 Gaudia cæpisti præposuisse bonis.
 O factum sapiens! o dignum in fonte magistrum
 Inuidia! Ex ipsa viuere morte doces.
 Sint, vtinā, (ò vtinā!) factū qui imitetur, alumni;
 Ipse ego primus eos inter Alumnus ero.
 Ac, nisi tu tantis properasses passibus, ipse
 Auctor ego facti, te prior, huius eram.
 Nam tua, ceu viso REGINA: funere, ceter
 Vultus, & informis terruit ora color;
 Sic, simulacra mei cū vidi ego pallida REGNI,
 Insolito REGNI territus ore fui.
 Quæ facies illi? quæ forma? Colore, nec ipsum
 Exilium pingi deteriore queat.
 Anxia suspensio vigilant duo lumina somno;
 Et latus obuallat ingis vtrumq. Timor.
 Observata premunt pauidæ vestigia CVRAE;
 Et mille Inuidias, insidiasq. trahunt.
 Hæccine, clamabam, species est illa, tot olim
 Regibus (ò votum triste!) cupita procis!
 Quis furor est, hæc Marte sibi deposcere formā?
 Cognita quæ toto Marte fuganda foret!
 Vix mea bis denos ætas impleuerat annos,
 Obuia cum species iam fuit illa mihi,

Et placuit cæcæ (nihil excusabo) inuentæ:
Falsus enim rapuit lumina capta nitor.

Ipsa suos fasces fūco mendace tegebat,
Quodq̃. inerat Sceptro, dissimularat onus.
Et trabeas ostro, & diademata pinxerat auro;
Sternebatq̃. suas flore, rosaq̃. vias;
Circū, hilares RISVS, & amæno GAVDIA
vultu.

Trinaq̃. cū blandis GRATIA picta LOCIS.
Ergo ego riuales ante omnes occupo R.E.
GNVM;

Visaq̃. sunt votis omnia parva meis.
Ah! malè deceptus, formaq̃. illusus inani!
Non decor in REGNO, non color ille fuit
Sed LABOR, & dēso coeūtes agmine, CVRAE;
Et mala, quæ verus plurima Carcer habet.
Barbarus Odyssio ruit, ecce, Gradivus ab Hæ.
Thraciaq̃. in fines intulit arma meos. (mo;
Atque alibi Libyca me classe laceffit Eryx;
Atque alibi armatis Celtica signa minis.
Hinc Italæ traxere manus. hinc perfida Cattus
Instittit excusso bella mouere iugo:
Saxones, ante alios quorum de sanguine vidit
Iure cruentatas concolor ALBIS aquas.
Otia turbabat Rhēni modo ripa, modò Istris
Nec plaga Germanæ conscia pacis erat.
Deniq̃. Lerneam pugnare videbam in Hydram
Visaq̃. de bellis sunt noua bella feri.
Scilicet ex alijs alias diademata semper
Insidias capiti progenere meo.
Hæc mihi ter denos ierant neglecta per annos,
Viuida dum fufus pasce et ossa calor,
Post, oculis tot monstra meis vbi visa fuerant,
Concussere graui territa corda metu,
Abiecitq̃. manus Sceptri graue pondus ebuta;
Et posuit fessum gemmea fecta caput.
Ite procul, dixi, Regniq̃. faceffite curæ;
Atque alios porro sollicitate sinas,

EPISTOLA VI. 123

Me facias formæ huius habet. Poteratis amari,

Tectus adhuc vester dum mihi vultus erat.

Nunc ubi se species nudavit vestra, valetes

Me rapiet formæ nobilioris amor.

Talia dicebam; versoq. ad sidera vultu,

Regna statim iussi res sibi habere suas.

Tectaq. mox socijs turbisq. remota, petiui.

Hic vacuus totos iam mihi sumo dies:

Secessuq. furor; placidæq. intenta quieti

Pectora cognatis ab uo creber aquis.

Nec Martis tunicas, adamantinaq. induor arma;

Qualibus vfa ferox ahrè iudenta fuit:

Sed latus arctatis, amor est, circumdare fortis:

Nudaq. contextis membra ligare pilis.

Et mea nodoso contundere tergora loro,

Donec ab innumero vulnere sanguis eat.

Inde preces, noctisq. bonâ vigil, exigo partem;

Ut veniam culpis impetret umbra meis.

Impetret o vtinâ! Quod enim decepta iuuentæ

Gaudia peccarunt, mæsta senecta luit.

Quanquam ego, cur mæstam queror hanc adeo
 esse senectam,

Quæ toties lacrimis læta sit ipsa fuisse?

Tunc ego mæstus eram, cum REGNI mole pre-
 mebar;

Cum Tyrio ardebam murice, mæstus eram.

Nunc nihil est mæroris, ubi me nulla caduci

Nec bona sollicitant, nec mala vota, boni:

Sed rapiunt animum cælestia; quasq. recondunt

Sidera, mens illas tota requirit opes.

Ite profana tamen, studiumq. hoc ludite, turba,

Sunt oculi vobis ad bona nostra rudes.

At, Francisce, (suas eadem cui sidera gazas

Illecebrasq. meis exhibuere pares.)

Tu studijs gratare meis. Erit, ut tua quondam

Facta secuturos sint habitura DVGES.

Et mea fortè trahent aliquos uestigia REGES.

O quantum hoc voto Regibus opto boni!

VII.

ARGVMENTVM.

CONSTANTINVS M. Romam, nouis pulchrisque operibus quotidie crescentem intuitus; sibi ciuibusque suis gratulatur. The-
saur. Mirabil. Rom.

CONSTANTINVS Imp.
è Cælo, VRBANO VIII.
Pont. Rom.

De VRBE ab ipso exornatâ.

M Axime Tarpeia pater urbis, & Arbitr
orbis,
Cui par terra nihil, par nihil æquor habet;
Seu Vaticano de culmine prospicis; omneq.
Imperio claudis cælum, aperisq., tuq;
Seu placide monstras, vicino e colle Quirinali,
Inconniua tuo peruigil ora gregi;
Aelia seu moles te distinet: vnde Quirites
Prouidus æterna viuere pace iubet;
Seu magis Albana sublimis ab Arce, tueris
Per iuga deductos prodigiosa lacus;
Siue alia de parte, nouis labentia firmas
Legibus; & populos iura fidemq. doces:
Solue graues animi pauxillo tempore curas;
Pōdere quarū ingens pressus anhelet Atlas;
Vt mea, quæ medio stellantis in æthere mundi
Verba, inter superos, dicta fuere, notes
Helle

EPISTOLA VII. 125

Hellespontiacas cū mænia primus ad vndas
Fundassem, à muris, Roma, secunda tuis,
Cælestes petij, portæsus cetera, sedes:

Sic tamen, ut Romæ tangar amore meæ.
Tāgor adhuc; faueoq. tuis VRBANE, meisq.
Ciuibus; & partes tecum ego patris ago.

Fortè Petro stabam Pauloq. propinquior, inter
Alitum innumeros cælituumq. greges

Nuper: ibi, è nostra, studijs concordibus, Aula
Vertere ad Ansonias cæpimus ora plagas.

Præcipuè partes auidi respeximus illas,

Thusca vbi septenis obstrepat vnda iugis.

Attonitus fulgore loci, dum singula lustro,

Alloquor hac Socios demum ego voce meos:

Quas, superi, spectamus opes! quæ templal Vi-
deri

Aut cælum, aut cæli Roma gemella potest.

En Vaticano quæ surgat in aggere moles:

Ardua vicinus sidera terret apex.

Quàm facies Augusta loci? Rubet omnis ab au-
ro,

Et vario pictus lucet Apelle Tholus.

Arte sua pars nulla caret. Latera omnia, gëmæ

Sed precium gemmis forma, laborq. facit.

Hic ego tot numerè licet in penetralibus aras;

Pulchrior ex aris omnibus illa placet,

Quæ mihi de sectis cælestia bella lapillis

Exhibet; aligero bella patrata duce.

En, quātam assurgat volucer diuinus in hastam!

Quàm sua calcatus torqueat ora draco!

Spirat vterq.; suis tamen ille simillimus astris;

Et facie flammis æmulus iste suis.

Ecce iterum Isthmiaco radiantes ære columnas

Quattuor! æternæ molis & artis opus!

Pæne suas Temese vacuauit Graia fodinas;

Lassaq. mittendo tota erat ære Cypros.

Machina si cæli timeat labefacta ruinam,

Impositumq. Atlas ferre recuset onus;

Possit in in hoc moles secura quiescere sacro;
Expleretq. ratas iussa columna vices.

Quattuor hic Phrygio lucētes marmore Cella;
Et totidem cellis signa reposita suis.

Inde pluit madidi diuino sanguine VULTVS,
Inde rubet sacro LANCEA fixa sinu.

Hinc Helenæ simulacra tua CRUCE, Christe,
triumphant:

Andræ monstrant hinc simulacra suam.
Sed quali cælara manu? Myrmecide dignus
Quisq. suo; dignus quisq. Bayæ labor.

Hic iterum argenti video grane pōdus, & auri;
Hic iterum bimari fusa metalla foco.

Hic mera (quid numero!) mera sunt miracula.
Posset

Omnibus hæc superis vna sat esse domus.
Iam Laterana suis vicina Palatia templis,
Quam faciem, & quantæ Religionis habent?
Nosco situm. Hic structis fuerat mihi sanguine
thermis

Abstersura meam turba Quirina luem.
Mutauit Siluester opem: morbiq. peritus
Balnea de sacris hic mihi fecit aqua.
Hic, memini, hic locus est. Sed quam mutatus
ab illo?

Antè, rudis fuerant ista sacella lapis.
Diuite nunc radiant laquearia fulua metallo;
Et preciosa locus marmora totus habet.
Hic ambit niueo vacuum Paros ac agyros:
Hic Nomas impositum purpura fulcit onus.
Hic habet Eðam medium penetrale Syenen,
Quodq. laboratum Synade marmor erat.
Ipsa superbit humus: Seq. hic miratur Ophites;
Et pede calcari pæne recusat Onyx.
Ecce! pauimentum non vno Sole relucet:
Perq. Asarota piæ sacra vagantur Apes! (igni.
Fallor! an VRBANI mihi sunt ea symbola Mæ
Sunt certe; VRBANI sunt ea signa mei,

EPISTOLA VII. 127

Ille mēæ solus cunabula prima salutis,
 Et totam hāc gemmis talibus ornari humum.
 Principe iam locuples VRBANO Roma vocari
 Incipe. Me quondam Principe pauper eras.
 Talia cælituum memorabam adstante Senatu;
 Curiaq. in laudes tota ijs illa tuas.

Atque aliquis, Molem, viden' hanc? ait. Aelia
 quondam est:

Maius ab VRBANO nunc ea nomen habet.
 Hanc circum & vallis, & munijs undiq. fossis;
 Liminaq. ætatis sepsit athena seris.

Omnibus è pinnis Siculum Balista minatur
 Fulmen, & immani murmure tela vomit.

Tarpeia tonuisse Iovem de rupe finamus:
 Hac hodie VRBANVS maior ab arce tonat.
 Quod si iterum B. enno trepident redeunte
 Quirites:

Certus in hac illis arce Camillus erit.
 Sæpe labare suum sensere iuga Aelia pontem,
 Turbida cum Tuscas volueret unda niues;
 Cum Tybris affuetos reuens transire penatibus,

Restagnante nouas quæreret vrbe vias,
 Et pontis super alta ruens fastigia, Pyrrhus
 Fingere et haud vano secla redire metu,
 Et refugos ageret super arua natantia fluctus.
 Naufraga dum medio naret in amne seges.
 Hac Tyberi facies hos vsque remanserat annos;

Nuper ab VRBANO Principe versa fuit.
 Ille nouos atq. superaddidit arcibus arcus,
 Laxauitq. arctas per iuga plura vias.
 Jamq. redux aderat Tuscis e montibus amnis.
 Parturiens plenas & niue, & imbre, minas.
 Tum stagnare suos credebat Martia campos,
 Perq. forum effusos currere Roma lacus:
 Pons etiam, pridem Tyberinæ conscius iræ
 Vasis erat pilis ipse timere suis.

At, propiora rotans iā iamq̃. volumina Tybris
 Rapturus solitis obuia quæque minis,
 Vidit in antiquo Iuga, iam non Aelia, ponte;
 Plura sed VRBANA iam iuga facta manu
 Detinuit, mora nulla, Tybris; placideq̃. subire
 Tam veneranda suas subiuga iussit Aquas.
 Discussoq̃. metu, Romana, dixit, in vrbe
 Nulla meæ posthac signa paludis erunt.
 Indignabar enim, quos fecerat Aelius, arcus;
 Paruus erat lymphis transitus ille meis.
 Nunc alios arcus domini maioris adoro,
 Et nouus VRBANVM disco subire iugum.
 Finierat; plausuq̃. dato, sic cæperat alter:
 En, aqua Flaminia prodigiosa viæ!
 Hic, vbi deductos immisso Tybride vidit
 Fernere sub Caluo Roma Nerone lacus,
 Currereq̃. infestas per Martia prata biremes,
 Nereaq̃. in medio belligerare foro:
 Despiciunt placidas ibi nunc iuga Pincia valles;
 Securosq̃. inter compita plana lares.
 Non ibi nec Thetidos manant, neque Te-
 thyos, vndæ:
 Sed rigat VRBANVM Virginis vnda locum
 Nam vetus vt signo sibi Roma superstita viuat,
 Auditasque, oculis præstet imago, rates,
 Huc VRBANVS aquam de Virgine fonte per-
 ennem

Docta per artificum currere saxa iubet.
 Currere iussa, subit rorantia SOLIS in ora:
 Frigidiorq̃. illo in SOLE manere solet.
 Utq̃. suo mellis trahat haustum è fonte saporem;
 Vnda; per VRBANAS prouida transit APES.
 Subtèr hiantè labro stat faxea puppis; & imbrem
 Continuum patulo captat auara sinu:
 Inq̃. sinu dum sernat aquam; simul ipsa, refusa
 Virginis ambitur septa carina lacu.
 Atq̃. ibi, siue natat, seu visa est nare, vetustam,
 Quam dederant tempora, riget aquam.

EPISTOLA VII. 129

Nam mea Virginis est; erat altera Tybridis,
 inquit:

Purior hæc illa limpidiorq. fuit. (lam;
 Hanc dedit VRBANVS, sed Flavius ultimus il-

Paruus ad VRBANVM Flavius ille fuit.
 Deniq. si geminas etiam contendero naues,
 Vincam etiam naues, Flavia iympha, tuas.
 Quippe tuæ, mera pinus erant. Quis nesciat,
 vndis

Impositas vitro posse natare trabes? (ima;
 At mihi prora, lapis; lapis est mihi puppis: &
 Summaq. cum media sunt mihi parte, lapis.
 Et tamen, ecce, lapis mirante supernato Roma:
 Saxeaq. in liquida nunquã ego mergor aqua.
 Indole tam placida, dominoq. simillima, lym-
 pha est:

Mergeret, VRBANVS ni foret ille latex:
 Adfremuere omnes. Superos ego deniq. cætus
 Ad reperenda Petri maxima templa vocos:
 Quà Vaticani patet ingens area campi,
 Vnaq. cælesti stat minor orbe domus.

Stabat ibi PETRI, sed cælo stabat apertus,
 Parrhasia pingi digna Carina manu.
 Tessellata meris, & vermiculata lapillis,
 Et similis gemmæ quisque lapillus erat;
 Hic rabies Euri, Boreæq. procella furentis,
 Et facies, tumidi quam maris æstus habet;
 Nauitaq. & pauidi pendentia carbasa mali,
 Et quicquid veri rebus inesse potest,

Omne laborati simulatum erat arte lapilli:
 Reddiderat molles pæne lapillus aquas.
 Hanc tamen Olenij vexabant imbribus Hæd:
 Sæpius; hiberno sæpius Vrsa gelu.
 Nunc Aquilone frequens; nunc cana spar-
 pruina:

Nunc pulsata fera grandine puppis erat.
 Denique Romano iam pæne fatiscere nimbo
 Cæperat, assiduis vsque grauata notis.

Tet-

Tendere proinde manum ; & navi, iam iam
labanti

Visus erat properam poscere PETRVS opē.
 Attulit VRBANVS, raptamq̃ minantibus undis
 Vivere PEIRE, tua insit in æde ratem.
 Hic neque Tyrrheni timet æquoris illa procel-
 Deucalioneo nec tremit vda metu. (las,
 Sicca sed undâtes rupto cadere æthere nimbos
 Audit, & VRBANI tuta senescit ope.
 Hæc fortuna tuæ nimirum, Petre carinæ est;
 Insidias illi ventus & vnda facit. (nis,
 Quæq̃ prius fuerat lymphis propè merfa mari-
 Obruta nunc pluuijs pænè perisset aquis.
 Sic ego mox oculis monstrat noua Tempia SE-
 BASTVS,
 Tempa PALATINO suspicienda iugo:
 Mox alio noua Tempa iugo BIBIANA sitosq̃
 Gaudet ibi Cineres, per tua dona, suos.
 Parte alia spectat positi noua culmina Templi
 CAIVS; inq̃ tuo se quoque colle videt.
 Quid meritis VRBANE iubes dare sidera tantis?
 Exige: sunt votis PLVRA data tuis.

*Omnia ad Maiorem Det. Virginisq̃
 Matris, Gloriam.*

Bayerische
 Staatsbibliothek
 München

**LIBER I. In Hominis nouissimis
totus consumitur :**

- 1 *Alexius, in explicanda MORTE.*
- 2 *Hieronymus, in IUDICIO.*
- 3 *Epulo diues, in INFERIS.*
- 4 *Augustinus, in CÆLI gaudijs.*
- 5 *Valerianus, in ANGELIS.*
- 6 *Theophilus, in calicem ROSIS.*

**LIBER II. Priuatas quorundam
calamitates deplorat :**

- 1 *Eustachius LIBERORVM iacturam.*
- 2 *Ambrosius, Thessalonica CLADEM.*
- 3 *Chrysostomus, Fortune ROTAM.*
- 4 *Gilimer Rex suam FAMEM.*
- 5 *Belisarius, CÆCITATEM.*
- 6 *Conradinus, carcerem, & NECEM.*
- 7 *Emanuel Sosa, NAVRAGIUM.*

**LIBER III. Miscellanea conti-
net ; in quibus narrat :**

- 1 *Filius prodigus, suam INOPIAM.*
- 2 *Petrus, suam ipsius CVLPAM.*
- 3 *Alipius, profana SPECTACVLA.*
- 4 *Ninardus, pia DESIDERIA.*
- 5 *Thomas Aquinas, suam PVGNAM.*
- 6 *Carolus V. abdicatum IMPERIUM.*
- 7 *Constantinus Imp. suam ROMAM.*

FINIS.

⋈

83

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

1915
1916
1917
1918
1919
1920

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940

Bidermann, Jakob,

Heroum epistolae

Roma 1637

P.o.lat. 1656 v

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10609482-4